

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN
SÁCH XÃ, PHƯỜNG, THỊ TRẤN

NHỮNG ĐIỀU CHA MẸ CẦN BIẾT KHI NUÔI DẠY CON

NHÀ XUẤT BẢN
CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

DIỆU LINH
(Biên soạn)

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2016

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN

Chủ tịch Hội đồng

PGS. TS. PHẠM VĂN LINH

Phó Chủ tịch Hội đồng

PHẠM CHÍ THÀNH

Thành viên

TRẦN QUỐC DÂN

TS. NGUYỄN ĐỨC TÀI

TS. NGUYỄN AN TIÊM

NGUYỄN VŨ THANH HẢO

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Hiện nay, vấn đề giáo dục trẻ em luôn được gia đình, xã hội hết sức coi trọng. Đa số các bậc cha mẹ đều hiểu rằng: trẻ có nhận được sự giáo dục tốt hay không, có thành tài hay không, không chỉ liên quan tới tiền đồ và vận mệnh của trẻ sau này, mà còn ảnh hưởng rất lớn đến niềm vui và hạnh phúc trong suốt cuộc đời của chúng.

Do đó, điều làm không ít bậc cha mẹ quan tâm, lo lắng là trong khi các bậc cha mẹ lo giáo dục con cái từng ly từng tý thì ra ngoài xã hội, do ảnh hưởng của nhiều quan điểm khác nhau, những tác động tiêu cực của xã hội, nên “vấn đề” về con cái liên tục xuất hiện: học hành không chăm chỉ, không có hứng thú học tập, ham chơi, chống đối, thậm chí đánh nhau, hút thuốc, uống rượu, “say” chơi trò chơi điện tử,... Những vấn nạn này làm cho các bậc cha mẹ vô cùng lo lắng và phiền lòng. Vậy phải làm như thế nào để có thể giáo dục tốt con cái trong bối cảnh như trên?

Cuốn sách: ***“Những điều cha mẹ cần biết khi nuôi dạy con”*** (gồm hai tập), được đúc rút từ

những kết quả phân tích thực tế sống động về giáo dục trong gia đình. Đây là những kinh nghiệm đúc rút căn cứ vào tình hình học tập, sinh hoạt, giao tiếp, phẩm hạnh, tâm lý của thanh thiếu niên ngày nay, giúp chỉ đường, “hiển kế” cho các bậc cha mẹ khi phải đối mặt với những hiện tượng, vấn đề mới khó giải quyết trong quá trình nuôi dạy con.

Với cách viết đơn giản, dễ hiểu, có tính thực tế, hy vọng cuốn sách sẽ giúp các bậc cha mẹ giải đáp những băn khoăn, thắc mắc trong quá trình nuôi dạy con cái.

Tháng 8 năm 2016

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

HỌC TẬP

KHOÌ GỢI TÍNH TỰ GIÁC CHO TRẺ

Đối với trẻ em ở độ tuổi đi học, điều chủ yếu nhất là phải biết cách học tập. Và điều mà những người làm cha làm mẹ mong mỏi nhất chính là để con cái biết cách học hỏi. Giúp con biết cách học hỏi, cũng chính là làm cho trẻ vừa ham muốn học tập lại vừa học giỏi, khiến cho việc học tập từ chỗ tự phát trở thành tự giác, coi trọng phương pháp và kỹ năng học tập và cuối cùng là có khả năng tự học. Tuy nhiên, trong thực tiễn có một số trẻ hay chán học, trốn học, điều này khiến cha mẹ rất đau đầu. Bồi dưỡng năng lực học tập cho con cái phải bắt đầu từ việc bồi dưỡng hứng thú học tập, làm cho việc học tập không chỉ là “Tiếp thu kiến thức” mà còn có “khả năng nắm vững và vận dụng kiến thức để giải quyết các vấn đề thực tế”. Học tập phải có phương pháp, học mà chơi, chơi mà học, mục đích cuối cùng là trở thành con người tài năng có đầy đủ tri thức khoa học. Để giúp con cái biết cách học tập, các bậc cha mẹ nên hướng cho con say mê đọc sách. Đọc sách giúp trẻ mở rộng tầm mắt, mở mang kiến thức và thúc đẩy việc học tập tại lớp. Đồng thời với việc

dẫn dắt, khuyến khích con đọc sách, cha mẹ không nên áp đặt ý muốn của bản thân lên con trẻ. Nên lấy việc khai thác quỹ thời gian cũng như không gian học tập của con làm trọng điểm, nhằm kích thích hứng thú và tính tích cực của trẻ trong học tập. Theo điều tra cho thấy, ngày càng có nhiều cha mẹ ý thức được rằng, cha mẹ có vai trò và trách nhiệm vô cùng quan trọng trong việc bồi dưỡng năng lực học tập cho con cái. Là bậc cha mẹ, chỉ khi nào thực hiện tốt chức trách của mình theo đúng nghĩa, cha mẹ mới có thể đón nhận niềm vui từ những thành quả của việc giáo dục con cái mang lại.

GIÚP TRẺ HỨNG THÚ TỰ GIÁC HỌC TẬP

Minh là học sinh lớp 7.

Năm đầu cấp ở bậc Tiểu học, thành tích học tập của em đạt kết quả rất cao. Nhưng đến lớp năm, kết quả học tập của em bắt đầu đi xuống, khó khăn lắm em mới lên được cấp Trung học cơ sở.

Do kết quả học tập yếu kém, Minh không vào được trường điểm. Cha mẹ mong con thành tài nên đã nhờ người xin cho em vào một trường điểm trong thành phố.

Nhưng Minh lại không hiểu được mong muốn của cha mẹ, nên không tích cực học tập. Việc học tập của em vất vả và trầy trật vô cùng.

Bố em phát hiện ra rằng, Minh học không tốt hoàn toàn không phải do em tối dạ, mà là do không có hứng thú với việc học.

Minh lúc nào cũng lười nhác uể oải. Việc duy nhất khiến em hứng thú là chơi trò chơi.

Bất chấp cha mẹ hết lời khuyên bảo cả ép buộc, dụ dỗ nhưng vẫn không có cách nào giúp em có hứng thú và mong muốn học tập.

Hứng thú phát triển sẽ quyết định tới tài năng. Trẻ có khả năng nắm bắt một cách nhanh chóng bài học sẽ kéo theo hứng thú học tập. Việc giải được các bài toán khó và giành được kết quả cao sẽ mang lại niềm vui hứng thú cho trẻ.

Sự hứng thú sẽ ảnh hưởng tới thái độ, phương pháp học tập trên lớp của trẻ, ảnh hưởng tới phương hướng cũng như sự lựa chọn nghề nghiệp của trẻ sau này.

Hứng thú của trẻ càng nhiều thì việc tiếp thu bài học trên lớp càng tốt hơn, tầm mắt của chúng cũng được mở rộng, có thể giải một cách thấu đáo và toàn diện hơn một số môn khoa học.

Khi con còn nhỏ, cha mẹ nên tạo dựng cho con một môi trường và điều kiện tốt để có thể bồi dưỡng niềm hứng thú, đồng thời hướng dẫn con một cách đúng đắn.

Để khơi gợi hứng thú đọc sách của trẻ, trước hết phải yêu cầu trẻ đọc to thành tiếng từng câu, sau đó hướng dẫn trẻ cách cảm nhận, đồng thời giới thiệu với trẻ các sách truyện phù hợp.

Để khơi gợi hứng thú đối với môn vật lý, hãy giới thiệu các hiện tượng thú vị như: Ma sát sinh ra điện; Tại sao đế giày lại không nhẵn? Tại sao quả táo lại rơi xuống đất? Từ đó kích thích trí tò mò và tạo hứng thú suy nghĩ cho trẻ.

Về phương diện này, cha mẹ của Minh vẫn chưa làm tốt.

Trước hết, họ đã lơ là, không quan tâm, chú ý và quan sát mọi mặt, bỏ qua nhiều thiếu sót trong việc phát triển cá tính của con cái.

Kết quả học tập của Minh khi học năm đầu Tiểu học là rất tốt, vì thế mà cha mẹ em đã chủ quan,

không kịp thời bồi dưỡng hứng thú học các môn cũng như hứng thú tham gia các hoạt động ngoại khóa của em. Thành tích học tập tốt năm lớp một của Minh bắt nguồn từ sự kích thích bên ngoài (sự động viên về tinh thần, phần thưởng vật chất của cha mẹ) và động cơ bên ngoài. Nhưng sau khi Minh lên Trung học cơ sở, cùng với sự phát triển của ý thức, sự nâng cao năng lực tự phê bình, nên các kích thích và động cơ học tập bên ngoài này dần dần mất đi sức hấp dẫn vốn có. Lúc này, nếu cha mẹ không kịp thời bồi dưỡng hứng thú học tập cho con thì trẻ sẽ mất đi động lực học tập.

Bồi dưỡng hứng thú không phải là một quá trình tự phát, nên cả cha mẹ và con cái đều cần nỗ lực.

Các bậc cha mẹ cần ghi nhớ rằng, hứng thú học tập của con càng nhiều, thì thế giới tinh thần của chúng càng trở nên phong phú. Cha mẹ hãy trở thành người dẫn đường tạo dựng niềm hứng thú học tập tích cực cho con mình.

Bố của Minh có thể hướng dẫn và giúp đỡ em theo những phương diện dưới đây:

1. Giúp con phát triển và hình thành khả năng làm phong phú các sở thích hữu ích như âm nhạc, thể thao, đọc sách, hội họa, tìm tòi nghiên cứu, phát hiện,...

2. Bồi dưỡng hứng thú cho con một cách đa dạng, tránh sự giới hạn cục bộ của hứng thú. Trẻ

chỉ hứng thú với một việc đơn lẻ nào đó sẽ khiến cho kiến thức nghèo nàn và làm yếu đi sự phát triển tổng thể. Nhưng điều này không có nghĩa là loại trừ việc trẻ nên có một số hứng thú trung tâm, chủ đạo.

3. Tăng cường các hứng thú hữu ích ngẫu nhiên nảy sinh của trẻ, đồng thời hướng cho chúng phát triển một cách lành mạnh.

4. Hạn chế và xoá bỏ những hứng thú, say mê gây trở ngại cho việc học tập trên lớp trong giai đoạn này. Chẳng hạn, chơi các trò chơi điện tử không chỉ lãng phí thời gian mà còn không có lợi cho sự phát triển thể chất và tinh thần của trẻ. Cần ngăn chặn kiểu hứng thú này phát triển.

Ngoài ra, cha mẹ cũng cần nhắc nhở con về mối liên hệ giữa việc xử lý thích đáng những hứng thú khác với việc học tập. Không nên để hứng thú khác làm ảnh hưởng tới kết quả học tập.

Hứng thú là người dẫn đường cho khao khát học hỏi của con cái. Cha mẹ là người dẫn đường cho việc bồi dưỡng hứng thú học hỏi của con mình.

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC TỰ HỌC CHO TRẺ

Thành tựu đồ sộ với hơn 1000 phát minh khoa học - kỹ thuật suốt cuộc đời nhà bác học Edison đã khiến cả thế giới kinh ngạc. Trên thực

tế, ông vua phát minh này đã tự học thành tài dưới sự hướng dẫn của người mẹ. Khi cha mẹ hướng dẫn con học, việc bồi dưỡng năng lực tự học đóng vai trò vô cùng quan trọng đối với việc học tập của con cái. Có thể nói, một đứa trẻ có thành tích học tập xuất sắc sẽ có năng lực tự học tương đối tốt. Kết quả học tập kém chủ yếu do năng lực tự học yếu kém, bởi học tập trong một môi trường bị thúc ép thì trẻ khó mà thu được hiệu quả cao.

Hãy giúp trẻ nắm vững khả năng tự học theo đúng nghĩa, điều này còn quan trọng hơn việc học thêm, tăng điểm hay ghi nhớ một lượng lớn kiến thức sẵn có. Bởi một người cho dù nắm bắt được bao nhiêu kiến thức đi nữa rồi cũng có thể quên, song khả năng tự học thì không dễ mất đi.

Vậy năng lực tự học của học sinh thể hiện ở những khía cạnh nào? Các chuyên gia cho rằng, năng lực này thể hiện chủ yếu ở một số khía cạnh như: Có khả năng tự đọc sách, nắm bắt tốt ý chính của cuốn sách; có năng lực phân tích vấn đề; năng lực vừa nghe giảng vừa ghi chép; khả năng chuẩn bị bài trước, ôn tập và tổng kết từng bài vừa học; có khả năng phân phối thời gian học tập một cách khoa học; vạch ra kế hoạch học tập và có phương pháp học tập tốt, phù hợp với đặc điểm của bản thân. Những khả năng này có thể được bồi dưỡng

thông qua hướng dẫn một số khâu cơ bản khi học tập trên lớp hàng ngày. Điều chủ yếu cha mẹ cần làm là đôn đốc con cái nắm được và tuân theo phương pháp học tập trong khi học, học tập một cách chủ động. Làm như vậy, trẻ không chỉ nắm vững kiến thức mà còn nâng cao khả năng tự học của bản thân.

Giống như vạn vật trên thế giới này đều vận động theo một quy luật có tính chu kỳ, việc học tập của con cái cũng có quy luật mang tính chu kỳ. Chu kỳ này có bốn mắt xích: Chuẩn bị bài, nghe giảng, ôn bài (bao gồm cả việc tổng kết bài học) và làm bài tập. Nhưng hiện nay có không ít trẻ mới chỉ chú trọng hai khâu nghe giảng và làm bài tập, còn hai khâu quan trọng khác là chuẩn bị bài và ôn bài thì lại không chú trọng. Nếu con bạn cũng như vậy, hãy nhanh chóng giúp chúng đưa việc học tập vào quỹ đạo học tập mang tính chu kỳ, nhất thiết không để lơ là hai khâu ôn tập và chuẩn bị bài. Bởi bốn khâu trên có quan hệ mật thiết với nhau, ảnh hưởng lẫn nhau. Chẳng hạn như, chuẩn bị bài tốt thì khi nghe giảng sẽ có mục đích, hiệu quả nghe giảng sẽ cao hơn, đồng thời sẽ hình thành nên một năng lực mới để tiếp thu tri thức mới tốt hơn. Cứ tuần tự phát triển như vậy, trẻ sẽ vừa tiếp thu được kiến thức lại vừa bồi dưỡng được năng lực tự học của bản thân.

Trẻ rất khó có được năng lực tự học. Những trẻ tự giác học tập và có thành tích học tập cao phần nhiều do kết quả giáo dục lâu dài bền bỉ của cha mẹ.

HƯỚNG DẪN TRẺ SAY MÊ ĐỌC SÁCH

Một người mẹ giáo dục con thành công thường rất chú trọng đến việc phát triển trí lực của con. Chị cho rằng dạy con yêu thích đọc sách là bước đầu tiên để khai phá trí lực của trẻ. Chị nói: “Một đứa trẻ say mê đọc sách không thể là trẻ hư”. Con chị từ nhỏ đã bắt đầu đọc sách. Vậy cha mẹ cần giúp con tiếp cận với sách báo, đi mua sách và thưởng thức thú vui đọc sách như thế nào? Dựa trên kinh nghiệm bản thân, chị đã tổng kết ra sáu phương pháp giúp trẻ say mê đọc sách.

(1) Mỗi ngày đọc một mẩu tin cho trẻ nghe.

Cha mẹ chỉ cần xem tiêu đề lớn hoặc một hai đoạn tin tức đầu để nắm được nội dung của mẩu tin. Khi bắt gặp những tin tức bổ ích hãy trích đọc cho con nghe, còn nếu không có tin nào thích hợp với trẻ, hãy kể chuyện cho trẻ nghe.

(2) Chọn lựa chương trình truyền hình phù hợp, cùng con thưởng thức và thảo luận nội dung.

Khi có lịch phát các chương trình truyền hình hàng tuần, hãy cùng con lựa chọn ra chương trình mà mình muốn xem, các chương trình khác có thể không cần xem cũng được. Mỗi bắt đầu

thường rất khó, nhưng một hai tuần sau trẻ sẽ quen dần. Một chương trình truyền hình hay có thể giúp ích rất lớn cho việc khơi gợi tri thức của trẻ, ngược lại các chương trình xấu sẽ tiêm nhiễm và làm tổn hại tâm hồn trẻ. Vậy các bậc cha mẹ có thể giúp con lựa chọn cẩn thận các chương trình được không?

(3) Thường xuyên khen ngợi, khích lệ sự say mê đọc sách của trẻ.

Trẻ em cần được người lớn, nhất là cha mẹ yêu thương và quan tâm, cho nên việc thường xuyên khen ngợi hứng thú say mê đọc sách của trẻ là cách bộc lộ tình cảm và sự động viên khích lệ mà cha mẹ dành cho con cái, từ đó tạo nên sự tự tin cho trẻ.

(4) Thường xuyên dẫn con tới các Thư viện, tham quan các phòng tranh, Viện bảo tàng, đi xem kịch, xem phim,...

Cha mẹ có thể mỗi tuần một lần đưa trẻ tới Thư viện, mỗi lần mượn vài cuốn sách, thường xuyên đọc sách cho trẻ nghe, lâu dần con bạn sẽ tự mình ngồi đọc say sưa.

(5) Chơi trò đố chữ hoặc trò chuyện với con có thể rèn luyện thính lực cho trẻ.

Cha mẹ có thể vừa làm việc nhà vừa chơi trò đố chữ với con. Trước hết cha mẹ hãy nghĩ ra một vật gì đó, sau đó mô tả vật đó cho trẻ đoán. Ví dụ lời giải là *cái xe*, câu đố có thể là: Một vật làm bằng sắt, trong bụng có thể chứa được người, có

bốn chân chạy rất nhanh. Ban đầu trẻ thường bị câu đố làm cho lẫn lộn mơ hồ, nhưng sau mỗi lần chơi trẻ sẽ nắm được bí quyết và có thể nhanh chóng tìm ra lời giải. Đôi khi có thể để trẻ ra câu đố cho cha mẹ đoán, qua đó kích thích trí tưởng tượng và năng lực biểu đạt của trẻ. Một trò chơi khác do trẻ con nghĩ ra có tên gọi “Nói ngược”, cha mẹ sẽ nói ra tên chính xác của một đồ vật, sau đó yêu cầu bé nói ngược lại. Ví dụ “cái xe”, nói ngược lại thành “xe cái”, “mưa rơi” thành “rơi mưa”... Nếu trẻ lớn hơn chút nữa có thể chơi trò đảo ngược cả câu. Mỗi lần chơi trò này, trẻ sẽ được dịp cười không ngớt vì các danh từ nói ngược rất buồn cười, thỉnh thoảng gặp phải câu khó, nhìn vẻ ngọng nghịu, dồn tâm sức của trẻ cũng hết sức lý thú!

(6) Cha mẹ hãy làm gương cho con.

Muốn bồi dưỡng thói quen đọc sách cho con, điều quan trọng nhất là thái độ của cha mẹ. Cha mẹ có thể lấy mình làm gương, dẫn dắt con bước vào thế giới tri thức rộng lớn. Điều này sẽ giúp ích rất nhiều cho trẻ trong suốt cả cuộc đời sau này. Đương nhiên còn cần phải động viên, khích lệ trẻ luyện thói quen giữ gìn sức khỏe tốt, mỗi ngày đều phải ngủ đủ giấc, nghỉ ngơi đúng giờ và ăn uống cân bằng đầy đủ chất dinh dưỡng. Như vậy mới có thể giúp cho hứng thú đọc sách của con ngày càng dồi dào, dần dần trở thành một thói quen.

Việc dạy dỗ của cha mẹ là khởi nguồn hình thành hàng loạt thói quen cho trẻ. Cha mẹ thích đọc sách, con sẽ thích đọc sách.

NÊN ĐỂ TRẺ TỰ HOÀN THÀNH BÀI TẬP VỀ NHÀ

Ninh là một học sinh lớp ba, dáng người em cao, nom ra dáng người lớn, nhưng em lại không nghiêm túc, không cẩn thận khi làm bài tập về nhà.

Cảnh tượng cuối cùng khi Ninh hoàn tất bài tập về nhà thường như sau: vội vội vàng vàng, làm xong bài tập bất kể đúng sai thế nào, rồi nhanh chóng chạy ra trước màn hình tivi, hay chạy ra ngoài chơi.

Trên bàn học chất đống các loại vở bài tập, sách luyện tập, sách giáo khoa, và cả bút chì, bút màu.

Thường mẹ Ninh phải dọn dẹp, sắp xếp gọn gàng bàn học cho em. Đặt sách giáo khoa và hộp bút vào trong cặp, sau đó mới cẩn thận kiểm tra một lượt từ đầu đến cuối các bài tập em đã làm, dùng bút chì đánh dấu những lỗi sai (mà thường xuyên có lỗi sai, hơn nữa chẳng bao giờ ít cả), rồi chữa lại cho em.

Đối với những lỗi sai mẹ chỉ ra, Ninh chẳng buồn để ý, cũng chẳng thắc mắc tại sao lại sai, chỉ lôi vở ra sửa lại. Và thường thì các bài tập đã sửa chữa rồi nhưng vẫn còn sai sót. Khi bị gọi lại sửa lỗi sai, em thường tỏ ra không kiên nhẫn, cứ hỏi

lớn: “Thế mẹ bảo nên làm như thế nào?” Mẹ em đành phải dạy em cách làm.

Các bậc cha mẹ nên làm như thế nào trong tình huống kể trên?

Không thể nói Ninh đã tự mình hoàn tất việc làm bài tập ở nhà. “Viết xong” bài tập không có nghĩa là bài tập đã hoàn tất. Trên thực tế, việc kiểm tra kết quả là một khâu quan trọng trong khi hoàn thành bài tập, mà công việc này thì cha mẹ lại đảm trách mất rồi. Cho nên, nhiệm vụ của trẻ chỉ là chép cho xong bài tập chứ không cần chịu trách nhiệm về chất lượng của bài làm.

Sắp xếp cặp sách là công việc của ai đây? Ở đây cũng thành việc của cha mẹ.

Vậy thì khi trẻ học tập tại trường, những việc này ai làm? Đương nhiên là trẻ phải tự làm. Vậy tại sao khi ở nhà cha mẹ lại đảm đương thay con mình?

Tinh thần trách nhiệm và khả năng chịu trách nhiệm trong học tập của trẻ sẽ hình thành thông qua việc luyện tập. Luyện tập đồng nghĩa với việc hoạt động học tập phải do trẻ tự đảm nhận, và phải hiểu rõ được mục đích, các bước và yêu cầu... của việc học tập.

Cơ hội sớm nhất để trẻ luyện tập là do các bậc cha mẹ tạo ra, đồng thời đưa ra yêu cầu thích đáng kèm theo sự hướng dẫn chính xác của cha mẹ.

Việc bản thân trẻ có thể hoàn thành việc học tập hay không, hoặc hoạt động học tập có mang

tính thách thức hay không, điều này phụ thuộc rất nhiều vào nhận thức của cha mẹ.

Thông qua hoạt động học tập, các phương diện như năng lực học tập, ý chí học tập, ý thức học tập của trẻ sẽ được không ngừng nâng cao và phát triển.

Trẻ luôn khao khát được trở thành học sinh.

Nhưng cha mẹ vô tình lại tước đoạt đi một vài nghĩa vụ và quyền lợi trở thành học sinh của trẻ.

Bằng những phương thức dưới đây, cha mẹ có thể dần dần khiến con mình đánh mất đi quyền lợi và nghĩa vụ của bản thân:

Cách 1, chỉ trích con không nghiêm túc làm bài tập, sắp xếp cặp sách chưa gọn gàng. Thế là thay con làm luôn những công việc này.

Cách 2, quan tâm quá mức, muốn con có thêm thời gian hoạt động, nên chủ động làm hộ con những công việc này.

Cách làm thứ nhất sẽ khiến trẻ đánh mất sự tự tin vào bản thân. Chắc hẳn cha mẹ không muốn như thế chứ? Các bạn cứ việc làm đi, dần dần con bạn sẽ không coi những việc này thuộc trách nhiệm của mình nữa.

Cách làm thứ hai sẽ không thể biến trẻ thành chủ nhân của việc học tập, không giúp trẻ ý thức được rằng những việc này thuộc phạm vi của trẻ.

Cho dù cách làm nào thì kết quả cuối cùng đều như nhau, tức là đều tạo nên một đứa trẻ thiếu ý thức và năng lực chịu trách nhiệm, thiếu

đi niềm tin và khả năng chủ động hoàn thành bài tập.

Vậy nên hướng dẫn trẻ tự làm bài tập ở nhà như thế nào? Cha mẹ có thể làm theo những kinh nghiệm dưới đây:

- * Đề nghị con kiểm tra bài tập cùng với cha mẹ.

- * Để con nói rõ xem một bài tập về nhà nào đó có chính xác hay không, và đưa ra lý do của riêng mình.

- * Dần dần làm ra bộ không hiểu biết lắm về nội dung học của trẻ.

- * Không nên bày tỏ ý kiến sửa chữa của mình đối với lỗi sai trong bài làm của trẻ, đề nghị trẻ tự suy nghĩ lại.

- * Không can thiệp, hãy để trẻ tự kiểm tra bài làm.

Còn về việc sắp xếp cặp sách, nói chung cha mẹ không cần phải lo lắng con mình sẽ quên trước sót sau. Cho dù trẻ có quên mang một quyển sách đi chẳng nữa, qua một hai lần có thể bị “phạt”, nhưng từ sau chúng sẽ cẩn thận kiểm tra lại từng thứ trong cặp, nghiêm túc chịu trách nhiệm với việc mình làm.

Dựa dẫm là kẻ thù của độc lập. Muốn trẻ chuyển từ dựa dẫm sang độc lập, chủ động thì cha mẹ cần có sự chỉ dẫn đúng đắn cho trẻ.

DẠY TRẺ CÁCH LẬP ĐỀ CƯƠNG LÀM VĂN

Ngày Chủ nhật nọ, Liêm đang ở nhà làm bài tập làm văn. Em nghĩ thầm: “Mẹ mình là cô giáo dạy văn, lẽ nào mình lại không...”. Thế là, Liêm lập tức mở vở văn ra gọi to: “Mẹ ơi, mẹ qua đây một chút được không? Con không biết viết như thế nào, mẹ giúp con lập đề cương nhé!”. Mẹ em nghe thấy tiếng gọi liền tới, vừa cầm vở làm văn của Liêm lên xem, mẹ nói: “Làm văn trước hết phải lập đề cương, đề cương của con đâu?”. Liêm chậm rãi nói: “Con không biết nên viết thế nào. Con chỉ cần biết làm văn là được, tại sao nhất định phải lập đề cương?”. Nghe Liêm nói xong, mẹ em lập tức hiểu ra vấn đề: Liêm không biết lập đề cương bài văn là do chưa hiểu nên không coi trọng việc suy nghĩ.

Vấn đề của Liêm rất có tính điển hình. Một số trẻ cho rằng đề cương làm văn thật phiền phức. Một số khác lại thường viết nháp trước khi viết văn. Có trẻ thì coi việc lập đề cương làm văn “có cũng như không”.

Vấn đề trên đây phản ánh khuyết điểm của trẻ khi mới học viết đề cương làm văn. Một số bậc cha mẹ có thể sẽ hỏi: Vậy cha mẹ cần phụ đạo cho con viết đề cương như thế nào? Kinh nghiệm là:

(1) Để trẻ thấy được tầm quan trọng của việc lập đề cương khi làm văn.

Các bậc cha mẹ cần chú ý khi con viết văn nhất thiết phải tránh từ ngữ lộn xộn, bừa bãi, vô thứ tự. Cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ viết sao cho câu trên, câu dưới nối liền ý với nhau, có lý có lẽ, làm nổi bật ý chính, như vậy mới có thể khiến trẻ phản ánh được trọng tâm bài văn của mình đã viết. Khi cho trẻ làm văn, chú ý lựa chọn tư liệu cẩn thận, và phải tinh ý sắp xếp theo yêu cầu diễn đạt đủ ý.

Trẻ cần phải sắp xếp tư liệu làm văn như thế nào? Trước hết nên viết tốt đề cương. Đề cương không chỉ là cái khuôn mà còn phản ánh chất lượng của bài văn. Đề cương thể hiện mạch suy nghĩ của người viết, nội dung sơ lược, mở bài, thân bài, kết luận và trọng điểm của bài văn. Do đó, khi làm bài văn cần lập đề cương mới có thể sắp xếp ý chi tiết được.

Lập đề cương bài văn sẽ giúp bồi dưỡng thói quen làm việc có kế hoạch cho trẻ. Lập đề cương không cần phải viết “nháp”, do đó có thể tiết kiệm được nhiều thời gian.

(2) Dạy trẻ biết cách lập đề cương như thế nào?

Khi viết đề cương nên tiến hành theo các bước sau đây. Trước tiên, căn cứ vào đề bài và trọng tâm của bài văn mà sắp xếp nghiêm chỉnh trình tự viết. Kế đến, dựa vào tư tưởng chủ đạo của toàn bài mà xác định rõ trọng điểm viết, sắp xếp các ý chính cho bài văn sơ lược. Tiếp theo, suy nghĩ kỹ

lượng đoạn mở bài và kết luận, các câu chuyển tiếp và đối ứng giữa các đoạn văn. Cuối cùng, nên dùng lời lẽ đơn giản, ngắn gọn súc tích để viết lại tất cả suy nghĩ thành một bài văn.

(3) Giúp trẻ hiểu rõ nội dung của đề cương.

Nội dung chủ yếu của đề cương bao gồm: Đề bài, ý chính và trình tự sắp xếp các đoạn. Trình tự các đoạn lại gồm đoạn văn mở bài nên viết như thế nào, nội dung bài viết ra sao, thân bài chia thành mấy phần, trọng điểm nằm ở đoạn thứ mấy, mỗi đoạn diễn đạt ý gì, và sự liên quan giữa các phần của toàn bài,... Ví dụ:

Đề bài: Cuối cùng tôi đã thực hiện được mong muốn của mình.

Trọng tâm: Đội ngũ thiếu niên trong thời đại mới cần nỗ lực cống hiến sức mình cho Tổ quốc.

Sắp xếp các đoạn:

Mở bài: Mong ước lớn nhất của tôi là cống hiến được nhiều sức lực hơn cho Tổ quốc. Do đó, thường ngày tôi hay tham gia các hoạt động quyên góp tiền nhằm hỗ trợ việc xây dựng đường sá trong khu dân cư. (Viết tóm tắt)

Thân bài: Để thực hiện mong ước của mình, tôi đã tiết kiệm tiền tiêu vặt cha mẹ cho hàng ngày.

Đoạn 1: Tôi đã hạ quyết tâm từ bỏ thói quen dùng tiền tiêu vặt ăn quà, tích lũy tiền tiêu vặt để quyên góp. (Viết tóm tắt)

Đoạn 2: Bày tỏ quyết tâm tiết kiệm tiền của bản thân. Chẳng hạn như cuối tuần khi đi mua đồ cùng với mẹ, tôi đã kìm lòng không đụng đến tiền tiêu vặt như thế nào. (Viết tóm tắt)

Đoạn 3: Tôi kiên nhẫn tích cóp tiền bán phế liệu. (Viết tóm tắt)

Đoạn 4: Trong buổi lễ quyên góp, tôi đã rất xúc động quyên góp hết số tiền tiết kiệm của mình. (Viết tóm tắt)

Kết luận: Cuối cùng tôi đã thực hiện được mong ước của mình, đó là cống hiến sức lực nhỏ bé của mình vì Tổ quốc (kết luận nhắc lại đề bài, tương ứng mở-kết, viết tóm tắt).

Cha mẹ cần hướng dẫn để con cái thấy rõ được khi mới học viết đề cương có thể viết chi tiết đề cương, dần dần sau này có thể ngắn gọn hơn. Ví dụ đề cương làm văn trên đây cần được viết tóm tắt, chỉ viết đề bài, trung tâm và ý các đoạn là được rồi.

Không ai có thể không học mà biết, năng lực nào cũng cần thầy mới giỏi. Có thầy giáo và cha mẹ hướng dẫn, khả năng viết của trẻ sẽ ngày càng tốt hơn.

DẠY TRẺ PHƯƠNG PHÁP GHI NHỚ HIỆU QUẢ

Các bậc nhân sĩ lập nên công trạng, đa phần đều có trí nhớ hơn người. Trí nhớ tốt của họ do

đâu mà có, điểm mấu chốt là họ nắm vững một vài phương pháp ghi nhớ rất hiệu quả.

Cha mẹ hãy dạy cho trẻ một vài phương pháp ghi nhớ khoa học, có thể giúp trẻ ghi nhớ, tăng cường hiệu quả ghi nhớ. Phương pháp ghi nhớ thì rất nhiều, một vài phương pháp ghi nhớ dưới đây được căn cứ trên lứa tuổi khác nhau và có thể vận dụng linh hoạt vào các tình huống khác nhau. Đây là tổng kết kinh nghiệm dạy con tăng khả năng ghi nhớ của rất nhiều bậc cha mẹ:

(1) Phương pháp lý thú.

Các thực nghiệm tâm lý học đã chứng minh, các tài liệu có hình ảnh sinh động, và nội dung lý thú sẽ lưu lại trong não bộ lượng ký ức lớn hơn rất nhiều so với các tài liệu có nội dung khô khan, thiếu hấp dẫn. Bởi những chuyện lý thú thường khó quên, cho nên để tăng cường trí nhớ, chúng ta hãy cố gắng nhào nặn đối tượng cần ghi nhớ thành những hình tượng lý thú. Ví dụ, có thể ví von mối quan hệ giữa cơ bắp, cơ gân và xương sống như sau: Cơ bắp chính là mô tơ, đại diện cho nguyên động lực; cơ gân là dây cu-roa, truyền đi động lực kéo bánh răng; còn xương sống chính là bánh răng, tiếp nhận động lực và sinh ra động tác. Như vậy sẽ trở nên rất đơn giản, rõ ràng, nghe xong là hiểu và còn rất dễ nhớ nữa.

(2) Phương pháp hình tượng “Chim bị bắn sợ cành cây cong”.

Vết thương do rắn cắn và nỗi khiếp sợ cùng với hình tượng con rắn đã hình thành nên một mối liên hệ vững bền, kiên cố, đến nỗi chỉ cần nhìn thấy những vật giống hình con rắn là lập tức nhớ lại nỗi đau đớn, và thường thì chẳng cần phải lặp lại nhiều lần như vậy nỗi ám ảnh cũng có thể duy trì rất lâu, thậm chí cho đến cuối đời vẫn không quên. Chúng ta có thể lợi dụng tác động của ấn tượng mạnh ngay từ lần đầu tiên để tạo nên ký ức chính xác. Người có ký ức trước hết cần phải dựa trên cơ sở nhận thức cảm tính ghi nhớ một cách chuẩn xác hình tượng mục tiêu cần đạt được. Sau đó, hãy thông qua đặc trưng bên ngoài của mục tiêu ghi nhớ và bản chất của nó, từ ngoài vào trong, cố gắng đạt được nhận thức toàn diện. Người ghi nhớ cần tìm hiểu mục đích và công dụng của ký ức. Chẳng hạn như, chiếu các phim khoa học có liên quan đến loài rắn cho trẻ xem, chỉ mất vài phút đã có thể khiến chúng thiết lập được một loạt các liên hệ sinh động và để lại ký ức rất sâu sắc. Cách làm này có thể giúp tiếp thu tri thức rất nhanh chóng và hiệu quả.

(3) Phương pháp xếp loại.

Khi trẻ vào rừng, câu được rất nhiều cá trong hồ nước, ngắt được rất nhiều hoa dại trong đồng nội. Chiều tối khi về nhà, trẻ đem xếp loại những thứ đó, dùng dây buộc xuyên cá với nhau, quả dại thì đựng trong làn, và dùng dây leo quấn thành

bó hoa, thắng lợi trở về, không để sót lại một thứ nào cả. Những thứ mà chúng ta cảm nhận được mỗi ngày thật phong phú, cũng giống như hoa quả ngất trong rừng sâu vậy, nếu được tiến hành xếp loại thì chỉ cần nắm được một đầu mối là có thể tìm ra cả một chuỗi tri thức có liên quan với nhau. Không ít học sinh đã áp dụng phương pháp hồi tưởng lại trước khi đi ngủ để tiến hành phân loại các ký ức, việc làm này rất có hiệu quả. Bởi các hoạt động ban ngày quá nhiều, khiến cho lớp vỏ của đại não chịu đủ mọi kích thích hưng phấn, rất dễ phủ kín các ký ức; thường thì trong một thời gian khá dài sẽ không có kích thích mới nào có thể phủ kín những sự việc đã ghi nhớ trước khi ngủ, cũng như ức chế và làm loãng nó. Vì vậy, khoảnh khắc yên lặng trước lúc ngủ, lặng lẽ hồi tưởng lại việc học tập và hoạt động trong ngày, tiến hành quy nạp phân loại sẽ liên kết các tri thức cùng loại với nhau, rất có lợi cho việc nắm vững các tri thức mới.

(4) Phương pháp khái quát.

Các nhà tâm lý học những năm 60 của thế kỷ XX ở nước ta đã làm một vài thực nghiệm: Cho một số học sinh đọc thuộc lòng bài cổ văn, sau đó tiến hành trắc nghiệm. Những học sinh có kết quả ghi nhớ tốt nhất là những người nhớ khái quát trước tiên, sau đó mới dựa trên đại ý của các đoạn và liên hệ tưởng tượng với cảnh sắc núi

sông. Còn những học sinh học thuộc từng câu từng chữ một thì kết quả ghi nhớ rất kém, rất chóng quên. Tương tự như vậy, đối với một sự việc, một môn học, chúng ta cũng nên xem xét nét khái quát trước, rồi sau đó mới tiến hành ghi nhớ. Có được nét khái quát, rồi theo sự liên hệ “chi tiết và ý chính” mà ghi nhớ thì sẽ tương đối thuận lợi, thông suốt. Một số học sinh khi ôn bài vẫn đọc lại từ đầu đến cuối bài như học lần đầu vậy, biện pháp này vừa không khoa học mà hiệu quả cũng không tốt lắm. Nên tiến hành liên tục phân loại trong lúc học, khi ôn tập cố gắng nhớ lại trước, sau đó mới xem sách. Như vậy, kết cấu khái quát từng chương từng phần một sẽ hiện hữu trong đầu óc, từ đó, thông qua quy nạp, sắp xếp sẽ dần trải các tri thức đã học giống như “Lưới cá giăng trên mặt nước”. Rồi nhớ lại những chi tiết, chi tiết nào nghĩ ra được thì sẽ nhớ chắc, còn chi tiết nào chưa nhớ ra được lại mở sách xem, bổ sung những điểm chính. Cách ôn tập như vậy sẽ khiến trí nhớ lâu bền, rõ ràng rành mạch và làm nổi bật trọng điểm.

(5) Phương pháp ngăn cách.

Khi đi công tác, tại khách sạn quen được một người bạn ở cùng phòng. Mặc dù sớm chiều ở cùng với nhau, sau hơn một tháng mới chia tay, song mười năm sau ngẫu nhiên gặp lại trên phố vẫn có thể quên tên, rõ ràng có quen biết mà lại không

nhớ ra được. Ngược lại, khách khứa không phải là ngày nào cũng tới thăm, có khi nửa năm mới gặp gỡ một lần. Trong vòng mười năm cho dù gặp mặt hai mươi lần, nhưng đến năm thứ mười một họ tới thăm, bạn vẫn có thể thoáng nhìn là đã nhận ra. Đó chính là điểm tốt của kỷ ức ngăn cách. Thực nghiệm đã chứng minh, trong kỷ ức của con người, phần đầu tiên và phần cuối cùng thường ít bị lãng quên hơn, bởi ức chế mà phần đầu tiên và phần cuối cùng phải chịu là nhỏ nhất. Ngoài ra, trong cùng một thời gian dài liên tục kích thích cũng có thể khiến lớp vỏ đại não từ hưng phấn chuyển sang ức chế. Một thực nghiệm khác cho thấy, đối với một tài liệu dài, con người cần phải đọc tới 68 lượt mới có thể thuộc hết cuốn tài liệu, nhưng nếu mỗi ngày đều đọc vài đoạn thì trong vòng ba ngày, đã có thể thuộc toàn bộ, cho nên đọc thuộc một cách khổ sở một chương dài thì chẳng thà chia nhỏ ra mà đọc. Áp dụng phương pháp ngăn cách, học luân phiên tách rời giữa môn văn và môn lý thì hiệu quả ghi nhớ sẽ được nâng cao. Nếu các kiến thức có tính chất tương tự như nhau cùng ức chế lẫn nhau thì tác động sẽ có phần mạnh hơn. Các Mác rất giỏi trong việc vận dụng quy luật này. Khi viết bộ “Tư bản luận”, mỗi lúc mệt mỏi ông lại điều tiết bằng cách tính toán số học cao đẳng. Thể lực và não lực thay nhau làm việc, thực ra cũng chính là ngăn cách. Dùng hoạt động thể thao hoặc

lao động thể lực để cho đại não nghỉ ngơi, làm hưng phấn tiểu não, tăng cường chức năng của tim mạch và cơ bắp, điều tiết toàn bộ cơ thể, từ đó nâng cao hiệu quả của việc ghi nhớ.

(6) Phương pháp lựa chọn.

Rất nhiều nhà khoa học đứng trước những thông tin không liên quan đến chuyên môn của họ thì tỏ ra rất khiêm tốn, nhưng lại vô cùng linh hoạt, nhạy bén trước những thông tin có liên quan hết như một chiếc bu-gi châm lửa vậy. Nhưng đôi khi thì những cái không phải sở trường của bản thân lại tha hồ có đất dụng võ, thi thố tài năng. Đó chính là sự lựa chọn đào thải. Muốn nâng cao tỉ lệ ký ức hữu dụng thì mỗi ngày cần tiến hành lựa chọn các đối tượng ghi nhớ, ghi nhớ những cái quan trọng nhất, cái hữu dụng nhất vào thời gian sung sức nhất. Phải ghi nhớ một cách tường tận, chi tiết, thích đáng, dùng các phương pháp ghi nhớ khác nhau để tăng cường trí nhớ; những cái thứ yếu có thể nhớ nét khất quát; còn đối với những cái không dùng đến thì không cần quan tâm. Bởi sở trường ghi nhớ của mỗi người phát triển không cân bằng, môi trường và giáo dục khác nhau, các kinh nghiệm và sở thích khác nhau thường khiến cho ký ức của mỗi người mạnh hơn về một mặt nào đó. Cho nên, muốn giáo dục con cái thì cha mẹ cần biết bộc lộ sở trường và giấu đi những yếu kém của mình.

(7) Phương pháp so sánh bảng biểu.

Các thì của động từ trong tiếng Anh, các nguyên tố hóa học,... nếu không được xếp vào bảng so sánh thì rất dễ dẫn đến nhầm lẫn, lộn xộn, không thể nào khái quát chỉ trong mấy câu được. Nói đã không rõ ràng, đương nhiên không thể nhớ kỹ được. Thông qua bảng biểu, các nội dung phức tạp lập tức sẽ được đơn giản hóa, mạch lạc hóa, thoáng nhìn cũng biết, rất thuận tiện cho việc tra cứu và ghi nhớ. Quá trình lập bảng chính là quá trình nắm bắt các đặc trưng, phân loại và quy nạp. Chúng ta không chỉ cho trẻ dựa vào các bảng có sẵn trong sách hay được người khác lập từ trước, mà nên để trẻ tự động não suy nghĩ, tổng hợp, lập bảng so sánh. Thông qua sự phân tích và tìm hiểu của bản thân mà nhớ kỹ kiến thức.

(8) Phương pháp hài hòa.

Để tạo một ấn tượng sâu sắc, khi ghi nhớ nhất thiết phải dùng tới các cơ quan nhận thức như tai, mắt, mũi, chân tay và đại não, tập trung giải quyết một mục tiêu ghi nhớ. Như vậy, sẽ thiết lập nên mối liên hệ mang tính hoàn chỉnh giữa âm thanh, màu sắc và hình dạng, mùi vị và các tính chất khác của mục tiêu ghi nhớ, ký ức vì thế cũng sẽ tương đối bền lâu. Ngược lại, nếu các cơ quan tri thức không phối hợp với nhau “việc ai nấy làm”, mỗi cơ quan một mục tiêu khác nhau, tự ghi nhớ lại các ấn tượng không hoàn chỉnh, thì

đương nhiên là rất chóng quên. Do đó, nên cố gắng áp dụng phương pháp “Hợp đồng tác chiến” để ghi nhớ, tăng cường liên hệ giữa các hoạt động thị giác, thính giác và hoạt động tư duy của đại não. Như khi học công thức tính diện tích xung quanh hình nón cụt, học sinh vừa nghe thầy giáo giảng giải, vừa cắt mảnh bìa, tự mình ghép vá, cắt rời, tư duy và tính toán, suy ra công thức, sử dụng đồng thời cả tai, mắt, tay và não để thiết lập mối quan hệ thì có thể nhớ lâu và hiệu quả hơn nhiều so với chỉ ngồi đơn thuần nghe giảng. Dù sau này có quên mất công thức cũng vẫn có thể nhớ lại quá trình suy luận từ trước mà nhớ được công thức tính.

(9) Phương pháp quy luật.

Cách ghi nhớ theo quy luật tức là phương pháp tổng kết các quy luật của sự vật để tăng cường trí nhớ. Ví dụ như hàm số lượng giác có rất nhiều công thức tính khác nhau, nhưng những mối quan hệ của hàm số lượng giác mà các công thức này biểu đạt đều tồn tại một quy luật chung. Nắm được quy luật này, từ đó tổng kết thành một bài vè. Chỉ cần nhớ kỹ bài vè là có thể suy luận ra toàn bộ công thức tính.

(10) Phương pháp tổng quát.

Phương pháp tổng quát ở đây là phương pháp ghi nhớ tiến hành chặt lọc các tư liệu cần ghi nhớ, và nắm bắt điểm mấu chốt.

(11) Phương pháp đối lập.

Như khi học các từ trong ngoại ngữ, thường xuyên liên hệ so sánh các từ chỉ kích thước, độ dài, khoảng cách trên dưới, gần xa, vị trí trước sau, mức độ sớm muộn, nóng lạnh, trời đất, nam nữ,... để ghi nhớ.

(12) Phương pháp đồng âm.

Tiếng Việt có rất nhiều từ đồng âm và các chữ có âm đọc gần tương tự như nhau thì lại càng nhiều. Chữ và cách phát âm của chữ tương đồng hoặc tương tự thì gọi là đồng âm.

Mượn hiện tượng đồng âm, đưa ra cho các tài liệu một ý nghĩa hấp dẫn người đọc thường mang lại hiệu quả giản tiện, dễ nhớ mà thường rất lâu quên.

(13) Phương pháp đề cương.

Phương pháp lập đề cương ghi nhớ là phương pháp thông qua việc phân tích, tổng hợp các tài liệu đã học, lấy hình thức quy nạp chúng thành đề cương để ghi nhớ. Tức là mối liên hệ giữa các kiến thức tuy là giao cắt dọc ngang nhưng chỉ cần nắm vững phần cốt yếu, then chốt, phần thứ yếu, và các phần trực thuộc là có thể hiểu được ngay.

Đề cương ở đây trên thực tế là một quyển sách hoặc mạch chính của một bài văn. Trong đề cương cần thể hiện được nội dung chủ yếu của tài liệu, thực chất tinh thần và quan hệ logic giữa chúng với nhau, vừa phải làm nổi bật phong cách ngôn

ngữ của bản thân, biểu đạt một cách khoa học, như vậy mới dễ nhớ.

Khi dạy con cái học các phương pháp ghi nhớ, cha mẹ cũng nên hiểu một điều là: Trong khi ghi nhớ, không nhất thiết phải để trẻ câu nệ theo một cách nào cả, trái lại, có thể suy một ra ba. Chỉ khi vận dụng tổng hợp các phương pháp ghi nhớ thì mới thu được hiệu quả ghi nhớ tốt.

Ghi nhớ tốt nhất định phải cần đến phương pháp. Điều mấu chốt là cha mẹ sẽ giúp con cái nắm vững các phương pháp này như thế nào.

NGĂN NGỪA VÀ UỐN NẮN HIỆN TƯỢNG HỌC LỆCH CỦA TRẺ

Khi còn học cấp Tiểu học, Bình học lệch các môn, em không thích học tiếng Anh, nhưng điểm tổng kết vẫn rất tốt, khi học lên cấp Trung học cơ sở do nền tảng tiếng Anh từ Tiểu học quá yếu nên điểm tổng kết của em đã tụt xuống, việc này khiến em vô cùng lo lắng. Cha mẹ em vừa cho con đi học thêm tiếng Anh, lại vừa thông qua các phần mềm vi tính để tăng thêm tính tích cực học tiếng Anh cho con mình. Sau này, lại còn đặt mua băng ghi âm “Vòng quanh nước Mỹ” cho Bình luyện khẩu ngữ; mua cả “Khái niệm mới trong tiếng Anh” và một số sách đọc hiểu tiếng Anh của các tác giả nổi

tiếng, nhằm cho em quen thuộc với không khí và môi trường văn hóa nước ngoài. Thông qua các hình thức phụ đạo, kết quả học môn tiếng Anh của em đã được nâng cao rõ rệt. Điều đó chứng tỏ, tình trạng vì học lệch mà dẫn tới các môn học khác cũng bị tụt xuống hoàn toàn không đáng sợ, chỉ cần “kê đơn đúng bệnh”, áp dụng các biện pháp hợp lý là có hiệu quả.

Nguyên nhân dẫn tới hiện tượng học lệch, phân tích ra chủ yếu có liên quan tới hứng thú. Nội dung bài học lý thú, phương pháp dạy của giáo viên sinh động hình tượng thì khi học trẻ sẽ thấy rất thú vị, có hứng thú và thích học môn đó. Ngược lại, trẻ sẽ học với một thái độ đối phó. Có những trẻ rất hứng thú học các môn yêu thích, phần lớn là do chịu ảnh hưởng của hiệu quả và năng lực giảng dạy của giáo viên bộ môn đó. Thầy dạy tốt thì trò cũng thích học; thầy giảng nhạt nhẽo, vô vị thì trò không hăng hái nghe, không muốn học, không có hứng thú, từ đó dẫn tới việc học lệch.

Hiện tượng học lệch ở một số trẻ có liên quan đến nền tảng học tập. Trẻ có hứng thú với một môn học nào đó là do nền tảng ban đầu tốt, yêu thích học tập, nắm chắc kiến thức dễ dàng. Đối với một môn học, do kiến thức không vững nên khi học rất vất vả mà thành tích thì kém, dẫn đến trẻ càng học càng không có hứng thú.

Hiện tượng học lệch ở trẻ có liên quan đến các môn thi trong kỳ thi lên lớp. Một số trẻ thường bỏ rất nhiều công sức ôn luyện những môn học sẽ thi trong kỳ thi lên cấp Trung học phổ thông, học hành nghiêm túc, còn đối với các môn không thi thì không muốn học; Học sinh lớp lý thì lơ là việc học các môn lịch sử, chính trị và địa lý, sinh vật; Học sinh lớp văn thì không chú ý học vật lý, hóa học, sinh học. Các em thường cho rằng các môn không thi chỉ là môn phụ, không quan trọng, cho nên khi học các môn này không cần phải chú ý nghe giảng. Trên thực tế, kiến thức của mỗi môn học sẽ hỗ trợ cho nhau, cái gọi là “môn phụ” ở đây, nếu học tốt cũng có tác dụng thúc đẩy việc học các “môn chính”. “Đọc lịch sử khiến ta trí tuệ sáng rõ, đọc thơ văn khiến ta tinh tế, nhạy cảm, toán học khiến ta tỉ mỉ, chặt chẽ, khoa học làm ta sâu sắc,... phàm những cái đã học đều thành tính cách”. Thêm vào đó, xuất phát từ góc độ nhìn nhận của trẻ thì mục đích của việc học các môn chính sẽ khiến trẻ trở nên thông minh, việc học các môn khác chắc chắn sẽ nhẹ nhàng. Ở những học sinh có thành tích học tập xuất sắc, thành tích các môn thường tương đối đồng đều, có số điểm ngang nhau.

Hiện tượng học sinh học lệch tương đối phổ biến, thậm chí ở một số em mức độ học lệch còn khá nghiêm trọng. Đó là vì hứng thú của các em

đã xuất hiện một vài đặc điểm mới. Hứng thú của học sinh Tiểu học thường không ổn định, rất dễ bị các điều kiện ngoại cảnh tác động, chi phối; đến bậc Trung học, một khi hứng thú đã được hình thành, thường là vô cùng mạnh mẽ, khó có thể lay chuyển được. Nhưng chí hướng hứng thú ở trẻ thường mang tính phiến diện, thực tế này phản ánh hiện tượng thiên lệch đã xuất hiện trong việc học văn hóa. Một nguyên nhân trọng yếu khác dẫn tới hiện tượng học lệch là yếu tố tâm lý. Thường thì ban đầu, trẻ chưa có môn nào là “môn học kém” rõ rệt cả, nhưng do thi cuối kỳ không tốt hoặc thành tích không được như mong muốn, liền “không muốn” môn học này, e rằng sau này thành tích thi sẽ còn kém hơn. Kết quả là càng sợ thì càng thất bại, và càng thất bại thì càng sợ sệt hơn, đến nỗi rơi vào vòng luẩn quẩn, lâu dần dẫn tới việc học lệch. Cha mẹ cần nhắc nhở con mình, bản thân thất bại không phải là một chuyện đáng sợ, điều đáng sợ là việc sa vào cái vòng luẩn quẩn thất bại không lối thoát. Trên thực tế, thất bại cũng là chuyện thường tình và ở cùng một đứa trẻ có thể cùng lúc đóng vai trò của một người thành công và một người thất bại. Điều cốt yếu là trẻ tạo lập được lòng tin, không được nguội lòng nản chí, không được thoái lui.

Tóm lại, nguyên nhân hình thành nên hiện tượng học lệch ở trẻ do nhiều lí do. Cha mẹ cần

giúp trẻ tìm ra nguyên nhân học lệch, tiến hành hướng dẫn trẻ học có phương pháp. Vậy cha mẹ phải giúp đỡ con mình ngăn chặn và uốn nắn hiện tượng học lệch cho hiệu quả như thế nào? Kinh nghiệm chủ yếu là:

(1) Giúp trẻ thấy rõ tác hại của việc học lệch.

Giáo dục ở bậc Tiểu học và Trung học là giáo dục cơ sở, chỉ khi học tốt các môn học cơ sở thì mới có thể thích ứng với việc học lên trên và nhu cầu vào nghề. Cần để trẻ hiểu được, giai đoạn Tiểu học, Trung học, đặc biệt là giai đoạn Tiểu học thuộc về giáo dục cơ sở, học sinh phải học tốt các môn học thì mới có thể thích ứng với việc học lên trên và nhu cầu vào nghề. Giai đoạn bước vào học nghề, nếu chỉ đơn thuần xuất phát từ góc độ cấp Trung học phải thi năm môn xã hội và tự nhiên hay thực hiện thi kiểu “mới” thì đều phải phát triển cân bằng. Nếu có một môn mũi nhọn nào đó sẽ có lợi cho việc nâng cao tổng số điểm, nhưng nếu có một môn học lệch thì sẽ dẫn đến tổng số điểm giảm mạnh xuống.

Cha mẹ cần để trẻ hiểu được rằng: Việc học tập các môn trên lớp có những vai trò khác nhau, không thể thay thế cho nhau trong quá trình bồi dưỡng năng lực và phát triển trí tuệ. Học thiếu đi bất kỳ một môn nào đều không thể hình thành nên kết cấu tri thức hoàn chỉnh, sẽ ảnh hưởng tới sự phát triển toàn diện và hài hòa của bản thân

trẻ. Học lệch sẽ nguy hại rất lớn không chỉ việc học tập trước mắt mà cả sự phát triển trong tương lai của trẻ.

(2) Khi cha mẹ phát hiện con mình có hiện tượng học lệch cần kịp thời uốn nắn.

Con cái có hiện tượng học lệch cũng sẽ bộc lộ về tư tưởng tình cảm, cha mẹ hãy thường xuyên quan sát, tìm hiểu, khi phát hiện con học lệch, cần kịp thời nhắc nhở trẻ, đồng thời bắt tay xử lý ngay khi việc học lệch mới bắt đầu.

Có trẻ học lệch là do chưa hiểu mục đích, ý nghĩa của các môn học, khi đó, cha mẹ hãy giải thích rõ ràng với trẻ để trẻ hiểu được ý nghĩa của việc học tốt những môn học này, khuyến khích, động viên trẻ tạo lập niềm tin và thái độ học tập đúng đắn.

(3) Giúp trẻ giải quyết khó khăn thực tế trong việc học tập.

Khi con cái gặp phải khó khăn trong học tập, cha mẹ nên hỗ trợ. Cha mẹ có thể liên hệ với giáo viên bộ môn, phối hợp chặt chẽ với nhà trường, tìm cách cho con bổ túc kiến thức. Không nên lơ là, xem nhẹ hiện tượng học lệch của con cái.

Có những trẻ, kết quả của một môn hay vài môn đều rất khá, đó không phải là học lệch. Cha mẹ cần ủng hộ và khuyến khích sự đam mê và sở trường của con, đồng thời cần động viên trẻ học tốt tất cả các môn học.

Học tốt các môn không chỉ để nắm vững thêm tri thức khoa học, mà quan trọng là để bồi dưỡng năng lực ứng dụng tổng hợp, mở mang trí tuệ của trẻ. Cùng với sự phát triển của khoa học - xã hội, thực tiễn đòi hỏi con người phải có nhiều năng lực và tố chất trí lực. Bản thân các môn học đều có tính hệ thống và hệ thống logic của nó, thể hiện một phương thức tư duy nhất định. Các môn khác nhau, xét từ những góc độ khác nhau đều có vai trò trong quá trình bồi dưỡng năng lực và mở mang trí tuệ của trẻ. Thiếu đi việc học tập một môn nào đó đều không thể tạo nên một kết cấu tri thức hoàn chỉnh, ảnh hưởng tới sự phát triển về học vấn và nghề nghiệp của trẻ trong tương lai. Vì vậy, cha mẹ cần bỏ ra nhiều công sức hơn nữa để giải quyết vấn đề học lệch của con trẻ.

Trẻ học lệch sẽ đi ngược lại nguyên tắc phát triển toàn diện. Để uốn nắn hiện tượng học lệch của con cái, ngoài sự kiên trì, cha mẹ cũng cần phải có phương pháp.

NÊN QUY ĐỊNH THỜI GIAN HỌC Ở NHÀ CHO TRẺ

Một bậc cha mẹ nói:

Con trai tôi thật là “quỷ”, bài vở mới làm được một lúc đã nghĩ đến chơi. Một lần, nó khấn thiết nài nỉ: “Bố, cho con chơi một lúc đi”. Tôi nói với nó:

“Làm bài thêm 20 phút”. Ai biết là nó cố tình tiêu hao thời gian với tôi, 20 phút mà chỉ làm thêm có một bài. Lại một lần nữa, nó nài nỉ, tôi sửa điều kiện thành “Làm thêm 5 bài nữa”, kết quả, nó làm đúng, đủ cả 5 bài mất 27 phút, không oán thán được câu nào.

Một cân táo bán 60.000 đồng, khách hàng chỉ thấy lác đác. Người chủ thông minh liền sửa giá lại thành 59.000 đồng một cân, kết quả, khách hàng tranh nhau mua. Cách làm “hạ giá để bán hàng chạy” như vậy có thể áp dụng để đặt ra thời gian học cho con cái. Nếu bạn muốn trẻ phải làm bài tập thêm một tiếng nữa, trẻ sẽ cảm thấy như vậy là quá lâu, chắc chắn sẽ không chịu; nhưng nếu rút ngắn thời gian đi một chút, chỉ định cho trẻ làm thêm 50 hoặc 55 phút, giảm đi 5 hay 10 phút chẳng đáng là bao, nhưng trong tâm lý trẻ thì dường như kém hẳn một bậc, lập tức sẽ vui vẻ chấp nhận.

Kinh nghiệm thành công là cha mẹ hãy quy định thời gian học cho con một cách khéo léo, tài tình. Thời gian làm bài tập của con dù ngắn, nhưng chúng vẫn liên tục phải duy trì trạng thái căng thẳng, chỉ trong một thời gian ngắn mà phải đạt được một thành quả nào đó đương nhiên vẫn tương đối khó khăn. Làm như thế nào? Điều đó đòi hỏi sự khéo léo quy định một mục tiêu cho con, tức là yêu cầu trẻ đọc bài mấy phút rồi thôi. Như

vậy, có một điểm dừng thời gian, trẻ sẽ có mục tiêu phấn đấu, và liên tục cố gắng để hoàn thành nhiệm vụ.

Quy định cho con một điểm dừng, khi làm bài tập cần phải có kiến thức, tìm cách biến chán thành lễ. Bạn có thể định ra cho chúng học đến 4 giờ hoặc 8 giờ thì nghỉ, nhưng những thời hạn như vậy đối với những đứa trẻ ý thức kỷ luật còn chưa đầy đủ, thì sẽ trở thành khái niệm đại khái “khoảng 4 giờ” hoặc “khoảng 8 giờ”, dẫn tới làm bài qua loa cho xong, không có cách nào chuyên tâm đến cùng. Nhưng nếu như bạn đặt thời gian đến 3 giờ 45 phút hay 7 giờ 50 phút thì những thời gian trung gian như vậy sẽ khiến ý thức kết thúc thời gian của trẻ rõ ràng, khi làm bài sẽ không qua loa nữa, hơn thế, hoàn toàn có thể mong chờ là trong thời gian quy định làm bài tập, tinh thần trẻ sẽ phấn chấn từ đầu chí cuối.

Tuy nhiên, chúng ta cần thừa nhận một thực tế như sau: Trẻ nhỏ đa số đều ham chơi, ngồi một lúc là chỉ muốn ra ngoài chơi, hơn nữa, cùng với sự kéo dài thêm thời gian học, tâm lý muốn đi chơi lại càng mạnh mẽ hơn. Lúc này, mắt chúng thường dán chặt vào cái đồng hồ, nhìn xem thời gian cha mẹ quy định sắp hết chưa? Còn bao nhiêu thời gian nữa? Không thể nào để tâm vào bài vở. Lúc này, nếu nói là “Làm thêm 25 phút nữa” hay “Làm bài tập đến 4 giờ”; như

vậy, trẻ càng dễ lòng dạ tận đâu đâu, sẽ thấp thỏm không yên mà ngồi trước bàn học tiêu tốn thời gian.

Vậy phải làm như thế nào? Biện pháp tốt nhất là biến “số” thành “lượng”, tức là biến thời gian làm bài tập thành số lượng bài tập, tức là biến những cái như “Làm thêm 25 phút nữa” thành “Làm thêm 6 bài tập” nữa. Như vậy trẻ sẽ hăng hái, từ thái độ tiêu cực “nhất định phải nhẩn nại thêm 25 phút nữa” chuyển hóa thành trạng thái tích cực “mau làm xong bài tập”, sẽ hoàn thành bài tập một cách thuận lợi.

Có hai bí quyết khi quy định thời gian học cho con:

1. Biến thời gian từ chẵn thành lẻ.
2. Biến số thành lượng.

Có thể thay thế áp dụng linh hoạt hai bí quyết này.

Dạy trẻ cách sắp xếp thời gian hợp lý không chỉ có tác dụng hỗ trợ việc học tập mà còn có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH ÔN TẬP BÀI VỞ HỢP LÝ

Sau khi trẻ tan học về, kêu đói bụng, mẹ vừa xào rau vừa dặn dò con: “Cơm chưa nấu xong, còn phải đợi 30 phút nữa, mau đi ôn lại bài đã!”. Thế

là trẻ chẳng còn cách nào khác, đành nín lặng, lủi thủi đi về phòng mình.

Trẻ ăn cơm xong, thuận tay cầm lấy quyển tranh biếm họa xem. Người mẹ giành lại quyển sách từ tay con: “Tranh thủ thời gian làm bài tập đi!”.

...

Người mẹ này rất dễ tâm đến thời gian học tập của con, tranh thủ từng giây từng phút đốc thúc con ôn tập bài vở, việc này có thể lý giải được, tinh thần này khiến người ta thấy “khâm phục”. Tuy nhiên, thực ra họ lại không hiểu rõ quy luật thể chất và tinh thần của con người, cái bụng trống rỗng trước bữa cơm, sôi ục ục, nguồn năng lượng của cơ thể gần như cạn kiệt, còn lòng dạ nào đi ôn tập bài vở? Cơm xong, bụng đã no, năng lượng phục vụ hoạt động của cơ thể đều tập trung tại cơ quan tiêu hóa, hoạt động trí não vì thế sẽ tương đối chậm chạp, việc ôn tập bài vở làm sao hiệu quả đây? Trước và sau bữa cơm, hãy để trẻ nghỉ ngơi thích đáng, không nên dằn dò, càng không nên ép buộc trẻ làm các hoạt động trí tuệ vất vả. Nghỉ ngơi, hay tích lũy năng lượng chính là nhằm chuẩn bị đầy đủ năng lượng cho các hoạt động sắp tới, về phương diện hiệu quả thì đó là tất yếu, là cần thiết, không thể thiếu được.

Vậy thì, khi nào trẻ ôn tập bài vở là tốt nhất? Kinh nghiệm cho thấy là trước lúc đi ngủ và sau khi tỉnh dậy.

(1) Trước lúc đi ngủ.

Tại sao trước giấc ngủ thì hiệu quả ghi nhớ lại tốt? Vì sau khi học mà đi ngủ ngay sẽ không có yếu tố nào gây rối, nên sẽ ít quên lãng hơn. Ngược lại, sau khi học lại tiếp tục tiến hành các hoạt động thường nhật theo lệ thì những hoạt động này rõ ràng sẽ gây nhiều tối các kiến thức vừa mới học, trẻ sẽ lãng quên tương đối nhiều.

Ngoài ra, bản thân giấc ngủ sẽ sàng lọc các kiến thức học được khi còn tỉnh táo, ghi nhớ các thông tin quan trọng lại, có tác dụng củng cố quá trình ghi nhớ.

Do đó, tiến hành ôn tập lại nội dung đã học trong ngày trước lúc đi ngủ là cách tốt nhất.

(2) Sau khi tỉnh dậy.

Các nghiên cứu về tâm lý học đã cho thấy, các tài liệu cần ghi nhớ phải được ôn tập lại trong vòng 8 đến 9 giờ sau khi tiếp nhận thì mới có thể nhớ kĩ được. Do đó, dành thêm khoảng 10 phút ôn lại bài vở đã học vào tối hôm trước và sáng hôm sau là vô cùng quan trọng, giống như bộ phim được tua lại một lần nữa trong đầu óc vậy. Có người nói: “10 phút buổi sáng cũng bằng nửa ngày công sức”. Lời nói đó không phải không có lý của nó.

Do vậy, trước khi đi học vào buổi sáng sớm, hãy nhắc trẻ ngồi trước bàn học, có thể khắc sâu vào trong tâm trí những thứ đã học được từ

tối hôm trước. Luyện thành thói quen này rất quan trọng.

Các bậc cha mẹ cần luôn giáo dục trẻ: “Học phải đi đôi với hành”. Ngoài ra để việc ôn tập bài vở ở nhà một cách có hiệu quả thì các bậc cha mẹ nên nhắc nhở con sắp xếp thời gian ôn tập một cách hợp lý.

HƯỚNG DẪN TRẺ NÂNG CAO KỸ NĂNG VIẾT VÀ ĐỌC

Chị Minh, mẹ của Hải tham dự buổi họp phụ huynh các học sinh lớp hai do nhà trường triệu tập. Chị đi đến phía sau của phòng học, nhìn thấy thầy giáo đang dán bảng đánh giá thành tích học tập của học sinh trong lớp trên tường, liền tới gần xem xét. Thoáng nhìn chị đã thực sự kinh ngạc. Trước đây thầy giáo dùng hình thức dán ngôi sao đỏ năm cánh trên bảng đánh giá tổng hợp để thể hiện thành tích về các mặt như viết, nắm vững môn toán và môn đọc của học sinh. Các bạn của Hải đều giành được một chuỗi sao đỏ năm cánh, vậy mà số sao của cậu bé Hải thông minh sao lại ít đến tội nghiệp?

“Tôi biết cháu gặp khó khăn về khả năng viết, hơn nữa khi phân nhóm đọc, cháu lại bị phân vào một nhóm có tốc độ đọc tương đối chậm”, chị Minh nói, “Nhưng Hải nhỏ tuổi hơn các bạn cùng lớp,

thêm vào đó, tôi thường cho rằng cháu sẽ theo kịp các bạn khác. Hiện tại, tôi mới được tận mắt chứng kiến một sự thật không thể nào tin nổi. Cháu Hải có vấn đề về học tập”.

Ngày hôm sau, chị Minh tìm đến một giáo viên bộ môn của Hải, họ cùng vạch ra một phương án nhằm giúp Hải nâng cao thành tích học tập. Đồng thời chị Minh còn tìm đến sự giúp đỡ bên ngoài khác nữa. Một thời gian sau chị đã có thể vui mừng tuyên bố, con trai của chị đã giành được thành tích học tập xuất sắc.

Hàng ngàn hàng vạn các bậc làm cha mẹ đều đã hoặc đang phải lo lắng về những đứa con xem ra rất thông minh nhưng lại tụt hậu khi học tập ở trường. Giúp trẻ nâng cao năng lực đọc và viết như thế nào đây? Mẹ của Hải đã đúc rút ra bảy kinh nghiệm dưới đây:

(1) Bắt đầu từ việc dạy cho trẻ phát âm những từ cơ bản nhất.

Trước khi trẻ đi học, cha mẹ nên thông qua việc dạy luyện phát âm chính xác, cho trẻ đọc một vài bài thơ, hay ca từ đơn giản có tiết tấu để tăng cường năng lực nhận thức và nắm bắt đối với âm vị ngữ âm. Ví dụ, có thể dạy trẻ một vài bài hát nhi đồng, học đọc một vài bài về giản đơn, đọc diễn cảm các câu thơ có tiết tấu tương đối rõ. Nếu khi thực hiện trẻ thấy tương đối khó khăn, cha mẹ cần bỏ ra nhiều công sức hơn nữa, cho trẻ thực hiện

một vài bài tập phù hợp với lứa tuổi của trẻ. Giúp trẻ khắc phục các vấn đề về năng lực học tập càng sớm sẽ càng có lợi cho việc sớm thành tài của trẻ.

(2) Tìm bác sĩ tư vấn về các vấn đề liên quan đến khuyết điểm của con cái.

Tiến sĩ James Peli là cựu Hội trưởng Hiệp hội Nhi khoa nước Mỹ, ông nói: “Nếu bạn có phần lo lắng về một số vấn đề của con cái mình, bạn có thể đi tư vấn các bác sĩ nhi khoa”. James Peli thừa nhận, không phải tất cả các bác sĩ khoa nhi đều là chuyên gia điều trị chứng “không có năng lực học tập”. Tuy nhiên, khi họ đang tìm ra nguyên nhân chính của chứng bệnh, bạn có thể loại trừ một số nguyên nhân đại loại như thị lực hơi kém, thính lực có vấn đề. Ngoài ra, các bác sĩ khoa nhi thông thường đều có thể tiến hành đối sánh tình hình tiến bộ của con bạn với tình hình phát triển của các trẻ bình thường khác.

(3) Tìm hiểu một chút về phương pháp dạy học của giáo viên ở trường.

Nếu con bạn quả thực là người không có năng lực học tập, vậy bạn nên tìm hiểu cận kề phương pháp dạy học của các giáo viên bộ môn. Đối với trẻ có vấn đề về đọc, phương pháp đọc âm - một phương pháp dạy đọc thông qua rèn luyện trẻ cách liên hệ giữa ngữ âm và ký hiệu với nhau - là phương pháp cơ bản để giúp trẻ vượt qua cửa ải đọc hiểu này một cách thuận lợi. Đó là vì về mặt

liên hệ chính xác giữa ngữ âm và ký hiệu, những trẻ này đều có những thiếu sót rõ rệt.

Nhà trường nên mở những lớp đặc biệt cho các học sinh mắc chứng không có năng lực học tập, nhắm đúng vào vấn đề mà học sinh vướng mắc, tìm ra biện pháp giải quyết ổn thỏa, kịp thời bù đắp một số thiếu sót nào đó trong việc học tập của trẻ để giúp các học sinh này không bị tụt lại phía sau so với các bạn cùng lứa khác. Đối với các học sinh có vấn đề nghiêm trọng về môn đọc, các bậc cha mẹ nên đề nghị giáo viên hàng ngày tiến hành một thầy kèm một trò trong ít nhất khoảng nửa tiếng.

(4) Dạy trẻ học tại nhà.

Là cha mẹ, bạn có rất nhiều cơ hội để dạy con học: Đặt các chữ cái bằng nam châm lên trên tủ lạnh, sau đó thay đổi cách thức hợp thành nhóm của trẻ, để trẻ phát âm, và thử phán đoán ý nghĩa của chúng; cùng con chơi trò điền chữ; kiên trì đọc cho con nghe những bài đọc có tính tri thức và lý thú cao dành cho nhi đồng, thậm chí sau khi trẻ có thể tự mình đọc hiểu, bạn vẫn có thể tiếp tục đọc cho con nghe,...

Cho trẻ làm một trợ thủ bếp núc của bạn, nhân cơ hội đó đưa ra một vài bài toán để kiểm tra năng lực giải toán của trẻ. Ví dụ, bạn có thể yêu cầu trẻ kiểm tra xem trong bếp có bao nhiêu thứ gia vị. Khi nấu ăn, bạn có thể bảo trẻ thêm

một lần hoặc bớt đi một nửa lượng gia vị nêm, thông qua đó dạy trẻ cách tăng giảm đơn giản và cách phân phối tỉ lệ.

(5) Tận dụng các công cụ học tập hiện đại.

Có thể mua cho trẻ một chiếc máy vi tính, để chúng luyện tập điền chữ, tạo thành tổ hợp từ, vẽ tranh, làm các phép tính toán học tương đối đơn giản,... cũng có thể mua cho trẻ một chiếc máy cátxét kèm băng để trẻ cùng luyện phát âm các chữ cái đơn hoặc các từ đơn giản theo máy, trẻ phát âm không chính xác thì có thể tận dụng máy để sớm uốn nắn, sửa chữa. Dùng bàn phím gõ chữ có thể giúp trẻ phản ứng tương đối chậm để biểu đạt cách suy nghĩ bên trong của bản thân. Nếu máy vi tính có cài các phần mềm dạy học có hình vẽ và lời văn phong phú, đẹp mắt, thì trong khi học bài, trẻ sẽ vừa được lắng nghe âm thanh, vừa có thể nhìn thấy các hình ảnh tương đối trực quan. Phương pháp này đặc biệt rất hữu dụng cho những trẻ gặp khó khăn về đọc hiểu.

Một chiếc cátxét ghi âm có thể giúp được trẻ. Hãy bật một số băng kể chuyện dành cho nhi đồng, sau khi cho trẻ nghe, hãy đưa ra một vài câu hỏi có liên quan để trẻ trả lời theo kiểu văn viết hoặc văn nói. Đối với những trẻ lý giải tương đối chậm những nội dung giáo viên đã giảng trên lớp, có thể ghi lại nội dung bài giảng trên lớp của

thầy cô, sau khi học về nhà bật lại băng ghi âm, dần dần trẻ sẽ tiếp thu được từng chỗ khó hiểu trong nội dung bài giảng.

(6) Tìm kiếm sự giúp đỡ bên ngoài.

Nếu con bạn luôn phải học hành rất vất vả, tốn sức, mà kết quả học tập vẫn tụt lại phía sau các bạn cùng lớp, như vậy bạn có thể nhờ nhà trường giới thiệu gia sư, thầy dạy đọc, thầy dạy toán hoặc các chuyên gia khác để giúp đỡ con bạn một cách cụ thể.

(7) Khi dạy trẻ phải có lòng tin, không nên vội từ bỏ.

Từ xưa đến nay, nhờ vào sự giáo dục đúng phương pháp của cha mẹ và thầy cô giáo, cùng với nỗ lực không biết mệt mỏi của bản thân, rất nhiều người từng không có năng lực học tập đều đạt được những thành tựu tương đối trong nghề nghiệp, trở thành những người thành công khiến người khác phải ngưỡng mộ. Charles Swasbu từ nhỏ đã mắc chứng không có năng lực học tập trầm trọng chính là một trong những ví dụ điển hình như vậy. Thậm chí đến nhà bác học Anbe Anhxtanh khi còn nhỏ cũng từng mắc chứng không có năng lực học tập. Nhưng rút cục Anhxtanh không những không tụt lại so với những người đồng niên khác, mà còn dựng lên một tấm bia lớn khiến những người khác khó có thể vượt qua nổi trong giới khoa học.

Học tập hiệu quả là do có phương pháp học tập tốt. Để nâng cao năng lực học tập của trẻ, điều quan trọng nhất là cha mẹ cần dạy cho con những phương pháp học tập đúng đắn.

GIÚP TRẺ NÂNG CAO HỨNG THÚ ĐỌC SÁCH BÁO

Thái là học sinh lớp sáu. Khi thầy giáo yêu cầu mỗi học sinh mượn một quyển sách báo ngoại khóa, Thái xưa nay vốn chẳng hứng thú lắm với việc đọc sách, để đối phó với bài tập mà thầy giáo phân công cho, Thái đành phải đi cùng các bạn tới thư viện. Trong lúc các bạn đang mải mê chọn các sách báo hấp dẫn thì Thái lại tìm quyển sách đơn giản nhất, nhạt nhẽo nhất. Khi nhân viên thư viện hỏi em tại sao làm như vậy, em đã trả lời thẳng thắn: “Đọc sách khô khan, vô vị, làm em phát chán”.

Sau đó, năm Thái 13 tuổi, em tham gia một lớp học bồi dưỡng do một chuyên gia trong trường tổ chức cho các học sinh không thích đọc sách. Yêu cầu của lớp bồi dưỡng này vô cùng đơn giản: Ông không yêu cầu phải đọc toàn bộ cuốn sách mình không thích, mà chỉ cần dành thêm thời gian đọc những cuốn sách mình thích đọc là được.

Khi Thái ý thức được rằng ngoài những giờ học ngoại khóa ra còn có một thế giới đọc vô cùng rộng lớn - danh nhân truyền kỳ, truyện cười tuyển

chọn, thần thoại truyền thuyết, tiểu thuyết khoa học viễn tưởng,... kỳ tích đã bắt đầu xuất hiện. “Trước nay em không hề biết rằng, quả thật vẫn còn có bao nhiêu cuốn sách lý thú và đầy tri thức như vậy”. Thái nói.

Khi Thái 14 tuổi, em không chỉ đọc tác phẩm văn học nổi tiếng trong nước, mà còn đọc rất nhiều tác phẩm văn học nổi tiếng nước ngoài. Giáo viên chủ nhiệm của em nói: “Thành công sau này của Thái đã chứng tỏ, chỉ cần có một chút nỗ lực thì bất kì đứa trẻ nào cũng có thể nhận ra một người bạn chung của nhân loại, đó là sách báo, và cũng sẽ yêu thích đọc sách”.

Vậy thì, làm thế nào để biến một đứa trẻ từ chỗ không muốn đọc sách thành yêu thích đọc sách? Dưới đây là 4 kinh nghiệm chủ yếu:

(1) Tìm hiểu những hứng thú của trẻ.

Cũng giống như Thái, nhiều trẻ cần phát hiện ra sách báo có thể đưa chúng đến những nơi có sức hấp dẫn cực lớn như sao Hỏa đầy màu sắc thần bí, chuyện sau cánh gà của ban nhạc, tình hình bên trong của ngành thương mại xe hơi. Cha mẹ của Thái cho rằng: “Bạn nên thử thường xuyên, cho đến khi phát hiện ra loại sách báo nào có thể nhen nhóm hứng thú trong con bạn”.

Nếu con bạn hề đọc sách là buồn ngủ riu cả mắt, bạn có thể đưa cho trẻ một cuốn sách khác

thú vị hơn và câu chữ đơn giản, dễ hiểu hơn, chẳng hạn tạp chí “Trẻ thơ”... Nếu con bạn là người hâm mộ bóng đá, bạn có thể đặt mua tạp chí bóng đá, hoặc tặng con cuốn sách viết về các ngôi sao bóng đá mà trẻ ngưỡng mộ.

(2) Dành cho trẻ một không gian tự do lựa chọn.

“Một điểm mà cha mẹ phải bảo đảm chắc chắn đó là các sách báo trẻ đã chọn đọc liệu có nguy hại gì đối với sức khỏe thể chất và tinh thần của chúng không”, bố của Thái nói, “Ngoài ra, trọng điểm phải được nhấn vào những sách báo có khả năng đem đến niềm vui cho cuộc sống của trẻ”. Khi con bạn đọc những sách báo nói về “Tình yêu”, rõ ràng trẻ dễ bị những tình tiết trong truyện tác động hơn những sách báo chẳng có chút ý nghĩa gì, và hứng thú đối với các tác phẩm văn học cũng dễ được kích thích hơn.

(3) Giúp trẻ nảy sinh khao khát đọc sách trong lúc giải trí.

Nếu con bạn không đọc lại một cuốn sách nó đã đọc qua, bạn cũng không cần phải tỏ ra thất vọng về điều đó. Khi trẻ bắt đầu đọc một cuốn sách, cho dù chưa đọc xong đã không đọc tiếp nữa thì cũng chẳng có gì là không tốt. Bạn nên cảm thấy vui vẻ trong lòng với cuốn sách mà trẻ thường cầm trên tay mới đúng.

Tránh quy định cho trẻ số lượng sách cần phải đọc, cũng không nên dùng biện pháp khen thưởng

hoặc trừng phạt để ép trẻ đọc sách. Nếu một đứa trẻ vì muốn được lòng cha mẹ mà đọc sách thì nó sẽ chẳng kiên trì được bao lâu. Bạn nên giúp trẻ có khao khát đọc sách từ bản thân nó. Để trẻ có thể tìm thấy niềm vui trong khi đọc, mà điểm này nếu chỉ dựa vào yêu cầu cứng nhắc thông thường thì chẳng có cách nào đạt được cả.

(4) Tạo một môi trường đọc sách tốt trong gia đình.

Rất nhiều cha mẹ thường đợi đến khi con ngủ mới ngồi xuống an tâm đọc sách. Cha mẹ mặc dù vẫn đang đọc sách, song trẻ đã ngủ rồi, chúng không biết được thói quen tốt kiên trì đọc sách của cha mẹ, mà cơ bản cũng không thấy tấm gương phụ huynh là một độc giả nhiệt tình. Cứ như vậy thì không thể tạo lập một môi trường đọc sách tốt đẹp trong gia đình được. Kinh nghiệm của cha mẹ Thái là bạn nên để con mình nhìn thấy cha mẹ nó đang đọc sách.

Cho dù cha mẹ có thể coi đọc sách là một hoạt động cá nhân, nhưng trẻ em lại mong muốn tham gia. Trẻ nhỏ không chỉ thích nghe cha mẹ đọc sách, mà còn thích cùng đọc sách với cha mẹ, được nghe cha mẹ hướng dẫn và giảng giải. Rất nhiều trẻ đã lớn vẫn có thể muốn cùng cha mẹ bàn luận về cuốn sách mà trẻ thích đọc, khi ấy, bạn cần hiểu biết một chút về cuốn sách mà nó thích đọc để tránh khi trẻ đưa ra câu hỏi bạn lại chẳng biết

trả lời thế nào. Nếu cuốn sách trẻ thích đọc được dựng thành bộ phim hay cải biên thành kịch truyền hình, tốt nhất bạn nên sắp xếp cho trẻ đi xem một lần bộ phim hay vở kịch đó.

“Hướng dẫn những đứa trẻ vốn không thích đọc sách đam mê đọc có thể là một quá trình rất dài, tuy nhiên, bạn không nên mất đi lòng tin vào trẻ. Sự say mê đọc sách là món quà vĩ đại nhất bạn có thể tặng con mình, nó còn tốt hơn một trường học mà bạn phải mất rất nhiều tiền của để cho con vào học, và còn tốt hơn cả một chiếc máy vi tính bạn tặng con. Sự say mê đọc sách có thể thay đổi tất cả”, bố của Thái nói.

Muốn cho trẻ đọc nhiều sách, đọc sách hay, cha mẹ nên chú ý bắt đầu bồi dưỡng từ hứng thú, thói quen của trẻ.

THAY ĐỔI THÓI QUEN KHÔNG TẬP TRUNG TRONG KHI HỌC Ở TRẺ

Chúng ta thường thấy một vài cha mẹ ca thán về tình trạng con cái không chịu để tâm chú ý khi làm bài tập:

“Con tôi lúc thường tính khí hay vội vã, hấp tấp, nhưng cứ đến lúc làm bài tập là lễ mễ chậm chạp không chịu nổi. Nó ngồi im không hề động đậy, có đến nửa ngày mới viết được một chữ. Rõ ràng chỉ nửa tiếng hoặc một tiếng là làm xong bài tập,

vậy mà nó thường phải thức tới đêm khuya. Tự nó thấy mệt mỏi thì không nói làm gì, tôi và bố nó cũng mệt theo...”.

“Cháu nhà tôi hể làm bài tập là mơ hồ, nếu cho viết 50 lượt từ mới cũng phải uốn nắn, sửa chữa cho nó tới 40 lần. Làm sao lại có đứa con gái cầu thả đến vậy? Ôi...”.

“Đầu tiên phải nói là bài tập nhà trường giao về nhà cho con trai tôi không phải là nhiều, thế mà dường như chẳng có tối nào cháu không phải mất ba đến bốn tiếng làm bài tập. Không phải cháu không biết làm, ngược lại còn có thể làm rất nhanh, nhưng có vẻ như nó không hề sốt ruột. Nếu không ở cạnh đốc thúc thì chắc chắn cho đến sáng nó vẫn chưa làm xong mất...”.

“Cứ viết được vài chữ nó lại bắt đầu gọt cái tẩy, cắn đầu bút, tóm tai bẹo má, nhìn đã phát bực!”.

“Thầy giáo thường nói trên lớp cháu không tập trung chú ý, rất hay mắc sai sót...”.

Có thể thấy việc con cái không tập trung chú ý học đã thực sự khiến các bậc cha mẹ phải lo lắng. Nếu như con cái sinh ra đã đần ngốc thì cơ bản không phải cho chúng đi học làm gì, nhưng tâm lý của cha mẹ cũng vẫn khá lo lắng. Đằng này trẻ rõ ràng thông minh, rất nhiều bài tập khó đều có thể giải được, nhưng cái chính là không thể tập trung tư tưởng vào việc học. Do đó, phần lớn các bậc cha mẹ thậm chí còn cảm thấy

tuyệt vọng, có cảm giác không thể mong mỗi con tốt hơn.

Vậy làm như thế nào để uốn nắn được thói quen xấu không tập trung khi học của trẻ đây? Một người cha có kinh nghiệm cho rằng:

(1) Không nên đề ra việc cha mẹ phải học cùng với con.

Trên thực tế, đúng như một người có kinh nghiệm giáo dục trẻ đã từng nói: “Có một số trẻ học tập lể mề, kéo dài là do không được luyện thói quen học tập tốt, và phần nhiều do cha mẹ chú ý quá mức đến việc làm bài tập của con, thậm chí còn gọt hộ bút chì nữa”. Đa số các chuyên gia giáo dục trẻ em đều không tán thành để cha mẹ cùng con học, bởi cha mẹ thường đốc thúc trẻ không được làm thế này, mà phải làm thế kia. Những lời lẽ kích thích lúc ngắt lúc ngừng như vậy dễ làm trẻ phân tán chú ý. Đồng thời, cũng dễ khiến trẻ sinh ra tính ỷ lại vào cha mẹ.

(2) Phát hiện sớm triệu chứng không tập trung chú ý của trẻ.

Ví dụ: Có trẻ không tập trung chú ý là vì “hiếu động”, điều này đòi hỏi cần tới bác sĩ tâm lý. Không tập trung chú ý có những biểu hiện sau: Thường vô cớ có biểu hiện nôn nóng không yên, dường như chẳng có hứng thú lắm với cái gì cả. Không thể giữ sự chuyên chú tương đối lâu đối với

một thứ gì. Trên lớp học thì mắt liếc nhìn khắp nơi, bản thân cũng chẳng biết mình đang nghĩ gì.

(3) Nên đề ra cho trẻ mốc thời gian hoàn thành bài tập rõ ràng.

Chẳng hạn có thể nói với trẻ như sau: “Con có thể không cần chăm chú, nhưng nhất định trước 8 giờ phải hoàn thành bài tập, nếu không cuối tuần đừng mong làm được gì”... Bồi dưỡng cho trẻ cảm giác bức bách về thời gian, để trẻ dần dần hình thành nên quy luật học tập. Một khi đã có nhiệm vụ rõ ràng, khi học trẻ sẽ có động lực hơn, nhưng thời gian không nên quá dài, cũng không nên yêu cầu trẻ làm cùng một việc trong một thời gian dài. Đó là những lý do dẫn tới trẻ mất tập trung chú ý.

(4) Động viên trẻ một cách thích đáng.

Chẳng hạn, khi trẻ hoàn thành bài tập đúng thời hạn, cha mẹ không những cần biểu dương bằng lời mà còn có thể đưa ra cho trẻ một vài hình thức thưởng khác. Đồng thời, còn có thể đặt ra một đối thủ cạnh tranh giả tưởng cho trẻ, nhắc nhở trẻ: “Ai mà mỗi tối chỉ mất một tiếng đã hoàn thành bài tập thì sẽ có thêm thời gian xem phim hoạt hình...”.

(5) Tạo một môi trường học tập tốt cho con cái.

Rất nhiều trẻ không tập trung chú ý, chủ yếu có liên quan đến môi trường trong gia đình. Có bậc cha mẹ ban ngày đi làm mệt mỏi, tối đến chỉ muốn xem tivi, hơn nữa phần lớn còn để tiếng

tivi rất to, có người lại thích hẹn bạn hàng xóm, đồng nghiệp tới nhà ăn uống, trò chuyện. Không nên để trẻ chú ý xem cha mẹ đang làm gì. Nếu cha mẹ vẫn giữ được thói quen đọc sách và học tập tốt thì trẻ sẽ học theo. Ngoài ra, cần chú ý loại bỏ các yếu tố làm phiền việc học của trẻ. Rất nhiều trẻ có thói quen vừa học vừa nghe nhạc, đây là một thói quen không tốt, gây phân tán sự chú ý của trẻ.

(6) Hãy loại trừ những buồn lo trong lòng con bạn.

Khi trẻ có áp lực tâm lý tương đối lớn, sẽ không thể nào tập trung chú ý được. Rất nhiều trẻ sợ các kỳ thi, đặc biệt các kỳ thi cha mẹ nhắc nhở là “sẽ quyết định tới vận mệnh” của chúng. Vì thế, trẻ hay có tâm lý thay đổi thất thường, thậm chí suy nghĩ lung tung. Bị gánh nặng tâm lý đè nén, trẻ tự nhiên sẽ không thể chuyên tâm học tập. Do đó, các bậc cha mẹ phải là những người an ủi tâm lý cho con cái.

(7) Cần bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho con.

Cha mẹ nên để con thấy rõ rằng, học tập là việc riêng của trẻ, chuyên tâm học tập là trách nhiệm đối với tương lai của bản thân. Thông qua việc học tập gian khổ, nắm vững các kỹ năng là vốn liếng để sau này trẻ đứng vững trong xã hội. Một đứa trẻ không có trách nhiệm với bản thân mình thì sau

này không thể quan tâm, yêu quý người khác, chứ đừng nói tới việc lập nên nghiệp lớn.

(8) Khai thác hứng thú học tập của con cái.

Nếu một học sinh chẳng có chút hứng thú gì với một môn học thì khó có thể yêu cầu nó tập trung chú ý được. Nếu như tràn đầy hứng thú với nội dung đã được học, thì chẳng cần cha mẹ phải đốc thúc nó cũng sẽ hoàn toàn tập trung chú ý. Hứng thú chính là người thầy tốt nhất, là điều kiện tiên quyết để gặt hái được thành công.

(9) Tốc độ học của trẻ và mức độ khó phải phù hợp.

Ở vào mỗi giai đoạn lứa tuổi, những kiến thức mới mà trẻ tiếp thu được cũng có phần giới hạn. Khi yêu cầu trẻ học với tốc độ quá nhanh, trẻ chắc chắn sẽ không thể tiếp thu có chọn lọc. Nhưng nếu tốc độ quá chậm thì tư duy của trẻ dễ chùng xuống, từ đó sẽ dẫn đến sự mất tập trung và thái độ lơ đãng. Đồng thời, nếu như nội dung học quá khó, trẻ sẽ không lý giải một cách thấu triệt được, khi học sẽ chẳng có hứng thú, và phân tán sự chú ý là điều khó tránh khỏi. Ngược lại, nội dung học quá đơn giản sẽ khiến trẻ thấy nhàm chán, vô vị, và cũng dẫn đến sự mất tập trung chú ý.

(10) Chú ý đến sức khỏe của trẻ, nhất thiết không được để trẻ mệt mỏi quá mức.

Mệt mỏi, chứng đói và buồn ngủ thường khiến những người trưởng thành cảm thấy sức lực rã

rời, lực bất tòng tâm. Khi trẻ cảm thấy mệt mỏi, người lớn lại yêu cầu phải kiên trì, chịu đựng thì tự nhiên hiệu quả học tập sẽ giảm sút mạnh, chắc chắn trẻ không thể tập trung chú ý.

Không có sự uốn nắn của cha mẹ, trẻ khó mà rèn luyện được thói quen tốt; Không có sự đốc thúc của cha mẹ, trẻ khó mà chuyên tâm học bài.

KHẮC PHỤC THÓI QUEN HỌC HÀNH “QUA LOA” CỦA TRẺ

Tâm rất nhanh nhẹn, chỉ có điều việc học hành thì qua loa, đại khái nên thường giải bài sai. Do đó, thành tích học tập thường không được như mong muốn, cha mẹ vô cùng đau đầu về việc này.

Thực ra, trẻ cũng không muốn học hành qua loa, đại khái, nhưng nguyên nhân thói học hành “qua loa, đại khái” xuất hiện do:

* Trẻ có thói quen học hành “qua loa, đại khái” thường biểu hiện là nắm vững các kiến thức đã học, song khi làm bài tập hoặc bài thi thường lộn xộn, quên chỗ nọ chỗ kia, làm ảnh hưởng đến thành tích.

* Vì trẻ trở tài khôn vặt mà “qua loa, đại khái”. Biểu hiện là trẻ học hành bộp chộp, không chăm chú học tập, giải bài không đúng phương pháp,

toàn dựa vào “cảm tính”, sau khi giải bài không có thói quen kiểm tra lại.

* Trẻ giả vờ “qua loa, đại khái”. Biểu hiện là các bài giải thường sai, khi giáo viên hoặc cha mẹ chỉ ra thì lập tức “biết” cách làm.

Đối với những trẻ học hành “qua loa, đại khái” ở nhóm thứ nhất, cha mẹ nên chỉ ra phương hướng đúng đắn cho trẻ, trong khi trẻ học thường xuyên kiểm tra và nhắc nhở, nhất là trước khi thi nên nhắc trẻ chú ý đến các chi tiết nhỏ trong bài thi, đồng thời để trẻ tìm hiểu những kiến thức mà bản thân chưa từng quan sát trong các hoạt động trẻ thích nghe thích xem. Cha mẹ nên nghiêm túc trả lời các câu hỏi của trẻ xung quanh các vấn đề nội dung trong bài thi.

Chẳng hạn lấy một bé gái tám tuổi làm ví dụ điển hình cho những đứa trẻ như vậy:

Bé gái này rất thông minh, chỉ có điều là học hành không nghiêm túc. Để giúp em nhận thức được tầm quan trọng của việc học hành nghiêm túc, mẹ em đã xé vụn bức ảnh mà em thích nhất rồi bảo: “Bây giờ con ghép lại nó đi”.

Người mẹ cho rằng con gái làm việc này sẽ rất khó khăn, nhất định phải mất đến một ngày. Nhưng chỉ mấy phút sau, cô con gái đã cầm tấm ảnh được xếp xong đi tìm mẹ. Sở dĩ em có thể nhanh chóng xếp lại được bức ảnh vì mẹ đã viết lên mặt sau bức ảnh thời gian và lí do chụp ảnh,

em chỉ cần xếp lại chữ là bức ảnh cũng được ghép xong.

Đối với những trẻ ở nhóm thứ hai, sau khi cha mẹ đưa vào “guồng”, trẻ có thể nắm bắt các kiến thức đã học một cách vững chắc, bền lâu.

Sở dĩ những trẻ này có tính “qua loa, đại khái” là vì nền tảng kiến thức không chắc chắn, do đó cha mẹ cần cố gắng động viên tích cực học tập của trẻ, cho trẻ làm thêm một số bài tập khó, kịp thời chỉ ra sai sót, nhắc trẻ tăng cường ghi nhớ nội dung bài học, về lâu dài sau này, thói học hành “qua loa, đại khái” của trẻ sẽ được khắc phục.

Đối với trẻ thuộc nhóm học hành “qua loa, đại khái”, cha mẹ cần nhận thức được do trẻ không nắm chắc các kiến thức đã học, nên dẫn đến tư duy có sai sót.

Cha mẹ không nên vì quá nóng ruột về con mà đưa ra các loại câu hỏi bắt trẻ giải đáp. Nên thường xuyên kiểm tra, nhắc đúng vào nội dung trẻ không nắm vững mà tăng cường luyện tập năng lực tư duy cho trẻ, giúp trẻ khắc phục thói học hành “qua loa, đại khái”.

Kinh nghiệm dành cho các bậc cha mẹ là giáo dục mà nóng vội thì không có kết quả, không nên ép buộc trẻ học một cách gò ép, trẻ sẽ sốt ruột. Không nhẫn nại trẻ sẽ nảy sinh tư tưởng chống đối trong học tập, dẫn tới chóng quên, bỗng chốc quên sạch tất cả mọi thứ vừa mới học xong.

Đừng nên tiếc lời khen ngợi con, bởi khen ngợi có tác dụng động viên, khuyến khích rất lớn. Không nên phê bình quá nhiều những yếu kém của trẻ, bởi như vậy sẽ khiến tâm trạng trẻ càng tồi tệ hơn mà phạm thêm nhiều sai sót.

Không nên đem các bạn khác ra so sánh với trẻ, trẻ sẽ nảy sinh tâm lý chống đối, và mất đi chí tiến thủ.

Thời gian làm bài tập không nên quá dài, giữa giờ nhất định phải có thời gian nghỉ giải lao để trẻ thư giãn.

Không nên liên tục kích thích tính hiếu kỳ và khao khát hiểu biết của trẻ, khi rảnh rỗi hãy dẫn trẻ tới viện bảo tàng, vườn bách thú và thư viện thăm quan.

Thay vì nóng ruột, bực mình với tính qua loa, đại khái của con, cha mẹ hãy tìm hiểu nguyên nhân, tìm ra giải pháp giúp trẻ rèn luyện thói quen chuyên tâm đến cùng.

GIÚP TRẺ KHẮC PHỤC TÂM LÝ LƯỜI HỌC

Nhài là học sinh lớp hai. Cứ sáng thứ Hai hàng tuần là Nhài luôn lấy cớ như đau bụng, đau đầu, không ngủ được,... để không phải đi học. Những lý do này đương nhiên đều không có ích gì, cuối cùng dưới sự ép buộc của cha mẹ Nhài vẫn phải đến trường.

Có phải chỉ cần đến trường rồi thì Nhài sẽ yên tâm học tập không? Không. Ở trường, Nhài không những không yên tâm học mà còn có rất nhiều hành vi không tốt, luôn khiến cho cô giáo chủ nhiệm cảm thấy bức mình. Ví dụ: Nhài không chào hỏi bất cứ ai, hay chạy ra ngoài vườn trường làm cho tất cả giáo viên các lớp phải đi tìm; còn nữa, trong giờ lên lớp, Nhài tự ý ra vào phòng học cứ như không có ai vậy; khi lên lớp thì chơi đồ chơi, làm việc riêng,...

Tại sao Nhài lại không thích đến lớp học?

Thông thường nguyên nhân trẻ không thích đi học có rất nhiều. Những nguyên nhân này đơn giản cũng có, phức tạp cũng có.

Do ở nhà cha mẹ quá cưng chiều, bảo vệ quá mức, một đứa trẻ như vậy hàng ngày ở nhà muốn gì được nấy, là nhân vật trung tâm của cả gia đình. Nhưng đến trường, tình hình lại hoàn toàn khác. Đứa trẻ sẽ cảm thấy căng thẳng vô cùng, tâm lý mất thăng bằng, cảm giác căng thẳng và bất an sẽ khiến trẻ không thể coi nhà trường là một nơi vui vẻ được.

Trẻ không muốn đến trường cũng có rất nhiều nguyên nhân như: Bạn cùng lớp không để ý đến mình, bị các bạn bắt nạt,... trong tình huống này những đứa trẻ đó trước khi nhập học không hiểu được rằng việc kết bạn là rất dễ. Những đứa trẻ này luôn không hiểu quy tắc của

quan hệ qua lại, tùy tiện, hay khóc, ngông nghênh, vô lý trong quan hệ, bởi vậy rất khó chấp nhận những bạn cùng học.

Có một số cha mẹ không nắm bắt được thói quen cuộc sống cơ bản, không tự thu xếp được cho con nên trẻ thường phải nhận sự trách móc, chê cười của bạn bè. Điều này đã khiến cho đứa trẻ có khoảng cách với những bạn bè khác, chúng không cảm nhận được sự vui vẻ khi tới trường.

Không có phương pháp học tập, thành tích học tập không tốt, thường xuyên bị cô giáo phê bình,... cũng là những nguyên nhân khiến trẻ không muốn đi học.

Còn có một số nguyên nhân khá phức tạp: Tổ chất thần kinh và sự hẹp hòi trong tính cách của trẻ; cha mẹ can thiệp quá mức, bảo vệ trẻ quá mức; tình cảm của cha mẹ không ổn định, không hoàn thiện, thể hiện không đủ tin tưởng với chính mình và con cái; tình cảm của cha mẹ không hòa hợp, không khí gia đình căng thẳng, đối lập...

Mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái như vậy càng tăng thêm những “sự việc” khiến cho trẻ căng thẳng khi ở trường, là nguyên nhân làm cho trẻ không muốn đi học.

Cha mẹ luôn cho rằng “đứa trẻ này sinh ra vốn đã không thích học”, nhưng không thấy rõ được những đau khổ trong lòng trẻ, càng không ngờ mình phải chịu trách nhiệm trong việc này.

Cha mẹ dường như không nhận thức được những sai lầm khi giáo dục con cái, cứ dần tích tụ lại, cuối cùng tập trung biểu hiện trên một hành vi nào đó đối với con cái. Cha mẹ bất lực đối với những biểu hiện của con cái, từ bất lực này lại chuyển sang sự bức tức khác rồi cuối cùng lựa chọn những biện pháp bạo lực để đối phó với con.

Như vậy trên thực tế, biểu hiện và những điều giáo dục của cha mẹ không thống nhất, tức là có mâu thuẫn giữa sự chiều chuộng và những yêu cầu nghiêm khắc đối với con cái.

Có bậc cha mẹ đã lựa chọn rất nhiều cách dụ dỗ đưa con không muốn đi học. Như chỉ cần con đi học, sẽ hứa cho các loại giải thưởng vật chất, hoặc cho phép con làm một số việc không hợp lý.

Dù là ép buộc hay dụ dỗ đều không phải là cách cơ bản để giải quyết việc trẻ không muốn đi học, thậm chí còn dẫn đến những hậu quả không tốt khác.

Kinh nghiệm cha mẹ giúp con giải quyết vấn đề không muốn đi học có bốn cách sau:

1. Các bậc cha mẹ phải thông qua việc quan sát nhất cử nhất động của con, trao đổi với con, với cô giáo và bạn bè của con để tìm ra nguyên nhân con không muốn đi học.

2. Nhằm vào những nguyên nhân khác nhau để định ra những biện pháp tương ứng. Nếu do

mối quan hệ qua lại không tốt thì phải tạo cơ hội cho con tham gia những hoạt động vui vẻ, để con giao tiếp nhiều với bạn bè. Giao tiếp và học tập sẽ cùng tồn tại song song với sự phát triển tính cách và rèn luyện năng lực cho trẻ. Nếu do quá yêu chiều, thì cha mẹ phải dần dần nói lỏng ra, để cho con tự giải quyết vấn đề của mình một cách độc lập tự chủ. Cha mẹ phải cố gắng nói lỏng, ít yêu chiều hơn với một thái độ dứt khoát. Nếu nguyên nhân do tính cách của con thì cha mẹ phải trao đổi nhiều với con cái một cách bình đẳng, thân mật, giúp con thay đổi tính cách khép kín, hẹp hòi.

3. Tạo bầu không khí gia đình đầm ấm, dân chủ, để con duy trì được tâm lý dễ chịu. Nên bồi dưỡng thái độ tôn trọng quy tắc xã hội và tập thể cho con cái.

4. Nếu con vẫn không muốn đi học, cha mẹ nên tạm thời dừng để ý. Đối với hành vi vui vẻ đi học nhất thời của con, cha mẹ có thể chọn sách lược không biểu dương, để con thấy được đi học là một việc bình thường đối với trẻ, không phải là việc quá quan trọng để cha mẹ phải lo lắng về mình.

Nếu cha mẹ không có những ý kiến phiến diện, cách giáo dục sai lầm thì rất ít đứa con sinh ra đã không thích học tập.

KHÍCH LỆ TRẺ THAM GIA NHỮNG CUỘC THI TRÍ TUỆ

Mỗi bậc cha mẹ đều không thể quên được sự cảm động trong lòng khi con mình bước đi những bước đầu tiên. Rất nhiều gia đình đã dùng máy thu hình và máy ghi âm để ghi lại cảnh cảm động này. Nếu cha mẹ lưu tâm đến mỗi giai đoạn phát triển của con, con cái sẽ cảm thấy rất tự hào. Ở tất cả những phương diện khác của sự phát triển lớn lên của con, nếu muốn để con có quá trình bước đi như những bước đi đầu tiên thì cần không ngừng lặp lại. Cha mẹ nên lùi một bước sang bên cạnh, đưa tay ra đỡ lấy con, nhưng để cho con cảm thấy vẫn còn thiếu. Cha mẹ nên tạo cho con một không gian để con chuyển dời về phía trước, không dựa vào cha mẹ, tự mình tiến lên phía trước. Con cái bằng sự nỗ lực của mình sẽ đuổi kịp cha mẹ, cuối cùng khi trưởng thành trên những phương diện khác cũng vậy, cha mẹ hãy lùi một bước để con có chỗ trống, không để cho con quá sợ hãi, cũng không che chở mà chỉ động viên, tôn trọng, để con hiểu được là cha mẹ tin tưởng con, luôn ủng hộ, yêu thương con, lấy tình yêu thương chân chính giúp con đi trên con đường của cuộc sống.

Hương 13 tuổi, vừa về đến nhà đã nói với bố: “Bố, thầy giáo cho con đăng ký tham gia cuộc thi viết”. “Tốt quá rồi, con đã đăng ký chưa?”. “Chưa ạ”.

“Tại sao con yêu?”, bố hỏi. “Con hơi sợ, ở dưới có rất nhiều người xem”. Hương rất dễ bị kích động, ở nhà em là đứa con biết nghe lời, ở trường thường không hay nói chuyện nên thành tích học tập rất tốt. “Bố vẫn muốn con đăng ký, con có thể rèn luyện mình. Nhưng việc này con phải tự quyết định”. Hai hôm sau thầy giáo gọi điện thoại để bố của Hương thuyết phục Hương đăng ký tham gia cuộc thi viết. Sau khi Hương về nhà bố đã nói chuyện với cô bé, bố nói: “Trước tiên, bố mẹ không ép con nhất định phải đăng ký, việc này vẫn là quyết định của con, nhưng bố mẹ có thể nói về những điều lợi, hại của việc tham gia cuộc thi. Tham gia thi có thể rèn luyện ý chí, trí tuệ của mình, tăng cường sự tự tin với bản thân. Thắng thì càng tốt, không được giải cũng không cần thiết, bố không để ý. Bởi vì trong lòng bố con luôn là đứa con có năng lực, về điểm này không cần phải lấy thành tích để chứng minh”. Bố lại nói: “Thầy giáo gọi điện đến, thầy rất tin tưởng vào khả năng của con. Chúng ta không quan tâm đến kết quả thi của con, điều bố quan tâm là con có dùng cơ hội này để rèn luyện mình hay không”. Có được người bố sáng suốt động viên, ủng hộ như thế, cuối cùng Hương đã đi đăng ký.

Bố biết Hương rất thông minh, chỉ hơi nhút nhát. Hương không dám tưởng tượng cái cảm giác đứng nói trước bao nhiêu khán giả. Bố rất

muốn để Hương thấy được thế giới rộng mở, đi vào cuộc sống của mình, đây là một cơ hội rất tốt. Bố cũng muốn Hương chứng minh được khả năng của mình qua cơ hội này, rèn luyện tính mạnh dạn, phát hiện ra tiềm lực của bản thân. Hương hơi rụt rè nên cần sự cổ vũ của cha mẹ, đồng thời không tăng thêm áp lực phải đạt giải. Bố rất tin tưởng con nhưng ông không thúc giục Hương, mà để cô bé tự quyết định. Qua việc này Hương đã tăng thêm được tính độc lập và cơ hội tốt để rèn luyện mình.

Trong tình huống rất nhạy cảm này, cha mẹ phải thận trọng, để cho con cái có quyền tự chủ, quyền tự quyết định... Đồng thời chúng ta phải cho trẻ biết chúng ta luôn tin tưởng vào năng lực của trẻ.

Dũng khí và nghị lực của con cái luôn cần sự bồi dưỡng tận tâm của cha mẹ. Lòng tự tin và ý chí tiến thủ của con cái càng không thể tách rời sự khích lệ và ủng hộ của cha mẹ.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH GIẢI QUYẾT CÁC VẤN ĐỀ

Có câu chuyện: Một vị thần có khả năng biến đá thành vàng. Một hôm ông gặp một đứa trẻ nghèo ở nhân gian. Ông thấy đáng thương cho đứa

trẻ, lập tức “biến đá thành vàng”, đưa cho đứa trẻ rất nhiều vàng. Đứa trẻ nghèo không cần, nó chỉ cần vị thần kia cho nó ngón tay biến đá thành vàng. Bởi vàng có cho nhiều nữa rồi cũng có lúc dùng hết, dùng hết không phải lại nghèo nữa sao? Nhìn đứa trẻ không bị lay động trước tiền tài, vị thần rất cảm động, ông nói với đứa trẻ nghèo: Vậy cách “biến đá thành vàng” chính là lao động, cần cù lao động sẽ giàu có.

Câu chuyện trên cho chúng ta thấy có nhiều vấn đề có thể nuôi dạy con cái thành tài. Về điểm này đối với một số bậc cha mẹ khi mới bắt đầu nuôi dạy con còn chưa rõ ràng: Có bậc cha mẹ cho rằng mình đã tốt nghiệp đại học trong khi con chỉ là đứa trẻ, có gì con hỏi cũng trả lời được. Con có hỏi thì bố trả lời, đó là vấn đề tự nhiên.

Một câu chuyện nữa làm ví dụ cho vấn đề trên: Thái tìm bố và hỏi “Bố, vấn đề này làm thế nào?”.

Bố nói: “Có một con đường, nếu đội A sửa thì cần 15 ngày, còn đội B sửa thì cần 12 ngày. Hiện nay đội A đã sửa 5 ngày thì đội B bắt đầu sửa, hỏi hai đội phải sửa tổng cộng mất bao nhiêu ngày?”.

Bố căn cứ vào đề bài từng bước viết ra cách giải, mỗi bước viết ra lại nói một câu, Thái nghe xong “ồ” một tiếng. Đội bố giải xong, Thái vui vẻ chép vào vở, công việc đã hoàn thành.

Nhưng, vấn đề nhanh chóng lại nảy sinh. Bài tập giống như mấy ngày trước Thái đã hỏi bố, bây

giờ Thái lại không biết. Đó là chuyện gì vậy? Sau đó bố mới rõ: Đối với một vấn đề, trực tiếp nói đáp án, trẻ sẽ không trải qua một quá trình tư duy, cái chúng nhận được chỉ là kết luận hiện tại chứ không có sự lý giải sâu sắc, cho nên ấn tượng không sâu, không nhớ được, cũng không củng cố được. Bởi vậy tìm cách giúp con nắm được phương pháp học tập là tốt nhất.

Bố Thái đã thay đổi cách hướng dẫn. Ví dụ đề toán ông sử dụng cách hỏi lại Thái, gợi ý cho con suy nghĩ, để con tự trả lời. Con chỉ “ồ” một tiếng thì không được, phải nói ra nguyên tắc, cách giải từng bước tiến gần đến kết quả. Cuối cùng Thái đã tự hiểu ra, hiểu rõ cách làm, và có thể tự đặt ra những phép toán.

Làm như vậy, xem ra mỗi bài mất rất nhiều thời gian, nhưng trên thực tế lại có rất nhiều lợi ích. Nó đã bồi dưỡng khả năng học tập cho trẻ, cũng như giúp trẻ nắm được cách giải quyết vấn đề.

Ngoài ra gợi ý cho con cách phân tích vấn đề, vận dụng những kiến thức đã học để giải thích một số hiện tượng trong cuộc sống cũng rất quan trọng.

Lúc đó Thái và em gái vẫn đang học Tiểu học. Một buổi chiều hai anh em đều vây quanh bố để hỏi cái này cái kia. Đột nhiên chúng chỉ tay vào một khoảng tròn sáng trên tường và hỏi: “Bố, kia là cái gì vậy?”.

“Các con thử nói xem?”, bố không trực tiếp trả lời.

“Là ánh mặt trời phản xạ vào”. Hai anh em tranh nhau nói.

“Sao lại phản xạ vào?”, ông lại hỏi tiếp.

Sau khi nghe, hai đứa con im lặng.

“Chính là cái bàn vuông nhỏ này”, Thái tranh nói trước. Vì Thái đại khái nhìn thấy ánh mặt trời từ ngoài cửa sổ chiếu lên cái bàn vuông nhỏ.

“Không phải, cái bàn hình vuông, mà kia lại là hình tròn”. Em gái phản đối.

“Gương tử hình bầu dục, vậy thì cũng không phải”. Thái nhìn trong phòng, ngoài cái bàn vuông nhỏ ra, chỉ có ánh mặt trời trên cái tủ.

Cô em gái đi tìm vật hình tròn và phát hiện ra một cái gương hình tròn, nhưng cái gương lại không ở trong ánh sáng mặt trời, liền đoán mò: “Là cái gương này đúng không?”. Thái vừa nghe thấy đưa tay chạm vào cái gương, cái đốm trên tường lập tức động đậy. Cả ba cùng cười.

“Vậy thì ánh sáng của gương từ đâu mà đến?”, hai em cùng đồng thanh hỏi bố. Bố vui vẻ giải thích rằng: Mặt trời chiếu lên cái gương trên tủ, rồi phản xạ lên cái gương hình tròn, lại phản xạ lên tường, thế là thành một cái đốm sáng. Bố vừa nói vừa dùng hai cái gương làm thử nghiệm phản xạ nhiều lần.

Tiếp đó bố lại cầm cái chậu rửa mặt, bên trong để một đồng xu. Sau đó cho con lùi lại phía sau, cứ

lùi cho đến khi không nhìn thấy đồng xu nữa thì dừng lại. Lúc này lại giữ đồng tiền xu, đổ nước vào trong chậu. Nước vừa đầy, hai anh em nói: “Nhìn thấy rồi, lại nhìn thấy rồi”. Bố nói với hai anh em, đây là đường sáng khúc xạ, và nhân cơ hội này giới thiệu một số kiến thức quang học. Hai anh em liền thấy hứng thú sâu sắc với quang học. Thế là bố lại nói với chúng: “Các con phải cố gắng học, lên đến Trung học cơ sở sẽ được học những nội dung này”.

Trong giáo dục gia đình, nên chú ý để trẻ tập tư duy, động não. Nếu chỉ đáp ứng việc hỏi và trả lời, hoặc tìm hiện tượng phản xạ của “cái gương tròn”, mà không làm thí nghiệm đồng tiền xu, thì trẻ cũng không biết được khúc xạ là gì.

Học không khó, quan trọng là phải có phương pháp học. Cha mẹ cần giúp con hiểu rõ quá trình giải thích vấn đề rồi suy nghĩ, khó nữa cũng biến thành dễ.

HƯỚNG DẪN TRẺ XÂY DỰNG KẾ HOẠCH HỌC TẬP

Ông Trần yêu cầu cậu con trai học lớp sáu phải tự xây dựng một kế hoạch học tập, bởi ông biết: “Để con tự xây dựng kế hoạch học tập là bước tự lập đầu tiên”. Tuy nhiên việc tự định ra bản kế hoạch học tập là vô cùng chung chung,

không dễ khiến trẻ hài lòng. Vậy làm thế nào với việc này?

Kế hoạch học tập của con từ chỗ hoàn toàn do cha mẹ sắp xếp đến chỗ con phải tự lên một kế hoạch chung đã là rất khó. Khi trẻ tự bước đi bước chân đầu tiên, cái cần nhất là sự khích lệ và hướng dẫn của cha mẹ, yêu cầu quá cao sẽ mang đến cho con cảm giác bị ép buộc. Chúng ta quen lấy những tiêu chuẩn của người lớn để so sánh với hành vi của con cái, nhưng lại quên mất rằng thể chất và tinh thần của chúng đều chưa trưởng thành, điều này đối với con cái là không công bằng. Mặc dù kế hoạch con tự xây dựng còn khiếm khuyết, nhưng là “kế hoạch tự lập ra”, cần cổ vũ khích lệ con, bởi ít ra chúng đã có khả năng phân phối thời gian độc lập.

Kế hoạch học tập bao gồm kế hoạch sinh hoạt và kế hoạch học bài, kế hoạch con cái tự xây dựng dù chung chung, nhưng cũng bao gồm việc sắp xếp thời gian sinh hoạt và học bài. Trước đây tất cả mọi việc đều do cha mẹ sắp xếp, thì bản kế hoạch này đã là một bước đầu tiên của sự độc lập. Nhưng chúng chưa có tính độc lập của một đứa trẻ độc lập hoàn toàn, nó mô phỏng cách thức và lịch sinh hoạt của cha mẹ, hoặc có được những gợi ý từ cách làm của bạn bè, sau đó dần dần sửa đổi kế hoạch của mình, tìm ra cách phù hợp với mình nhất. Bởi vậy sự dẫn dắt hợp lý của cha mẹ

trong quá trình học tập độc lập của trẻ có ý nghĩa rất quan trọng.

Vậy dẫn dắt trẻ như thế nào là hợp lý? Lấy ví dụ, 8 đến 9 giờ tối là thời gian trẻ học bài, chúng nên tận dụng triệt để khoảng thời gian này như thế nào? Bạn có thể đưa ra đề nghị tương đối cụ thể cho trẻ, như “Ôn tập bài khóa ngày hôm nay”, “Chuẩn bị các môn ngày mai”,... nếu những bài tập trên đều làm hết rồi, tinh thần, thể lực của trẻ vẫn rất tốt, bạn có thể đề nghị trẻ xem tiếp bài học ngoại khóa (như những câu chuyện truyền kỳ, những cuốn sách khoa học,...), tin rằng sẽ có lợi hơn cho trẻ tự xây dựng kế hoạch học tập tương đối chi tiết.

Cha mẹ khi giúp con cái xây dựng kế hoạch học tập, tốt nhất nên tránh ba điều sau đây:

Thứ nhất, cha mẹ không nên áp đặt đưa cách nghĩ và ý đồ của mình vào kế hoạch của con. Chúng ta luôn lấy tiêu chuẩn của người lớn để phán đoán thành bại những sự việc của con, không chú ý tới những nguyện vọng của con, vô hình tạo áp lực và tâm lý phản kháng của con. Ví dụ, bạn cảm thấy con trai nên học các môn khoa học, thế là ép trẻ đọc những sách khoa học, nhưng trẻ lại thích những câu chuyện văn học, thế là trẻ trở nên không thích đọc sách. Bởi vậy điều kiện tiên quyết để trẻ học hành độc lập là tôn trọng mong muốn và nguyện vọng của trẻ.

Thứ hai, nội dung của kế hoạch học tập không cần phải sắp xếp quá chặt chẽ, khiến con không có thời gian nghỉ ngơi. Ví dụ, thời gian đọc sách là một tiếng đồng hồ, bài tập nhiều nhất làm được hai đến ba đề, làm quá nhiều sẽ khiến trẻ cảm thấy ghét và phiền phức. Lúc này cha mẹ có thể hướng dẫn cho con để chúng có thể hoàn thành mục tiêu trong thời gian đã định. Điều cần nhất là coi trọng chất lượng chứ không coi trọng số lượng.

Thứ ba, khi mới bắt đầu thực hiện kế hoạch, nếu con không có cách nào làm được như kế hoạch (ví dụ theo kế hoạch là 6h30 thức dậy, nhưng lại kéo dài đến 7h mới dậy), cha mẹ phải tránh cau có, trách mắng. Bởi nếu trẻ vừa bắt đầu đã thất bại lại không có được sự khích lệ của cha mẹ, thông thường sẽ không thể tiếp tục cố gắng.

Bởi vậy để con tự xây dựng kế hoạch không có nghĩa là cha mẹ không cần quan tâm, mà chỉ đứng trên quan điểm hướng dẫn, giúp đỡ. Cùng với sự trưởng thành tuổi tác của con cái, sự can thiệp của cha mẹ cũng giảm đi, chỉ cần một chút lưu tâm đến phương hướng của con là được.

Khi thực hiện bất cứ một mục tiêu nào, nhất thiết trẻ phải có sự trợ giúp của kế hoạch. Kế hoạch học tập chính là biện pháp hữu hiệu giúp nâng cao thành tích học tập của trẻ.

GIÚP TRẺ NÂNG CAO CẤP ĐỘ HỌC TẬP

Cường là học sinh lớp bốn. Vì cha mẹ bận nên có rất ít thời gian hướng dẫn Cường học bài, phần lớn chỉ là kiểm tra nội dung xem có đúng không thôi. Có một lần bố về nhà, phát hiện Cường vẫn dùng ngón tay để làm toán. Bố thấy việc này không giúp con không được, phải giúp con thay đổi cách học tập để nâng cao cấp độ.

Việc học của trẻ nhỏ tuổi, đang ở vào “Thời kỳ thao tác cụ thể” mà nhà tâm lý học Poyake đã nói, dạy học những ký hiệu và dạng thức toán học trừu tượng phải cần có sự giúp đỡ của những công cụ dạy học thực tế. Học từ thao tác, mà ngón tay luôn là một công cụ lý tưởng thuận tiện nhất. Nhưng dần dần phải chuyển sang những cách thức khác, không phải cầm dùng tay, có thể khi hướng dẫn trẻ những ngón tay không đủ dùng, thử nghĩ xem nên dùng cách nào thay thế. Khi cô giáo dạy học tốt nhất là phối hợp những thao tác cụ thể với những ký hiệu trừu tượng (tức +, -, 1, 2, 3,...). Từ những thao tác cụ thể dần dần chuyển sang trừu tượng, giúp trẻ bước vào một cấp độ học tập cao hơn. Đối với trẻ nhỏ mới bắt đầu học toán, sử dụng cách tính “giơ” ngón tay là cách đơn giản nhất, có thể học được những cách tính cơ bản, không dễ gì quên được. Ví dụ $3 + 4$, chỉ cần gập ngón tay đếm đến 7, liền có đáp án.

Nhưng cách này chỉ có thể dùng để tính những số nhỏ, lên đến cấp Trung học cơ sở, chương trình rộng hơn, sâu hơn, cách tính những chữ số cũng thay đổi, hay khi có thay đổi lớn thì không thể vận dụng được nữa. Ví dụ $24 + 37$, 8×6 hay 48×4 , cho dù dùng cả ngón tay, ngón chân cũng không đủ, mà không tính ra được.

Trẻ học đến lớp bốn mà vẫn giữ cách tính “đếm ngón tay”, mặc dù không liên quan gì đến thành tích học tập của trẻ, nhưng chủ yếu do trẻ không có hứng thú và không có lòng tin với môn toán; cho nên trước hết phải xây dựng lòng tự tin cho trẻ, và nâng cao một cách thiết thực khả năng học toán cơ bản của trẻ.

Cha mẹ muốn giúp con cái nâng cao cấp độ học tập nên làm theo mấy điều dưới đây:

Thứ nhất, cha mẹ vẫn dùng cách tính ngón tay với con, việc này không phải là không tốt, nhưng hãy nói với con rằng còn nhiều cách tính khác hay hơn. Phải làm tốt việc trao đổi với con, nói với trẻ dùng cách tính ngón tay không tiện, có thể dùng những cách khác để giải những bài toán phức tạp hơn.

Thứ hai, phải tăng cường khả năng tính toán cơ sở của con, như luyện cách cộng, trừ, nhân, chia. Mới bắt đầu có thể dùng hình vẽ tính những con số để cho cách tính và khái niệm cơ sở đi vào trong não trẻ.

Thứ ba, trong cuộc sống hằng ngày có rất nhiều cơ hội rèn luyện khả năng tính toán, như đưa trẻ đi mua đồ, để trẻ tự tính tiền trả lại, hoặc khi cả nhà đi xem phim, hỏi trẻ tiền vé tổng cộng là bao nhiêu, để tính toán với những việc thực tế, có thể dẫn đến hứng thú học tập của trẻ. Đương nhiên, đừng quên khi trẻ làm đúng hãy khen trẻ một câu. Nếu làm sai ngoài việc nói cho trẻ cách tính chính xác ra, điều quan trọng hơn là khích lệ trẻ tiếp tục cố gắng.

Còn một điểm đáng chú ý nữa là con cái còn có trở ngại trong học tập, khó khăn về trí tuệ hay những yếu tố tâm lý khác không? Nếu có, thì không thể yêu cầu quá nghiêm khắc được. Nếu không thì có thể liên hệ với giáo viên, tìm hiểu tình hình học tập của con ở trường, nói với cô giáo về tình hình của con để cô giáo tăng cường hướng dẫn.

Cuối cùng điều cần phải nhắc nhở là, cha mẹ cho dù bận đến thế nào đi nữa, đều nên dành thời gian quan tâm đến bài vở của con, phát hiện những khuyết điểm nào đó trong việc học tập của con, để sớm khắc phục tránh để nảy sinh những vấn đề tương tự.

Từ vô tri đến hữu tri, từ biết ít đến biết nhiều là quá trình tất yếu của mỗi đứa trẻ. Trách nhiệm của cha mẹ là nên tăng cường khích lệ và có cách dạy dỗ trẻ hợp lý.

KHOI GỢI TÍNH TỰ LẬP Ở TRẺ

YÊU THƯƠNG ĐÚNG CHỖ, RÈN CHO TRẺ TÍNH TỰ LẬP

Cuộc sống là ống kính vạn hoa, con cái là những bông hoa đẹp. Sự giáo dục của cha mẹ được khúc xạ qua con cái rất đa dạng: hồng, cam, vàng, lục, xanh, tím, cũng có thể nói, con cái chính là sự tái hiện của cha mẹ. Cha mẹ nên bồi dưỡng những thói quen sinh hoạt tốt của con cái, bắt đầu từ những việc nhỏ trong cuộc sống thường ngày. Hòa nhập vào cuộc sống của con cái, để chúng học được những điều hay lẽ phải trong cuộc sống, biết lo liệu cho mình, chọn cái tốt bỏ cái xấu, phát triển lành mạnh. Ngày càng nhiều nhà nghiên cứu cho rằng, trong số các yếu tố quyết định tương lai một con người có thành công hay không, thì yếu tố tính cách lành mạnh là quan trọng nhất. Yếu tố này bao gồm lòng tự tin, thói quen sinh hoạt tốt, khả năng tự lập, khả năng ứng phó, khả năng quản lý tài sản, khả năng tự khống chế,... Những điều này chủ yếu bồi dưỡng cho con thông qua cuộc sống hàng ngày. Trải qua những bước ngoặt và thất bại, đứa trẻ có tính cách kiên nghị sẽ không dễ nao

núng, đứa trẻ có tính cách sợ sệt, nhát gan sẽ không thể gượng dậy, trẻ có lòng tự tin sẽ chuyển áp lực thành động lực, mà áp lực sẽ trở thành một gánh nặng của đứa trẻ tự ti. Nhân cách kiện toàn sẽ làm cho đứa trẻ như “rồng thêm cánh”. Nhân cách không tốt sẽ khiến cho đứa trẻ đi đến đâu cũng là ngõ cụt. Bởi vậy cha mẹ phải luôn tăng cường bồi dưỡng cho con những kinh nghiệm trong cuộc sống hàng ngày, để trẻ nắm bắt được cách giành lấy chìa khóa vàng của sự thành công, đặt cơ sở cho tương lai tốt đẹp sau này.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH THỬ NGHIỆM CUỘC SỐNG

Lệ cầm chiếc cốc nghiêng nghiêng bước đi nhanh nên làm đổ nước ra ghế sofa, mẹ đuổi bé sang một bên, bực mình thu dọn. Lệ sáng ngủ dậy tự mặc quần áo, nhưng luôn cài lệch khuy, váy nhăn lại, mẹ vì vậy bị lỡ thời gian nên đã mắng bé và làm thay.

Làm cha mẹ, nếu cấm con cái tự tay làm việc, tự chăm sóc bản thân, hoặc dứt khoát làm thay con thì các bậc cha mẹ đó đã hết sức sai lầm.

Phải biết rằng, khả năng độc lập là vấn đề cơ bản trong sự phát triển của con người, khả năng này không phải là vốn có, mà phải được bồi dưỡng từ bé. Trước hết phải từng bước bồi dưỡng cho trẻ có những thói quen tốt tự chăm sóc mình.

Kỳ thực, không có đứa trẻ nào không muốn tự mình làm việc, “làm” là cơ hội để rèn luyện. Trẻ vừa biết đi đã có mong muốn giúp đỡ mẹ, trẻ hai tuổi đã biết cầm đồ giúp người lớn, chạy qua chạy lại, trẻ ba tuổi thì mong muốn tự lập rất mạnh mẽ, việc gì cũng muốn làm, nhưng chúng còn quá nhỏ, khả năng làm việc độc lập còn rất kém, thường làm hỏng việc. Lúc này cha mẹ nên thử khích lệ bé: “Con tự đi rót nước uống đi!”. Bé làm tràn nước ra ghế sofa, bạn đừng trách trẻ, bởi bảo vệ tâm hồn của bé còn quan trọng hơn nhiều việc bảo vệ ghế sofa của bạn. Điều này đối với trẻ chỉ là phạm một sai lầm nhỏ “dễ thương”. Những lỗi như vậy, sau khi trẻ lớn sẽ không còn mắc nữa.

Có một người hỏi: “Con của tôi hiện nay đã hết cách, không ai quản được, điều này là vì sao?”.

“Bạn có thường gấp chăn cho con không?”.

Cha mẹ: “Vâng, thường gấp”.

“Bạn thường đánh giày cho con phải không?”.

Cha mẹ: “Không sai, tôi thường đánh giày”.

“Nguyên nhân chính là ở đây”.

Một nhà giáo dục học nói: “Làm cha mẹ tốt nhất chỉ có một tay”. Ông nói: “Làm cha mẹ phải thấy rõ trách nhiệm của mình, trách nhiệm của các bạn là giúp con cái sống, giúp con cái tự lập, giúp con cái làm người”.

Ví dụ, con cái học may, bạn không nên lo nó sẽ làm hỏng, mà luôn ở bên cạnh bảo vệ, chỉ cần

dạy cho con cách làm, để con tự luyện tập, rồi con sẽ học được. Bạn có thể dạy con tự sắp xếp giá sách, bàn học, tự bố trí căn phòng của mình, có điều kiện thì nên để trẻ ngủ một mình. Bạn còn có thể dạy trẻ việc quản lý chi tiêu, tiết kiệm tiền lẻ. Tóm lại, những việc trẻ có thể tự làm nên để cho trẻ tự thử sức, tự đương đầu, mình hãy lùi về phía sau. Con cái đã học được cách tự chăm sóc mình, có được khả năng tự lo liệu, chúng sẽ thoát khỏi sự chăm sóc của người lớn, bước một bước lớn về hướng tự chủ.

Phải để cho trẻ hiểu được cách tự chăm sóc mình, trẻ không cần giúp đỡ cũng biết đi giày như thế nào, mặc quần áo như thế nào, cởi quần áo ra sao, trong niềm vui của trẻ phản chiếu sự tôn nghiêm của con người, bởi sự tôn nghiêm nảy sinh từ tình cảm, từ thao tác độc lập tự chủ của một con người.

Để giúp con độc lập trong cuộc sống, trước tiên cha mẹ phải là người tạo điều kiện cho con sống có khả năng độc lập. “Chỉ khi cha mẹ “xa rời con cái”, mới có thể bồi dưỡng khả năng độc lập cho con cái”. Khái niệm này những bậc cha mẹ cần phải nắm được.

Cha mẹ không nên làm thay công việc cho con, làm như vậy sẽ hạn chế khả năng tự lập và càng làm tăng thêm tính lười lao động ở trẻ.

GIẤU MỘT NỬA TÌNH YÊU THƯƠNG VỚI TRẺ

Điều mà con trai mười tuổi của tôi hy vọng nhất là được đến trường bằng chiếc xe ô tô của bố.

Một hôm, Nam bị viêm họng, đi bộ khó khăn, nhờ bố lái xe đưa đến trường. Ông bố nói: “Không được, hồi nhỏ bố cũng đi bộ đến trường mà”.

Nam chảy nước mắt, đeo cặp sách trên lưng, đi về phía trường học. Khi đi đến cầu, Nam phát hiện thấy bố đang đứng trên cầu đợi nó.

Người bố lau nước mắt cho con trai, đón lấy cặp sách, đi cùng con trai trên đường đến trường. Trên đường đi ông nói: “Con à, con không nên trách bố, bây giờ con là học sinh không nên ngồi ô tô đi học, sau này con thành đạt, nhất định có thể mua được một chiếc xe tốt hơn xe của bố”. Nam đã hiểu dụng ý của bố.

Người bố hiểu nguyên tắc dạy con, ông đã giấu đi một nửa tình yêu thương đối với con, khiến cho con phải tự lập từ nhỏ.

Lòng thương con ai cũng có. Nhưng yêu thương không thể thiếu đi lý trí, không thể yêu đến mức mù quáng. Không thể đáp ứng mọi yêu cầu của con một cách vô điều kiện, làm như vậy chỉ khiến con trở thành nhu nhược.

Lúc nhỏ con cái khiến người ta thích, yêu thương, nhưng bậc cha mẹ chớ quên rằng con cái không phải là đồ chơi, là vật cưng ái. Phải để cho

con từ nhỏ đã hiểu được: Mình là một thành viên trong gia đình, từ nhỏ đã phải học tính tự lập.

Dạy con tự lập, cha mẹ sẽ tự có những điều kiện đặc biệt. Trong cuộc sống, chỉ cần cha mẹ lợi dụng triệt để những tình tiết nhỏ để dạy con một cách thông thường nhưng chân thực. Trong quá trình trưởng thành của con cái, tiếp thu sự khích lệ của cha mẹ sẽ hình thành niềm tin tự lập, đây là trọng tâm của giáo dục. Nhưng có những cha mẹ lại coi nhẹ kiểu giáo dục này.

Ninh mới ba tuổi. Một hôm, sau khi kết thúc bữa tối, mẹ thu dọn bàn ăn, bé bưng đĩa giúp mẹ, cậu vừa đưa tay cầm chiếc đĩa, mẹ vội nói: “Đừng động vào nó, con sẽ làm vỡ nó mất, đợi con lớn rồi sẽ giúp mẹ”.

Chiếc đĩa này không bị đánh vỡ, nhưng hành động của người mẹ đã không những đánh vào lòng tự tin của bé, mà còn làm chậm đi sự phát triển khả năng tích cực của bé. Ý thức tích cực của bé vừa mới bắt đầu nhú lên, đã bị mẹ vô ý làm hụt mất. Lâu dần trẻ sẽ mất đi sự hình thành tính nỗ lực.

Con bạn vừa mới học đi, phải đối diện với một thế giới xa lạ, sẽ cảm thấy không biết phải làm gì, nhưng chúng có dũng khí để thử sức, cho dù việc thử của chúng có rất ít thành công.

Đứng trước thất bại của con, cha mẹ không nên lạnh lùng với con, khiến cho con mất đi sự tự

tin, phải khích lệ chúng kịp thời. So sánh giữa những đồ vật mà con làm vỡ với việc thử tính tự lập của con cái, giá trị của nó vượt xa giá trị đồ vật rất nhiều.

Làm cha mẹ, bạn có thể làm thay con một lúc nhưng không thể làm thay cả đời được. Sớm nói lỏng để con tự bước đi trên đôi chân của mình là cách lựa chọn đúng đắn.

Tình yêu đối với con, phải yêu sâu hơn, cao thượng hơn, khoa học hơn, nghệ thuật hơn, tình yêu chân chính đối với con phải giấu đi một nửa. Trẻ đang sống trong một thời đại xã hội có nhiều biến động. Nhưng, là cha mẹ điều tốt đẹp nhất có thể cho con chính là dạy cho trẻ biết tự lập, biết sống và khả năng sáng tạo chứ không phải là đáp ứng, quá yêu thương, phóng túng. Như vậy mới có thể cho trẻ một nhân cách hoàn thiện, một con người tự tin, đó mới là cách yêu thương con cái chân chính.

Tình yêu chân chính của cha mẹ đối với con là phải chịu trách nhiệm với con, bởi vậy không nên dành cho con quá nhiều tình yêu thương.

GIÚP TRẺ RÈN LUYỆN TÍNH TỰ CHỦ

Đứa con gái mười tuổi của vợ chồng chị Ngọc khá toàn diện. Con gái chịu khó phấn đấu học tập,

lại chịu khó suy nghĩ, tính nhanh, đáp án bài tập đều làm xong nhanh nhất, những bài phải suy nghĩ, những bài tập làm văn bé cũng làm tốt nhất lớp.

Khi mọi người đề nghị giới thiệu về cách dạy con cái, họ đã nói như thế này: Chúng tôi từ trước đến nay không quản lý công việc của con gái, cũng không xem nó học tập. Từ trước khi con gái đi học, chúng tôi đã bắt đầu dạy cho bé một quan niệm: Học là việc của bản thân con, tương lai có nổi tiếng hay không cũng là việc của con. Chúng tôi luôn nói điều này với con gái. Mấy năm gần đây, chúng tôi đều trả trách nhiệm lại cho bé, đồng thời chúng tôi cũng trả tự do cho bé. Công việc hàng ngày của con gái chúng tôi về cơ bản đều đã hoàn thành ở trường, cho dù bài tập rất nhiều làm không hết, việc đầu tiên sau khi bé trở về nhà là làm cho xong bài tập. Chúng tôi yêu cầu bé buổi tối trước 8 giờ 30 phải đi ngủ, có một lần bé mải chơi kết quả là quên làm bài tập, đến giờ đi ngủ mới nhớ ra, chúng tôi lại nói với bé, bài tập vẫn chưa làm xong đấy là việc của con, chỉ còn đợi ngày mai bị cô giáo phê bình thôi, bây giờ là giờ đi ngủ rồi, con nhất định phải lên giường đi ngủ. Từ đó về sau con tôi không bao giờ làm lỡ bài học của mình.

Hướng dẫn con tự làm chủ, tự quản lý thời gian là một việc không thể thiếu của các bậc cha mẹ. Vì vậy các bậc cha mẹ có thể quản lý con dễ dàng.

Sự thực đúng như vậy. Chính vì hàng ngày vợ chồng chị Ngọc không quản con, thực hiện “buông lỏng quản lý”, khiến cho con có nhiều tự do hơn, nảy sinh nhiều hứng thú và sở thích của mình. Khi hết bài tập, con gái sẽ vừa tra Từ điển vừa đọc những câu đồng giao, ngụ ngôn hay một số những câu chuyện thú vị khác, có lúc cha mẹ hỏi tại sao lại thích đọc những sách này, bé liền nói với cha mẹ là các bạn con đều thích nghe con kể chuyện. Con gái của vợ chồng chị Ngọc còn thích vẽ tranh châm biếm, bé vẽ cha mẹ, người thân, cô giáo, bạn bè vào trong tranh, bé nói như thế rất vui. Khi sinh nhật cha mẹ, bé tặng cha mẹ một bức tranh châm biếm do chính em vẽ để làm quà, trên bức tranh vẽ một con hổ con, miệng ngậm một cuốn sách dày, sau đó mang đến trước mặt con trâu... Con gái giải thích với cha mẹ: “Con cầm tinh con hổ, bố cầm tinh con trâu, hàng ngày bố thích đọc sách, cho nên con tặng bố một cuốn sách”.

Con gái chị Ngọc đã hình thành tính cách tự lập. Cha mẹ nói với con, làm con gái có thể nói lý với cha mẹ mình. Mỗi lần con gái làm sai, vợ chồng chị Ngọc không bao giờ đánh mắng con, mà chỉ nói lẽ phải cho đến khi con tự hiểu ra bản thân mình làm sai.

Cha mẹ không nên vì thành tích thi tốt mà thưởng cho con, bởi họ phải cho con hiểu, học tập tốt hay không kỳ thực là việc của con, mà học tập

là việc của con thì dựa vào cái gì mà bắt cha mẹ phải thưởng cho con đây?.

Trong cuộc sống hiện thực, có rất nhiều bậc cha mẹ luôn mong muốn con mình thành tài. Họ làm thay con tất cả những điều mà con nên tự làm, kết quả khiến cho con cho rằng học tập dường như là việc của cha mẹ, là mình đang hoàn thành nhiệm vụ học tập này thay cha mẹ. Cứ như vậy, vốn là cha mẹ mong muốn con thành tài thì ngược lại đã tước đi sự tự do học tập của con, đặt lên vai mình trách nhiệm mà con nên gánh vác, cuối cùng con của họ rất khó thành tài, bởi vì bất cứ đứa trẻ nào không có mong muốn phấn đấu đi lên thì tương lai không thể bay lên được.

Cha mẹ nên thay đổi mong muốn “con thành tài” thành thái độ “con thành tài”. Tạo cho con một môi trường tốt, đồng thời xây dựng cho con một hình mẫu tốt, để con có thể tự do lựa chọn nhiều hơn, cũng để con có trách nhiệm nhiều hơn, tìm cách kích thích sự nhiệt tình “thành tài” của con, kích thích khả năng sáng tạo tiềm tàng và mong muốn học tập của con, để tự con thực hiện khát vọng “thành tài”.

Những cha mẹ luôn tước đi sự tự do học tập và các mặt của cuộc sống của con, đồng thời gánh vác những trách nhiệm mà con nên gánh vác thì con bạn sẽ “thành tài” thế nào đây?

Khi cha mẹ có thể làm được việc nơi lỏng quản lý thực sự, cũng chính là khi con bắt đầu độc lập thực sự.

NÊN TẠO CHO CON NHỮNG BƯỚC NGOẶT PHÙ HỢP

Người sáng lập Tập đoàn Rockffeller Mỹ chỉ có một đứa con trai. Có một lần ông dang hai cánh tay, bảo con trai đứng trên cái ghế nhảy xuống với mình. Đứa con nghe thấy tiếng hoan hô của bố, vui vẻ nhảy xuống. Nhưng ông nhanh chóng thu hai cánh tay lại, đứa con bị ngã trên sàn nhà. Đứng trước đứa con trai sợ hãi, ông nói với con trai hàm ý sâu xa: Trên con đường đi của cuộc sống, cái gì cũng có thể xảy ra.

Ở đây cách làm của Rockffeller mặc dù hơi quá nhưng ông đã giúp con hiểu và chấp nhận bước ngoặt, cách tạo ra bước ngoặt trong cuộc sống hàng ngày này, đáng để chúng ta lấy làm gương. Muốn con có thể đối diện chính xác với bước ngoặt, thì phải để con nắm được cách đối ứng với bước ngoặt.

Muốn con có thể xử lý chính xác những bước ngoặt, trước tiên phải bồi dưỡng lòng hiếu thắng cho con, đây là bước đầu tiên giúp con cái giành được những thành công, cũng là cơ sở và khởi điểm của “giáo dục bước ngoặt”.

Việc bồi dưỡng tính vươn lên cho trẻ, cần các bậc cha mẹ kích thích sự tự tôn và tự tin của con

trong cuộc sống hàng ngày; Đối với những đứa trẻ được khích lệ nhiều, chúng thường xuyên cảm nhận được thành công của mình, nếm trải niềm vui của thành công; Nói lỏng quản lý để sức tham gia của trẻ có thể bắt kịp với thực tiễn, sẽ cho phép trẻ được tự do tìm tòi khám phá.

Phải tạo cho con những tình huống bước ngoặt vừa phải, tăng cường sức chịu đựng của chúng. Bước ngoặt đối với mỗi người đều khó tránh khỏi. Nhưng trong những tình huống chuyển ngoặt giống nhau, cảm giác chủ quan cá nhân lại không giống nhau. Đối với đứa trẻ này do hoàn cảnh cấu thành bước ngoặt, đối với đứa trẻ khác lại không nhất thiết phải cấu thành bước ngoặt. Nguyên nhân hình thành sự khác biệt này, chủ yếu có liên quan đến sức chịu đựng với bước ngoặt, cũng tức là cá nhân thừa nhận hoàn cảnh tác động hoặc trải qua khả năng chuyển ngoặt. Tăng cường khả năng kiềm chế là mấu chốt của giáo dục chuyển ngoặt, và để thực hiện điểm này, cần ý thức được việc tạo ra một số hoàn cảnh chuyển ngoặt vừa phải cho con trong thực tiễn cuộc sống hàng ngày, dạy con cách chịu đựng và chấp nhận sự chuyển ngoặt trong học tập và cuộc sống.

Kỳ thực dường như không có ai đủ may mắn để cả đời sống trong phòng, trong thế giới của con người luôn có sóng gió, bạn không thể đóng vai là

cái cảng tránh gió cho con mãi, bảo vệ con khỏi những tổn thương. Vậy thì làm cha mẹ nên đóng vai trò gì?

Bạn có thể là người đưa ra những thách thức, cũng có thể là người giúp con đối diện với thử thách, hoặc làm bến nghỉ cho con khi chấp nhận thách thức.

Đừng lo lắng quá cho con trước mỗi lần thất bại để mãi mãi con không vươn lên được. Ở sâu trong tâm trí mỗi con trẻ, đều có một “hệ thống tự trợ giúp”, trong quá trình xử lý chuyển ngoặt, tự đứa trẻ sẽ tiếp nhận những cách giải quyết đa dạng.

Điều này chính là vốn liếng tương lai mà những bước chuyển ngoặt đem lại cho trẻ, nó có thể khiến trẻ từng bước ứng phó với sóng gió từ dễ dàng đến phức tạp.

Cho dù có lần nào thất bại, trẻ cũng biết đứng dậy chiến đấu tiếp, thậm chí khi nào hiểu rõ nên tiếp tục cố gắng, khi nào có thể bắt đầu lại.

Hiểu biết như thế mới là điều đáng quý ở đứa trẻ chân chính.

Con chim ưng nhỏ trải qua biết bao gió mưa mới có thể sải dài đôi cánh bay cao. Con bạn cũng vậy, chỉ có trải qua bước chuyển ngoặt mới có thể mỉm cười trong tương lai.

GIÚP TRẺ TIN RẰNG: MÌNH KHÔNG KÉM HƠN NGƯỜI KHÁC

Tự tin là khởi điểm của thành công, là yếu tố tiên phong. Cha mẹ nên để cho con ngay từ nhỏ nhìn thấy sở trường của mình, để chúng tin tưởng vào bản thân rằng: “Mình không ngu hơn người khác”, “Những việc người khác có thể làm được thì mình cũng có thể làm được”. Trẻ xây dựng được quan niệm này sẽ có tính độc lập rất cao, và sớm đạt được những thành tích bằng chính nỗ lực của bản thân.

Lòng tự tin là một phẩm chất quan trọng của con người. Nó được xây dựng trên cơ sở của ý thức trưởng thành của mỗi cá nhân, là nội dung quan trọng của tinh thần tự chủ. Người có lòng tự tin cao, tin tưởng vào khả năng của mình, không chỉ dựa vào sự giúp đỡ của người khác, xác định và tin tưởng mình nhất định sẽ làm được bằng chính sự nỗ lực của mình. Bởi vậy lòng tự tin là điều kiện cần thiết để đạt được những thành tựu trong sự nghiệp của một con người.

Lòng tự tin của trẻ được hình thành như thế nào?

Lòng tự tin của trẻ được hình thành trong cuộc sống thực tiễn thông qua những trải nghiệm của bản thân và sự giáo dục phù hợp. Trẻ thơ đến với thế giới này, không hiểu về mình và môi trường xung quanh, chúng chỉ tích lũy được những trải nghiệm của thành công hay thất bại

thông qua hoạt động, thực tiễn mới có thể nhận thức được năng lực của mình. Bởi vậy cha mẹ nên khích lệ chúng thử sức xem sao.

(1) Không nên tuyên truyền thái độ tiêu cực.

Không nên nói: “Con làm còn sớm”. Con luôn thích nóng lòng muốn thử, làm một chút việc vượt quá khả năng của mình. Chân của một đứa trẻ chưa đủ dài để đặt lên bàn đạp nhưng vẫn muốn thử đi xe; từ trước đến nay chưa xuống nước bao giờ nhưng chúng vẫn nhảy vào trong bể nước để chơi, chúng ta nên xử lý chúng thế nào đây?

Không nên phủ nhận hành động muốn thử khả năng của con, nói câu “Con làm còn sớm”, đã vô tình làm tổn thương lòng tự tin của con, điều này cũng tương đương với việc dội nước lạnh lên sự trưởng thành của con. Tại sao chúng ta không để cho con làm thử một số việc theo cách của chúng?

Con không biết đi xe đạp, bạn có thể giúp con, để con đặt chân lên bàn đạp rồi đẩy xe chạy, lần đầu tiên thử nghiệm một chút cảm giác thú vị của việc “đi xe đạp”; bạn có thể mua cho con một chiếc xe đạp nhỏ có bánh đỡ hai bên, sẽ có một ngày con bạn sẽ tập đi xe được. Con muốn bơi, có thể đưa cho con một chiếc phao cứu hộ, để cho con đùa chơi trong nước, làm những động tác bơi, trẻ sẽ vui mừng kêu lên: “Mẹ, con biết rồi!”. Con bạn đã thực hiện được mong muốn của mình, thì sẽ tăng

thêm một phần tự tin. Đây sẽ là một bước khởi đầu tốt đẹp trên con đường đời của con!

(2) Hãy khích lệ tính mạo hiểm ở trẻ (nếu có).

Con người nên có những tìm tòi, theo đuổi. Điều này được bắt đầu từ việc bồi dưỡng tính độc lập và tính tự chủ từ nhỏ. Con cái vốn không hiểu, chúng thích mạo hiểm, chơi những trò chơi nguy hiểm, tinh thần tích cực tìm tòi khám phá và lòng tự tin chính được nảy sinh từ đây. Cha mẹ không nên suốt ngày lo lắng mà quát mắng: “Cái đó không được! Nguy hiểm quá!”. “Làm cho cha mẹ sợ quá, không được làm nhé!”. Như vậy những thể nghiệm mới của trẻ sẽ bị chìm mất. Chúng ta nên để cho trẻ thử một chút nếu không muốn trẻ trở thành kẻ nhút nhát.

Việc giáo dục trẻ tại Mỹ rất chú ý để trẻ thể nghiệm các loại cảm giác trong các hoạt động, đặc biệt là những hoạt động mạo hiểm. Tại Mỹ trong những lớp nhỏ của nhà trẻ, khi chơi xếp hình, cô giáo khích lệ những đứa trẻ hai tuổi tạo nguy hiểm bằng cách mang từng miếng ghép chất cao lên, cô giáo cho rằng, sự tự tin của trẻ chính là ở sự kích động mạo hiểm và sự thể nghiệm qua thất bại.

(3) Dừng cảm khắc phục khó khăn.

Trẻ luôn muốn gây dựng sự tự tin từ việc không ngừng khắc phục khó khăn. Cường nhìn thấy trong sân chơi những đứa trẻ lớn hơn đang

vui vẻ chọn trò chơi “xe đồ”, nó rất thèm. Mẹ khuyên nó ra chơi, nó ngần ngại nói: “Con không biết”. Với sự cổ vũ của mẹ, nó căng thẳng ngồi lên xe, xe chạy rất nhanh, chỗ nào cũng đâm, Cường mặt đỏ lên, dùng tay nắm chặt vô lăng. Sau khi trò chơi kết thúc, mặt Cường rạng ngời, nói với mẹ: “Con biết rồi, con vẫn muốn chơi!”. Cường đã khắc phục được nỗi sợ trong lòng, đã trở nên có lòng tin.

Một người bạn nói, anh ấy xem đua ngựa ở Mỹ, nhìn thấy một con bò đeo rất nhiều đồ chơi trên mình, đi lại trên khán đài. Người chủ trì tuyên bố, những em bé muốn lên đây lấy đồ chơi, chỉ cần cầm được đồ chơi là đồ chơi thuộc về mình, ngoài ra còn có giải thưởng. Vừa dứt lời trong số khán giả bước ra mấy chục em bé, mà cha mẹ bọn trẻ ngồi đó cũng không hề ngăn cản. Rất nhiều đứa trẻ thể hiện sự dũng cảm, mưu trí khi lấy được đồ chơi trên con bò đã nhận được sự cổ vũ của cả khán đài.

Con cái đã tạo dựng được dũng khí và lòng tự tin trong việc khắc phục hàng loạt những khó khăn. Tinh thần tiến thủ tích cực, không sợ khó khăn nguy hiểm là do cha mẹ đã dũng cảm khích lệ và nói lỏng quản lý để bồi dưỡng thành.

(4) Tuyên truyền ý thức tích cực.

Hãy nói với con: “Con có thể...”. Sự tín nhiệm và đánh giá của cha mẹ với con cái có ảnh hưởng

to lớn đối với việc tạo dựng lòng tin của trẻ. Kinh nghiệm của trẻ rất hạn chế, sự tự tin của trẻ bước đầu được xây dựng trên phản ánh của người khác. Nếu đứa trẻ cho rằng mình ghét cái này, người khác thích cái kia và mỗi người sẽ có khả năng nhất định, thì nó sẽ biết tiến lên phía trước, tràn đầy tự tin với bản thân. Điều đó cha mẹ nên mỉm cười, tán thưởng để khích lệ con. Khi con làm chiếc điều gió nhưng mãi vẫn không làm được, bạn hãy nói rằng: “Con có thể làm được, hãy thử làm lại một lần nữa xem sao?”. Nhưng đừng có trách con: “Tại sao con làm mãi mà không được?”. Nếu bạn cho rằng con làm không được, con có lẽ sẽ không làm được thật. Chỉ với sự khích lệ của bạn, điều mới bay lên cùng tiếng cười của con.

(5) Coi trọng mỗi thành tích của con.

Cho dù dạy con làm việc gì cha mẹ đều phải tạo điều kiện cho con đạt được thành công, thể nghiệm được sự vui vẻ của thành công, nó sẽ dốc toàn bộ nhiệt tình và sự thông minh tài trí để giành những thành công mới. Bắc ba tuổi đã thích vẽ tranh, cha mẹ đem tranh của bé treo lên tường, tán dương bé: “Vẽ rất đẹp!”. Mẹ đưa bé vào học lớp mỹ thuật. Sau này tranh của bé được đăng báo, được gửi đi triển lãm ở nước ngoài, bé Bắc sau này đã trở thành một họa sĩ nhí.

Đồng thời, khi cha mẹ lựa chọn mục tiêu cho con, nhất định phải phù hợp với khả năng của chúng. Sự việc quá phức tạp, thất bại liên tiếp, sẽ khiến cho con nảy sinh tâm lý nhút nhát, tự ti mất đi niềm tin vào khả năng của mình. Tâm lý học gọi đó là “Không có hỗ trợ học tập”, tức là bất lực trước khó khăn, sợ khó khăn, thiếu khả năng cạnh tranh, không muốn bỏ ra nỗ lực và thử nghiệm nhiều hơn.

Giúp con xây dựng niềm tin là một bí quyết để con nhanh chóng trưởng thành, tự tin để có thể vượt qua bất cứ khó khăn nào.

KHÍCH LỆ TRẺ MẠNH DẠN

Một nhà văn Nga đã viết một câu chuyện như sau:

Một lần, có một gia đình gồm cha, mẹ, Tulia học lớp năm và Xasa bốn tuổi vào ngày nghỉ đã đi vào rừng chơi. Trong rừng phong cảnh thật đẹp, cha mẹ chỉ cho các con nhìn những chùm hoa lan chuông nở trên một khu đất hoang trong rừng.

Khu đất hoang chạy dọc theo những bụi hoa tường vi đang nở hoa màu phấn hồng, mùi thơm phả vào. Cả nhà ngồi bên những hàng cây cạnh đó. Bố đang xem một cuốn sách hay, đột nhiên có tiếng sấm, lác đác mấy giọt mưa, sau đó mưa như trút.

Tulia đưa áo mưa của mình cho mẹ, dường như cô bé không sợ ướt.

Xasa hỏi:

- Mẹ, Tulia đưa áo mưa cho mẹ, mẹ lại đưa cho con mặc, mọi người sao lại làm như vậy?

- Mỗi người đều nên bảo vệ những người yếu đuối hơn. Mẹ trả lời.

- Vậy thì, sao con không bảo vệ được bất cứ người nào? Xasa hỏi, có nghĩa con là người yếu đuối nhất?

- Nếu như con không bảo vệ được ai thì con chính là người yếu đuối nhất! Mẹ cười nói.

Xasa đi về hướng bụi tường vi, mở phần dưới áo mưa ra che lên những bông hoa tường vi màu phấn hồng. Kéo nước mưa chảy xuống hai bên bụi hoa tường vi, bông hoa mỏng mảnh trước gió mưa. Bởi nó còn non nớt mềm mại quá, không có chút khả năng tự vệ nào.

- Bây giờ con không còn là kẻ yếu đuối nhất rồi chứ mẹ? Xasa tự hào nói.

- Đúng vậy, bây giờ con là người mạnh, là người dũng cảm rồi! Mẹ trả lời Xasa như vậy.

Một đứa trẻ bốn tuổi mới hiểu biết nhưng còn non nớt, giống như Xasa trong câu chuyện lại không muốn thừa nhận mình là người yếu đuối. Đây chính là sự tự tôn và tự cường của trẻ.

Phần lớn cha mẹ của những đứa trẻ trong cuộc sống thực tiễn lại không hiểu được ý thức này của con cái. Họ chăm sóc và yêu thương con quá mức, cái này làm cho, cái kia cũng làm cho. Kỳ thực đây

chính là sự thiếu tin tưởng con trẻ, làm tổn thương lòng tự tôn của con. Những ông bố bà mẹ này chỉ xem con như một bộ phận của cơ thể mình, mà không xem con là một người khác hoàn toàn độc lập về nhân cách.

Cùng với quá trình phát triển của trẻ, mô phỏng cách làm theo người lớn, qua đó sự tự tin sẽ hình thành. Trong cuộc sống, học tập và hoạt động từng bước hiện ra sự tự tôn giản dị. Cha mẹ phải chú ý phát hiện sự tự tôn và tôn trọng lòng tự tôn của trẻ.

Trong cuộc sống gia đình, do người lớn không nhẫn nại, thấy trẻ gây phiền phức, thường có những lời trách mắng vô lý, điều này sẽ làm thay đổi lòng tự tôn của trẻ.

Con học hát a..., bố không chịu được liền nói: “Con đừng có hát nữa, ồn ào quá!”.

Con học vẽ con gấu, bố không thích chút nào liền nói: “Đây mà giống gấu à? Vẽ giống chó rồi!”.

Con đưa cho cha mẹ xem bài thi được 9 điểm, người bố lạnh tanh nói: “Được có 9 điểm, không được 10 điểm mà cũng gọi bố xem à?”.

Hai bố con chơi cờ, người bố nói: “Con thua rồi, vẫn không bằng bố”.

Con chủ động giúp mẹ rửa bát, cọ xoong, mẹ chẳng có chút thiện ý nào cầu nhàu: “Đừng làm nữa, đừng làm mẹ bận thêm!”.

Những lời nói kiểu như thế, người lớn có thể

không hề ý thức gì, nhưng đối với con lại tạo thành một vết thương trong tâm hồn, nhẹ thì làm giảm đi lòng tự tôn và tự tin của trẻ, nặng thì tạo thành tâm lý chán nản của trẻ, điều này chẳng phải sẽ rời xa tâm nguyện mong con thành tài của cha mẹ sao?

Để trẻ dũng cảm đối mặt với tất cả là mấu chốt giúp trẻ tự cường tự lập.

DẠY TRẺ NÂNG CAO Ý THỨC ĐỘC LẬP

Rất nhiều gia đình chăm lo quá mức tới trẻ, lấy đi của trẻ bất kỳ cơ hội và nghĩa vụ làm việc nhà của trẻ khi ở nhà.

Theo kết quả điều tra cho thấy, mức độ lao động ở nhà của trẻ em Trung học, Tiểu học tại thành phố rất thấp khiến người khác phải giật mình. Điều tra đã cho thấy, gần 60% trẻ học cấp Trung học, Tiểu học ở thành phố ngủ dậy không gấp chăn màn; 70% không đổ rác, cũng không quét nhà; 80% không rửa bát, không giặt quần áo; 90% không rửa rau, nấu cơm. Còn có một số học sinh Trung học, Tiểu học không hề làm một công việc gì khi ở nhà, cá biệt có trẻ đến sách vở cũng cần cha mẹ sắp xếp hộ.

Có phải trẻ em bây giờ thật sự lười, không muốn làm việc nhà như vậy không? Thật ra không phải vậy.

Kết quả điều tra nằm ngoài dự đoán của mọi người: Có 82% học sinh cấp Trung học, Tiểu học tỏ ra muốn làm việc nhà; 36% số học sinh cho rằng làm việc nhà rất vui, nó như là một thú vui.

Những cha mẹ chiều chuộng con thường làm hết toàn bộ công việc nhà, khiến cho trẻ không những không biết làm việc nhà, mà đáng sợ hơn là chúng đã hình thành một thói quen “Há miệng chờ sung”, cho rằng người khác làm mọi việc cho mình là đương nhiên, mà không biết mình cũng có nghĩa vụ, trách nhiệm quan tâm và giúp đỡ người khác.

Năng lực sống độc lập kém là vấn đề phổ biến đang tồn tại của trẻ em nước ta hiện nay. Tìm nguyên nhân đa số đều rơi vào các gia đình có ít con. Thật ra ở các quốc gia phát triển phương Tây, rất nhiều gia đình cũng có con một, nhưng thái độ đối với con cái của họ lại khác xa với các bậc cha mẹ ở nước ta. Có thể thấy ở đây còn một vấn đề về quan niệm giáo dục trong gia đình.

Để thay đổi tình trạng con ỷ lại vào cha mẹ, hiểu được những khó khăn và nỗi khổ của cha mẹ, trong tương lai sẽ thích ứng hơn được với xã hội, cha mẹ không nên quá chiều chuộng con, hãy tạo cho trẻ một số cơ hội, để chúng thử tự làm chủ bản thân.

Hoạt động tự làm chủ một ngày có thể sắp xếp vào ngày nghỉ, hoặc vào cuối tuần. Hãy dự tính

và lên kế hoạch cho các hoạt động và sinh hoạt của trẻ ngày hôm sau, sau đó bắt đầu từ lúc thức dậy sáng hôm sau, đều do trẻ nắm quyền và chỉ huy tổ chức việc nhà và các hoạt động khác trong một ngày. Cha mẹ tăng cường phối hợp với sự chỉ huy của trẻ, cần bao nhiêu tiền, mua thức ăn gì, đi đâu chơi, bắt xe nào, đi đường nào, đều do trẻ lên kế hoạch; cha mẹ cần nghỉ tay, tin tưởng và không can dự gì. Dù trẻ sắp xếp không thật hợp lý lắm, cũng không nên phủ định ngay lập tức, mà đợi tới ngày hôm sau sẽ cùng trẻ tổng kết lại, đầu tiên để chúng đưa ra ý kiến sửa đổi, sau đó mới bổ sung. Con sẽ rất hứng thú đối với những hoạt động như vậy, sẽ rất nhiệt tình, có trách nhiệm, những niềm vui cha mẹ thu hoạch được khi để con tự làm chủ một ngày nhất định sẽ ngoài dự đoán của bạn.

Ý thức tự lập là hành trang sống quý giá của mỗi con người. Cần làm cho trẻ hiểu được: Cha mẹ không thể suốt đời ở bên cạnh để luôn chăm lo cho chúng.

NÊN CÓ BIỆN PHÁP ĐÚNG ĐẮN VỚI TRẺ HAY CẢI LẠI CHA MẸ

Mẹ của Minh nói, gần đây không hiểu sao Minh trở nên kiêu căng, vô lễ, rất hay cãi lại. Khi họp phụ huynh, giáo viên nói rằng Minh cũng có thái độ như vậy đối với thầy cô.

Vậy điều gì đã làm cho trẻ trở nên kiêu căng, vô lễ? Trong những tình huống thông thường, chúng làm như vậy là để gây chú ý, lời nói làm người khác cảm thấy giận dữ sẽ khiến trẻ có cảm giác tự tôn.

Tuy nhiên, không phải tất cả những cử chỉ thô lỗ của trẻ đều bị coi là hành vi coi thường cha mẹ. Khi cách nghĩ của con cùng những quy định và quyền uy của cha mẹ nảy sinh xung đột, chúng nhất định sẽ thấy thất vọng. Khi bạn bắt trẻ làm việc mà chúng không hề thích làm, hoặc hạn chế những hành vi của trẻ, bạn nên cho phép chúng có vài câu không vừa ý hoặc một chút vùng vằng.

Đối với những hành vi ngạo mạn, vô lễ nghiêm trọng của chúng thì không nên coi như không biết. Những kinh nghiệm dưới đây, có thể hạn chế trẻ cãi lại cha mẹ xuống mức thấp nhất có thể.

(1) Dạy trẻ biết biểu hiện hành vi đúng đắn.

Khi cha mẹ tôn trọng trẻ, tôn trọng người khác, con mới có thể tôn trọng cha mẹ, tôn trọng người khác. Nếu như cha mẹ thường xuyên hạ thấp đồng nghiệp, con trẻ, hoặc bạn bè thì chẳng khác nào bạn nói với chính con mình, những lời độc ác làm tổn thương người khác chẳng có gì là không tốt. Thậm chí ngay cả đứa bé mới học nói, nghe thấy người lớn thường nói những gì, chúng cũng học nói theo. Trong cuộc sống hiện tại, chúng ta thỉnh thoảng nghe được những đứa trẻ còn rất

nhỏ mà miệng nói toàn những lời bậy bạ, thử nghĩ xem, cha mẹ của những đứa trẻ này liệu có phải là những người không nói tục, chửi bậy không? Vì vậy, làm ông bà cha mẹ, bạn nên lấy mình làm gương, làm một người văn minh, hơn nữa khi con bắt đầu biết nói, phải dạy chúng nói: “Xin mời”, “Cảm ơn”, “Xin lỗi” và “Xin làm ơn”.

Một trong những cách có hiệu quả khi dạy trẻ biểu hiện hành vi đúng đắn, đó là khi ngôn từ, hành vi của trẻ phù hợp với mong muốn của bạn thì hãy cổ vũ trẻ. Cổ vũ là một danh từ của tâm lý học, nó chỉ sự khẳng định và khen thưởng đối với mỗi hành vi của người hoặc động vật, làm cho hành vi này được củng cố và ủng hộ. Khi con tuân theo sự dạy bảo, ngoan ngoãn nghe bạn đọc thơ, hoặc nói chuyện với bạn một cách lễ độ, hãy khẳng định và tán dương trẻ. Khi con gặp phải chuyện không vừa lòng, bạn nên cố gắng khống chế hành vi và ngôn từ của mình, bạn có thể nói với trẻ những lời đại loại như: “Mẹ biết con rất thất vọng vì vừa rồi chúng ta phải rời khỏi nhà thi đấu, nhưng mẹ rất cảm ơn con đã hợp tác. Bây giờ, chúng ta có thể đi ăn ở nhà hàng Mc.Donand rồi”, bạn thật sự cảm ơn những biểu hiện đáng khen của chúng.

(2) Có những phản ứng kịp thời.

Khi trẻ cãi lại, lập tức cần cho trẻ một thông tin rất rõ ràng rằng: Những lời mà trẻ nói ra và ngữ điệu chúng nói làm bạn không thể chấp nhận

được, và không được phép như thế. Bạn có thể nói với chúng những câu như “Trong nhà chúng ta mọi người cần phải tôn trọng nhau. Chúng ta không thể nói những lời như vậy”.

Không nên có những phản ứng quá khích, hơn nữa những điều bạn khiển trách đó là những ngôn từ thô lỗ và những cử chỉ kiêu căng vô lễ của trẻ chứ không phải bản thân trẻ. Bình tĩnh cho trẻ một cơ hội giữ thể diện và sửa lại những lời đã nói một cách kịp thời. Ngoài ra bạn còn có thể dùng những câu nói dí dỏm, hóm hỉnh để làm dịu đi cục diện căng thẳng do trẻ cãi lại gây ra. Ví dụ bạn có thể dùng một ngữ điệu gây hứng để hỏi trẻ “Trong lòng con thực sự muốn nói như vậy sao?”. Khi con bạn sửa lỗi sai, nói chuyện lại với bạn bằng một thái độ tôn trọng, bạn nên cảm ơn cô bé hoặc cậu bé đã làm như vậy.

(3) Nắm bắt được những mạch cảm xúc của trẻ.

Khi trẻ tức giận, lo sợ, thất vọng hoặc cảm thấy mình không được yêu thương, cha mẹ càng phải phản hồi mạnh mẽ hơn. Những tình cảm kích động này sẽ không tiếp tục lâu, do đó cha mẹ nên kiên nhẫn với chúng, đừng nên khi trẻ vừa mới cãi lại đã phản ứng nóng nảy.

Ngược lại, cha mẹ nên bình tâm tĩnh trí giải thích cho trẻ, những lời nói không tôn trọng người khác sẽ khiến người ta cảm thấy bị xúc phạm. Bình tĩnh và ôn hòa giảng giải cho con, những lời

không hay của con sẽ ảnh hưởng xấu tới người khác. Dù con mới chỉ ba tuổi, khi cha mẹ nói rằng chúng làm tổn thương cha mẹ, chúng sẽ ý thức được lỗi lầm của mình.

(4) Lấy lui để tiến, bình tĩnh xử lý.

Khi con cãi lại, nếu cha mẹ chọn biện pháp đối chọi, công kích trẻ một cách phần nộ, như vậy chỉ làm cho tình hình xấu đi. Cuối cùng cả hai bên đều không tránh khỏi cuộc cãi vã kịch liệt, kết quả làm cho một gia đình vốn hòa thuận mất đi sự ấm cúng. Những trải nghiệm vài năm trước đây đã khiến tôi thật sự hiểu được điều này. Tôi có ba người con, khi trong số chúng có đứa cãi lại, tôi thường tức giận quát chúng rằng: “Đừng có ăn nói như vậy” tiếp sau là một trận đấu khẩu, cãi vã không ngừng, một gia đình trước đây vốn hạnh phúc và hòa thuận nay bị một bóng đen bao trùm. Tôi còn nhớ sau đó có một lần, khi tôi đang phê bình cô con gái 12 tuổi, nó đã cãi lại, mà tôi lúc đó không thể phản bác lại một lời nào, là vì hôm đó tôi cảm thấy quá thất vọng. Tuy nhiên, điều làm tôi không ngờ tới đã xảy ra sau đó chỉ vài phút. Con gái tôi đã cúi đầu chạy đến trước mặt tôi, thành tâm nhận lỗi với tôi, và nói thẳng bài kiểm tra cuối kỳ của nó không được tốt, chính đó là nguyên nhân thực sự dẫn đến thái độ không tốt của cô bé đối với tôi. Ngay lập tức tôi tha lỗi cho con, và còn nói tôi sẽ giúp nó vượt qua những khó khăn trong học tập.

Bạn không cần phản ứng một cách phẫn nộ, ngược lại, bạn có thể nói: “Đường như con rất thích tranh luận, hơn nữa thường thích nói dài dòng, nhưng ta không có thời gian chơi trò này với con”. Sau khi trẻ đã bình tĩnh lại, hãy nói chuyện một cách thực sự về nguyên nhân khiến chúng cảm thấy bức bối, hãy giúp chúng tìm được cách tốt nhất để trút bỏ bức xúc trong lòng mình.

Khi trẻ cãi lại cha mẹ sẽ gây nên nỗi bức xúc giữa hai người, bạn nên nhận thức đầy đủ về tính nguy hại của nó, và phải xem xét kỹ càng. Hãy để trẻ nhìn thấy một tấm gương tốt, đừng tranh cãi trực tiếp với trẻ, để trẻ được thường xuyên trút bỏ tâm tình của mình. Tất cả những đối sách này đều có ích cho việc bạn và trẻ tìm được cách thức giao lưu lành mạnh, tốt đẹp hơn giữa hai bên, làm vững chắc hơn sợi dây liên kết giữa các thành viên trong gia đình, để gia đình tràn đầy không khí hòa thuận, tiếng cười, hạnh phúc và sự ấm áp.

Khi trẻ có hành vi cãi lại cha mẹ, biểu thị trẻ có chủ kiến của mình, cha mẹ không nên phản bác mà nên có sự dẫn dắt và khích lệ.

NÊN ĐƯA RA CÁCH SỬA SAI CHỨ ĐỪNG TRÁCH MẮNG TRẺ

Làm cha mẹ, thường xuyên thấy con mắc lỗi, nhất là khi cho rằng chúng cố tình bướng bỉnh

khó bảo, bạn cảm thấy như lửa giận bốc lên, bức mình quát tháo, làm cho trẻ càng sợ phạm lỗi. Hãy xem ví dụ dưới đây:

Khi người bố bước vào phòng của mình, thấy đồ dùng vứt bừa bãi khắp nơi, bên cạnh có một thứ đồ chơi của Đức, nhưng Đức lại không ở trong phòng. Ông nổi giận dùng đòn đi vào phòng của con thấy Đức đang chơi trò chơi điện tử, ông kéo Đức đến phòng của mình và nói: “Đây là những thứ gì? Bố đã bảo con bao nhiêu lần rồi, phải để đồ vào chỗ cũ”. Đức sợ quá, bây giờ cậu mới nhớ ra, vừa nãy vào phòng bố đang sửa lại chiếc xe đồ chơi của mình, nhưng mẹ lại gọi cậu đi nghe điện thoại, Đức chạy đi nghe điện thoại, nói chuyện với bạn một lát. Ai ngờ khi bỏ điện thoại xuống là quên luôn việc đang sửa, chạy vào phòng tiếp tục chơi trò chơi. Bây giờ, cậu phải giải thích với bố như thế nào đây? Nhìn bộ dạng nổi giận của bố như vậy, cậu cảm thấy vô cùng sợ hãi. Đúng vậy, sự việc này xảy ra rất nhiều lần rồi. “Lần này, mình lại làm bố nổi giận, mình là đứa chẳng làm tốt được bất cứ việc gì cả. Sao mình lại cứ hay quên như vậy chứ?”. Trong lòng nó tự trách mình và trở nên mất bình tĩnh.

Bây giờ chúng ta hãy xem xem, nếu bố của Đức dùng một biện pháp khác để xử lý việc này, kết quả sẽ thế nào?

Bố của Đức đến phòng để đồ thấy các đồ dùng vứt bừa bãi khắp nơi, thấy Đức đang chơi trò chơi điện tử, bố kìm chế rất nhanh, thật bình tĩnh ông nói: “Đức, con đi với bố tới phòng để đồ một chút, được không?”. Khi tới phòng để đồ, bố và Đức thấy đồ bị bỏ vương vãi mỗi thứ một nơi, ông nói với Đức: “Lại đây xem, con định sửa chiếc xe đồ chơi của con phải không?”. “Vâng ạ, con định sửa xe đồ chơi”. Đức nói rất gượng ép: “Nhưng con nghe mẹ gọi ra nhận điện thoại liền chạy vào phòng, sau đó thì quên mất việc này, hơn nữa, con mày mò cả ngày, cũng không thể sửa được”. “Ồ, vậy thì giờ chúng ta thử xem xem chiếc xe đồ chơi của con hỏng hóc gì nào”. Thế là bố và Đức cùng tiến hành sửa chiếc xe đó. Sau khi sửa xong, bố nói với Đức: “Lần sau con nên nhớ rõ, phải cất đồ đi nhé”. Làm như vậy, bố vừa chỉ ra cho Đức những lỗi sai, đưa ra kiến nghị sửa sai, lại vừa không làm tổn thương đến lòng tự tôn của Đức, Đức sẽ không sợ hãi khi thấy mình mắc lỗi. Giúp trẻ có dũng khí phạm lỗi, thì cũng có dũng khí thừa nhận lỗi lầm, lại càng có dũng khí sửa chữa sai sót, về tâm lý sẽ không có cảm giác giầy vò đau khổ, hơn nữa trẻ sẽ hiểu rất rõ việc phạm lỗi không ảnh hưởng đến tình yêu của cha mẹ dành cho chúng.

Khi trẻ mắc lỗi, điều quan trọng nhất là phải tách bạch sự việc và bản thân đứa trẻ. Không nên nói với trẻ là: “Lần này con làm hỏng hết mọi việc

rồi, con làm ăn kiểu gì vậy? Con đã quên là phải làm thế nào rồi sao?”. Cách nói này tỏ ra rất không có hiệu quả, giá trị cũng vì vậy mà hạ thấp. Thất bại chỉ là một hiện tượng trong suốt quá trình từ học tập đi đến thành công cuối cùng. Chúng ta nên dạy cho con có dũng khí đối mặt với những lỗi lầm, sửa đổi lỗi lầm, hơn nữa từ sai lầm rút ra những bài học kinh nghiệm, để không vì sự phạm lỗi mà khiến cho lòng tự tin bị tổn thương, thậm chí là bị hủy hoại. Đưa ra những kiến nghị sửa sai cần thiết chính là những lựa chọn sáng suốt, thông minh của cha mẹ. Nếu chỉ biết trách móc, kết quả của sự việc sẽ rất khó đạt được hiệu quả như chúng ta hy vọng.

Sau khi trẻ mắc lỗi, điều cần nhất là những lời khuyên đúng đắn của cha mẹ, bởi phê bình trách móc vào lúc này là thừa.

CẦN THẬN TRỌNG KHI PHÊ BÌNH TRẺ

Minh đang chơi bóng đá trong vườn, trong lúc cao hứng, đã đá trái bóng sang vườn hoa nhà hàng xóm, làm vỡ một chậu hoa hồng. Minh sợ sệt nói với bố, nhưng bố cậu muốn con trai mình tự đi, đầu tiên phải xin lỗi sau đó phải đền một chậu hoa giống như vậy. Cậu bé bất đắc dĩ ôm chậu hoa miễn cưỡng đi về phía nhà hàng xóm. Hàng xóm là một cụ già 70 tuổi - cụ nhìn bộ dạng

cậu bé nước mắt lưng tròng, thì không nỡ trách mắng, cũng không nhận chậu hoa, cụ còn lấy một thỏi sôcôla đưa cho cậu. Bố Minh thấy con trai trở về nhà trên khuôn mặt nước mắt còn chưa khô, nhưng không giấu nổi niềm vui mừng, lại thấy trong tay cậu có sôcôla, sau khi biết rõ sự tình ông liền đến tìm cụ hàng xóm: “Thưa cụ, con trai tôi mắc lỗi, tôi muốn dạy dỗ nó, xin cụ hãy phối hợp cùng tôi, đứa trẻ mắc lỗi không nên được thưởng”. Sau đó, ông bắt cậu bé đem sôcôla và chậu hoa trả lại cho cụ.

Cách làm của bố Minh quá nghiêm khắc, bởi bé Minh không cố ý làm vỡ chậu hoa nhà hàng xóm. Nhưng ông đã cho đứa trẻ biết làm tổn hại đến đồ vật của người khác, thì việc phải bồi thường là chuyện tất yếu. Đương nhiên, đối với đứa trẻ đã biết còn cố ý vi phạm thì lỗi có tính chất nghiêm trọng, nhất định phải phê bình nghiêm khắc, đến khi chúng chịu sửa đổi mới thôi.

Trong ngôn ngữ phê bình con, cha mẹ phải thật sự tỉnh táo, cẩn trọng, nhớ là phê bình trẻ để chúng trưởng thành một cách lành mạnh, phê bình quá mức chỉ có tác dụng đả kích trẻ, nhưng nguyên tắc thì vẫn phải giữ vững, cho dù chưa thể thuyết phục được trẻ ngay lập tức.

Khi phê bình không được làm tổn thương đến hình tượng cái tôi của con, phê bình cần phải có nghệ thuật, cần thận trọng khi dùng từ ngữ,

những từ ngữ khiến trách không phù hợp sẽ gây những ảnh hưởng xấu sau này. Một chuyên gia tâm lý trẻ em đã đưa ra 10 loại ngôn từ gây tổn hại điển hình đến trẻ:

1. Lời ác độc: Đồ ngốc, nói dối, đồ vô dụng.
2. Lời nhục mạ: Mày thật là đồ bỏ đi.
3. Trách cứ: Con lại làm hỏng việc rồi, hỏng hết rồi.
4. Áp chế: Im miệng! Sao con có thể không nghe lời chứ.
5. Ép buộc: Ta nói không được là không được.
6. Uy hiếp: Ta sẽ không để ý con nữa, muốn đi thì cứ đi.
7. Cầu khẩn: Ông trẻ của tôi ơi, xin ông đừng làm như vậy có được không.
8. Lời oán trách: Con làm những việc thế này, thật khiến mẹ đau lòng.
9. Hối lộ: Nếu con được điểm 10, nghỉ hè mẹ sẽ đưa con đi du lịch. Con mà không thi tốt thì ở nhà mà quét dọn cả khu vườn.
10. Lời châm chọc: Con muốn làm mát mặt cha mẹ ư! Thế mà chỉ được có 4 điểm!

Do đó, khi phê bình con cái, cha mẹ nên chú ý những điểm sau:

- (1) Tránh dùng những từ ngữ mang tính phủ định, tính tổn hại, đừng bối mồm cười nhạo.
- (2) Đừng vơ đũa cả nắm, con làm không tốt một việc, liền nói nó “Cái gì cũng không biết làm”.

(3) Đừng khơi lại những việc đã qua, khi con mắc lỗi, liền bồi lại tất cả những lỗi lầm trước đây của trẻ. Như vậy sẽ gây cảm giác hụt hẫng ở trẻ.

(4) Đừng nói quá lên về lỗi của con, đặc biệt đừng chỉ trích, kể lể lỗi lầm của chúng ngay trước mặt người ngoài.

(5) Không nên phê bình trẻ trong lúc đang nóng giận, khi đó rất dễ mất bình tĩnh, sau khi làm tổn thương trẻ thì hối hận cũng không kịp.

(6) Không thể dùng tư duy, thói quen xấu của mình để yêu cầu trẻ, hoặc phê bình hành động đúng đắn của trẻ.

Việc phê bình con là điều cần thiết trong quá trình lớn lên của trẻ, nhưng cha mẹ không nên lạm dụng những lời phê bình đó để nhieét móc trẻ, mà nên dừng lại ở mức độ hợp lý nhất.

DẠY TRẺ CÓ THÁI ĐỘ ĐÚNG ĐẮN VỚI TIỀN BẠC

Hải là một học sinh Tiểu học, thành tích học tập khá xuất sắc, nhưng có điểm không tốt là từ trước tới nay không coi tiền ra gì. Hết tiền thì đòi, có tiền thì tiêu bạt mạng. Cha mẹ rất đau đầu về việc này, nhắc nhở Hải tiêu tiền phải có kế hoạch, Hải lại nói: “Có tiền không phải để tiêu hay sao, giữ nó còn có ý nghĩa gì nữa”.

Tiền chỉ là mối liên hệ giữa thiếu thốn và đầy đủ hay sao? Người sáng suốt nhất định sẽ phủ định cách nghĩ này. Họ sẽ nói: Tiền bạc chỉ là công cụ làm cho cuộc sống của mình và của người khác tốt đẹp hơn. Nhưng, các bậc cha mẹ ngày nay có đầy đủ lý do để lo lắng: Trong một thế giới với hàng loạt những thẻ tín dụng, thị trường rộng lớn, các trò chơi điện tử, con cái của họ sẽ không hiểu được giá trị của tiền bạc. Tập trung vào điều lo lắng này, một người mẹ có kinh nghiệm đã nói lên suy nghĩ của mình.

Người mẹ này cho rằng, muốn dạy trẻ ý thức đúng về tiền bạc, hình thành thói quen sử dụng tiền tốt, đối với con nên bắt đầu giáo dục về tiền bạc từ sớm, để chúng biết rằng, không nên tham tiền, không thể sợ, càng không thể làm nô lệ cho đồng tiền, nên sử dụng một cách hợp lý, tạo nên thói quen sử dụng tiền tốt.

Dưới đây là những phương thức giáo dục trẻ về sử dụng tiền bạc ở thời kỳ đầu.

(1) Giáo dục sự hiểu biết về tiền bạc cho trẻ từ 3 đến 6 tuổi.

Gorlay là một chủ ngân hàng ở Mỹ, từng viết cuốn “Tiền không phải là lá cây”. Bà kiến nghị, khi chơi trò chơi với trẻ em ở độ tuổi này, nên giúp chúng phân biệt được tiền xu và tiền giấy, và học được cách trả lại tiền thừa. Bà nói, khi trẻ lớn thêm chút nữa, thế giới hiện thực sẽ là

trường học tốt nhất cho chúng. Cha mẹ có thể dẫn con đi siêu thị, nói chuyện với con thứ đồ nào giá bao nhiêu tiền.

Nếu vừa đi siêu thị, đứa trẻ đã tức giận vì không được mua đồ chơi thì làm thế nào? Các chuyên gia kiến nghị trước khi ra khỏi nhà sẽ thống nhất với trẻ: Nói với chúng chỉ được mua một thứ đồ. Việc này cũng như ra cho chúng một bài toán khó, có thể chúng phải mất cả thời gian đi đường để quyết định xem sẽ mua thứ gì. Có chuyên gia nói: “Từ chối đứa trẻ một cách hợp lý rất quan trọng, cho dù bạn hoàn toàn có thể đồng ý thỏa mãn yêu cầu của chúng. Cần phải để con biết được không phải cứ muốn gì là được nấy”. Ngoài ra, nên sớm giáo dục tinh thần cố gắng của trẻ.

Một ông bố đã chỉ cho con mình thấy những người lang thang không có nhà để ở, và giải thích với chúng không phải ai cũng được đi học, có tổ ấm gia đình, hay được mặc những quần áo đẹp. Khi hai con mừng sinh nhật - đứa nhỏ 5 tuổi, đứa lớn 10 tuổi, ông đã mời 25 đứa trẻ từ một cô nhi viện ở địa phương đến cùng ăn kem và bánh sinh nhật với con để chúng cùng chơi với nhau.

(2) Giáo dục về sự hiểu biết tiền bạc đối với trẻ từ 7 đến 12 tuổi.

Một chuyên gia nói: “Khi lên 7 đứa trẻ đã biết những hành vi, việc làm của mình sẽ tạo ra một kết quả nhất định. Thế nên chúng bắt đầu học tự

mình quyết định”. Lúc này nên cho trẻ một ít tiền tiêu vặt.

Ông nói: “Điều quan trọng nhất là cho trẻ một số tiền để chúng tự tiêu. Khi số tiền đứa trẻ được cho không nhiều lắm, chúng sẽ tự mình lập kế hoạch để tiêu”.

Tiền tiêu vặt có liên quan tới công việc nhà và thành tích học tập không? Với vấn đề này vẫn còn tranh luận. Có người cho rằng, mối quan hệ giữa tiền tiêu vặt và việc nhà sẽ giúp con cái hiểu được đạo đức nghề nghiệp. Nhưng người khác lại cho rằng, tiền tiêu vặt nên liên quan đến tinh thần trách nhiệm, mà không nhất định liên quan tới việc nhà: “Việc con cái phải làm là tập trung vào việc học ở trường, sắp xếp việc học có trình tự ngăn nắp và đạt thành tích tốt”. Nhưng một số chuyên gia không tán thành hai cách nghĩ trên. Họ cho rằng, nên yêu cầu con cái giúp đỡ việc nhà và đạt thành tích tốt trong học tập, cho con tiền chẳng khác nào là hối lộ.

Cho con tiền tiêu vặt cũng là cơ hội tốt để dạy con biết tiết kiệm, nên cổ vũ con tiết kiệm tiền. Chỉ dùng trong những lúc khó khăn, hoặc giúp đỡ người khác.

Tiền không đáng sợ, đáng sợ là khi đối diện với đồng tiền đứa trẻ không biết sử dụng đúng mục đích. Do vậy, giáo dục trẻ nhận thức đúng đắn về tiền bạc là rất quan trọng.

NÊN TỪ CHỐI YÊU CẦU KHÔNG HỢP LÝ CỦA TRẺ

Quá trình trưởng thành của trẻ thay đổi rất nhanh, nếu cha mẹ cứ chiều chuộng việc gì cũng theo ý chúng, đứa trẻ cho rằng cha mẹ sẽ đáp ứng tất cả các yêu cầu của chúng và có thể sợ chúng, vì vậy chúng thích làm gì thì làm, có lúc thậm chí không để ý tới sự tồn tại của cha mẹ, cho mình là trung tâm và trở nên ích kỷ, vô lý, không biết cách hợp tác với người khác. Tình trạng này có người cho là chuyện nhỏ, thực ra không phải vậy.

Đứa trẻ lớn lên trong môi trường quá được yêu chiều, khi trưởng thành, tính cách sẽ có nhiều khiếm khuyết. Một khi bị lạnh nhạt, liền trở nên thất vọng, tiêu cực, ức chế, để đạt được mục đích sẽ không từ thủ đoạn nào.

Chúng ta hãy xem một ví dụ dưới đây:

- Hoàng, ăn tối thôi.
- Hôm nay mình ăn gì?
- Bánh mì bít tết.
- Mẹ, con muốn ra ngoài ăn bánh Piza. Hoàng gào lên.
- Tại sao?
- Con không thích ăn bít tết mẹ làm. Con muốn đi ngay bây giờ, đi mẹ, nhanh lên.
- Không được Hoàng, mẹ mệt lắm rồi. Ngày mai hãy đi nhé.

- Bây giờ phải đi! Đứa trẻ dậm chân.

- Hoàng, hôm nay mẹ làm quá nhiều việc. Mẹ vừa phải dọn phòng, vừa phải nấu ăn, thật sự mệt lắm rồi. Để sau có cơ hội sẽ đi ăn bánh Piza được không?

- Con muốn đi bây giờ, bây giờ! Mẹ lại tiếp tục năn nỉ Hoàng, cậu bé vẫn không nghe, tiếp đến là vừa khóc vừa la hét. Cuối cùng mẹ cậu cũng phải khuất phục, dẫn cậu đi ăn bánh Piza.

Hoàng sống trong gia đình chỉ có mẹ, từ nhỏ cậu đã không có bố. Đứa trẻ không có bố này trông rất tội nghiệp trong mắt người mẹ, để bù đắp sự thiếu thốn này, cậu bé thích gì mẹ cậu đều cho. Hoàng cảm giác được điều này, luôn không ngừng đòi này đòi nọ, thậm chí những yêu cầu vô lý mẹ cậu cũng vẫn đáp ứng, điều này khiến Hoàng cảm thấy vui thích khi thấy mình muốn gì được nấy, cần là có ngay. Nếu mẹ từ chối những yêu cầu vô lý của mình, cậu sẽ tức giận vô cùng. Mẹ thấy Hoàng giận lại đau lòng bà luôn cảm thấy nợ cậu bé điều gì, nên luôn làm việc theo tâm tính cậu bé. Mẹ Hoàng việc gì cũng đáp ứng con như vậy, khiến cậu không có lý do gì phải kiểm soát bản thân, nhưng mẹ không thể chăm sóc cậu ta cả đời được, cũng không bảo đảm những yêu cầu của cậu sẽ vĩnh viễn được đáp ứng. Nếu người mẹ tiếp tục làm nô lệ cho con, tiếp tục cho phép con

phá hỏng trật tự, không tôn trọng bà, tiếp tục dung túng chúng đưa ra những mệnh lệnh, có thể khống chế người mẹ bằng ý thích bản thân, thậm chí khi tức lên liền đánh cả mẹ, thì người mẹ đã dùng toàn bộ tâm huyết của mình để dưỡng dục nên một đứa con hư, một đứa con bất hiếu không thể được xã hội chấp nhận. Người mẹ làm như vậy kết quả không những hy sinh những quyền lợi đáng được hưởng, mà còn làm hỏng nền tảng cho sự trưởng thành của trẻ, để lại cho trẻ những hiểm họa trong cuộc sống sau này.

Cũng một ví dụ khác cho thấy sự chiều chuộng quá mức của những bà mẹ:

- Mẹ, tối nay con có thể đến nhà Lan chơi một tối được không ạ? Mẹ bạn ấy sẽ đến đón con.

- Không được, không phải con đã hứa với em tối nay sẽ phụ đạo toán cho nó rồi sao?

- Nhưng Lan muốn con tối nay tới nhà bạn ấy, mẹ bạn ấy tiện đường, tối đón con.

- Vậy tối nay các con định làm gì?

- Bọn con định cùng quay một tiết mục trên tivi. Tiết mục này rất hay, mẹ biết con sẽ về nhà sớm mà, sẽ không nhớ việc học ngày mai đâu. Mẹ, chỉ một lần này thôi được không mẹ?

Mẹ không muốn làm cụt hứng của cô bé, đành bảo cô phải về sớm để khỏi nhớ buổi học sáng mai. “Nếu mình không cho nó đi, cả buổi tối nó sẽ

không vui, mình thật sự chịu không nổi”. Mẹ tự nói với mình, sau đó bảo con gái:

- Thôi được, phải về sớm đây nhé. Hòa rất vui.

- Con biết mẹ sẽ đồng ý mà.

Hòa quá hiểu tính mẹ, dựa theo kinh nghiệm của mình, cô bé biết mẹ sẽ đồng ý. Bởi trong bất cứ việc gì cuối cùng mẹ cũng luôn thỏa hiệp, hoặc đồng ý. Nếu mẹ thật sự không đồng ý, Hòa sẽ khiến mẹ cả tối không được yên. Hòa luôn dùng cách này để đạt được tất cả những gì mình muốn. Mẹ thì cho phép Hòa phá vỡ quy tắc khi người mẹ không thể nói không, tự mình cảm thấy quá mềm yếu, không có chủ kiến, không kiên quyết. Hành vi của cô bé đã biểu hiện sự không tôn trọng mình, nhưng lại không ngừng chấp nhận sự phá vỡ quy tắc. Nếu mẹ có kỷ luật hơn, bà sẽ phát hiện ra đã có rất nhiều lần sự việc “chỉ một lần này thôi” xảy ra rồi. Hành vi một lần phá vỡ quy tắc dường như đều không vô lý, nhưng nếu đem những sự việc này liên kết lại với nhau, người mẹ nên xem xét lại. Điều này bao gồm cả những thỉnh cầu có tính uy hiếp, trên thực tế là những yêu cầu chuyên chế. Con cái có lúc buông lỏng mình trong sự thỏa hiệp của cha mẹ.

Cha mẹ lúc nào cũng đáp ứng yêu cầu của con chỉ khiến đứa trẻ trở nên hư đốn, cần phải biết nói “không” với trẻ đúng lúc.

CẦN UỐN NẮN NHỮNG LỜI NÓI KHÔNG HAY CỦA TRẺ

Một người mẹ nhớ lại nói: Những điều thú vị xảy ra với con gái chúng tôi khi còn nhỏ, bây giờ nghĩ lại dường như đang ở trước mắt.

Khi cô bé còn nhỏ, chúng tôi đưa cháu đi Vườn bách thú. Lần đầu tiên nhìn thấy sói, cháu có chút sợ sệt, tôi giải thích, động vật bị nhốt không ra được, không phải sợ nó. Đến chuồng hổ, con hổ rất to, điệu bộ hung ác. Tôi nói với cháu, đây là chúa sơn lâm, có thể ăn thịt con sói. Tân nói: “Con sợ hổ”. Tôi nói, con hổ bị nhốt trong chuồng con còn sợ gì nữa? Cháu dần dần bình tĩnh lại. Một lúc sau, cháu đột nhiên lẩm bẩm một mình: “Sao không nhốt luôn thầy giáo vào trong chuồng nhỉ?”. Tôi và bố cháu nháy mắt với nhau, vì chúng tôi đã biết sự nghiêm khắc của thầy giáo lớp cháu rất nổi tiếng, nhưng chúng tôi không nói gì thêm. Đến tối về nhà, chúng tôi từ từ nói với cháu: Thầy giáo con rất nghiêm đúng không? Nhưng thầy giáo không giống với con hổ hay con sói xám, những động vật đó hay ăn thịt thỏ và sơn dương, còn thầy giáo chỉ muốn tốt cho các con thôi. Con gái tôi nghe xong không nói gì, nhưng tôi biết nó đang suy nghĩ. Nếu chúng tôi lập tức phê bình cháu khi cháu vừa nói xong những lời đó, sau này điều gì cháu cũng không dám nói nữa.

Có lúc cách nghĩ của con trẻ và người lớn không giống nhau, cha mẹ không nên chê cười chúng, bởi cách nghĩ của trẻ cũng có cái lý của nó. Nếu bạn đứng trên lập trường của trẻ và nghĩ, không biết chừng bạn còn vỗ tay khen tuyệt!

Dù gặp phải chuyện gì, cha mẹ nên động viên con nói ra cách nghĩ của mình. Tư duy và năng lực lý giải của con được nâng cao, dần dần gặp phải chuyện gì cũng có thể độc lập xử lý. Khi lên 9, Tân có bài đăng báo “Thiếu niên nhi đồng”; lên 10 tuổi đã có thể trò chuyện với một nhà doanh nghiệp nổi tiếng; 11 tuổi cháu thi được vào Câu lạc bộ tiếng Anh dành cho thiếu niên nhi đồng, đóng kịch ngắn bằng tiếng Anh và được phát trên đài truyền hình.

Tư duy logic của trẻ nhỏ và người lớn không giống nhau, chúng thường có những câu nói khiến người khác phải giật mình, nhưng đó cũng là những phản ánh chân thật của cách nghĩ nội tâm của trẻ. Đối với những câu nói này, tốt nhất hãy tìm hiểu khéo léo về nguồn gốc của cách nghĩ này, sau đó sẽ chỉ bảo. Cách nghĩ, cách nói của trẻ là một tư duy logic độc lập, nếu cha mẹ đơn giản chỉ dùng những câu nói như “không được nói linh tinh” hay “nói vớ vẩn” để ngăn chặn sự liên tưởng và chủ động suy nghĩ của trẻ, vừa nghe con nói những câu không thích hợp đã phê bình, thì sẽ kìm hãm năng lực tưởng tượng của con. Đừng cười

chê những lời nói chân thật của con, cũng đừng chỉ biết trách mắng.

Gần như tất cả cha mẹ của những đứa trẻ có thành tích học tập tốt đều nhất trí rằng, không cười chê những lời nói kỳ lạ của trẻ sẽ có lợi cho trẻ học được cách chủ động suy nghĩ, trong học tập càng có tính chủ động và tính tích cực.

Đừng đơn giản chỉ lấy tư duy người lớn để đánh giá trẻ. Cha mẹ cần bảo vệ tư duy độc đáo đằng sau những lời nói kỳ lạ của con.

NÊN RÀNG BUỘC TRẺ QUA VIỆC ĐẶT RA QUY TẮC GIA ĐÌNH

Khi còn nhỏ khả năng tự kiểm soát của trẻ rất yếu, có trẻ đã sửa được thói quen xấu rồi lại tái phạm. Để củng cố thêm những thành tích trẻ đã đạt được trong việc sửa những thói quen xấu trong cuộc sống, khiến chúng không ngừng tiến bộ, có thể đặt ra những quy tắc gia đình để ràng buộc hành vi của trẻ.

Cậu bé Thành khi còn học Tiểu học, thường vừa ăn vừa xem sách, vừa mất thời gian vừa ảnh hưởng đến tiêu hóa, khuyên bảo thế nào cũng không thể thay đổi triệt để được. Sửa được một thời gian, lần sau lại tái phạm, có lúc làm cha mẹ tức đến phát cáu, nhưng cậu bé vẫn làm theo ý mình. Điều này cho thấy cậu đã hình thành nên

một thói quen rất xấu. Sau này cả nhà thảo luận phải giải quyết vấn đề này như thế nào? Bé Thành nói, cậu cũng muốn sửa, nhưng cứ ăn cơm là trước tiên nghĩ đến cầm một quyển sách, không cầm sách thì không muốn ăn cơm. Cha mẹ chỉ ra rằng thói quen xấu này vừa ảnh hưởng đến tiêu hóa vừa hại mắt, mà hiệu quả đọc sách cũng kém, phải triệt để sửa đổi. Cha mẹ vạch ra thời gian và phương án sửa đổi, hạn cho cậu bé trong một tháng phải sửa được, nếu không về sau sẽ không mua sách mới cho cậu nữa. Thành yêu sách như tính mạng mình, tháng nào cũng đến hiệu sách nhiều lần để mua sách. Đồ chơi không mua còn được, đồ ăn vật không mua cũng có thể được, nhưng không mua sách thì chịu làm sao được. Vì vậy cậu hạ quyết tâm sửa thói quen xấu vừa ăn vừa đọc sách, cha mẹ cũng theo quy định một tháng không mua sách mới. Bé Thành sau một tháng luyện tập, cuối cùng đã sửa được thói quen xấu này.

Bé Hòa ăn cơm thường để thừa, không cần biết là nhiều hay ít, bé đều như vậy. Cha mẹ đã chỉ bảo cậu bé rằng thức ăn có được không hề dễ dàng, đồng thời dùng một số sự việc cụ thể để giúp bé nhận biết được sự quý giá của lương thực, lãng phí lương thực là mắc tội. Trên nền tảng như vậy, cha mẹ đã đặt ra một quy định nghiêm khắc: Nếu còn để thừa đồ ăn, tối bữa sau phải ăn

hết chỗ đồ ăn còn thừa, nếu không không được ăn đồ mới. Thói quen xấu này qua một thời gian rèn luyện đã sửa được.

Nếu trẻ có các thói quen xấu như không đánh răng đúng giờ, trên đường thích đá gạch, sỏi, không đi tắm đúng giờ, tùy tiện nghịch hỏng bút, xé vở lung tung,... cũng có thể hạn chế bằng cách đặt ra những quy định gia đình, và kiên quyết bắt sửa đổi, làm tốt thì sẽ biểu dương kịp thời. Đặt ra “Quy tắc gia đình” cần phát huy tính dân chủ, do cả nhà thảo luận đặt ra, vừa có tác dụng ràng buộc trẻ, lại phù hợp với tình hình thực tế, khiến trẻ sau khi cố gắng có thể làm được. Sau khi đặt ra Quy tắc thì nhất định phải chấp hành nghiêm túc, định kỳ tổng kết; đồng thời với việc chấp hành, nên cải thiện môi trường của gia đình, những thành viên trong gia đình phải tôn trọng, quan tâm, yêu thương nhau.

Những thói quen xấu của trẻ đều bắt nguồn từ quá nhiều trói buộc. Để giúp trẻ sau này không phải hối hận thì không gì bằng cha mẹ hãy giúp trẻ sửa đổi ngay từ khi còn nhỏ.

LÀM GÌ KHI TRẺ CÓ HÀNH VI THÔ LỖ?

Trẻ có hành vi thô lỗ có thể phân làm hai loại:
Loại thứ nhất, bắt đầu từ việc cha mẹ quá nuông

chiều con, muốn gì được nấy. Một khi trong nhà có thêm em trai hay em gái, các bé không còn là trung tâm chú ý của cha mẹ nữa, hoặc cha mẹ ý thức được đã đến lúc phải thay đổi phương pháp giáo dục, quyết định không theo ý trẻ nữa, thì hành vi của chúng liền trở nên thô lỗ, để trút bỏ những ám ức, bất mãn trong lòng.

Loại thứ hai, sinh ra trong gia đình cha mẹ có kiến thức và sự giáo dục kém, tư duy làm cha mẹ rất giản đơn, ngôn từ thô lỗ, hành vi đơn giản và bạo lực hóa. Cứ thấy con khỏe thì cái gì cũng tốt, con cái hư thì cái gì cũng hỏng, từ xưa tới nay không hề nghĩ đến việc giao lưu tình cảm với con cái. Khi con mắc lỗi hoặc không nghe lời, tuyệt nhiên không cho trẻ có cơ hội giải thích, vừa lớn tiếng quát mắng về kết quả không tốt vừa đánh đòn. Cha mẹ trước đây lớn lên trong môi trường này cũng có tính như vậy, con cái sẽ trở nên tôn sùng bạo lực, dần dần biến thành thô lỗ, ở bên ngoài thì thích phá hoại, ở trường thì thích bắt nạt các bạn nhỏ hơn, trở nên hận đời, không yêu thậm chí là ghét cha mẹ.

Nếu con có hành vi thô lỗ, cha mẹ phải xử lý như thế nào?

Cách xử lý mắng chửi và bạo lực đối với trẻ có hành vi thô lỗ sẽ không mang lại hiệu quả. Những sự việc xấu trực tiếp làm tổn thương tới cha mẹ tuy rất ít xảy ra, nhưng trong 10 trẻ thì có tới 8, 9 trẻ

thiếu hụt sự cân bằng tâm lý, dẫn đến hành vi của trẻ mất đi khả năng kiểm soát, trở thành những đứa trẻ có vấn đề.

Khi nuôi dạy con các bậc cha mẹ cần nhớ rõ những điểm dưới đây:

(1) Tránh có những phản ứng quá mạnh.

Một số cha mẹ rất lo lắng về hành vi thô lỗ của con mình, một phần lo trẻ sẽ phát triển không tốt; một phần lo những người khác sẽ cho rằng con mình thiếu dạy dỗ, điều này không chỉ liên quan đến trẻ, mà còn liên quan đến danh tiếng của mình. Cha mẹ liền nghĩ có thể thông qua biện pháp nhanh chóng đơn giản để chỉnh đốn con trẻ. Khi con bị thầy giáo phạt vì hành vi thô lỗ, bắt nạt bạn, hoặc do báo cáo của cha mẹ khác, thì muốn trừng phạt ngăn chặn ngay mà không biết mình cũng mắc phải những lỗi sai giống như trẻ. Trẻ có hành vi thô lỗ cũng đang dùng phương pháp tương tự đi xử lý những việc phiền phức của chúng. Lúc này, cha mẹ nên bình tĩnh tìm ra cách xử lý đúng đắn. Bạn có thể cho con biết một cách đơn giản là phải tuân theo quy định như thế nào. Nói với chúng rằng: “Không được trêu ghẹo người khác vì như vậy sẽ làm tổn thương tình cảm của họ”. Sau đó bạn cảnh cáo chúng, nếu còn không tuân theo quy định sẽ xảy ra hậu quả nghiêm trọng hơn, như mất bạn bè, mất sự tin yêu của cha mẹ.

Nếu cha mẹ cũng có hành vi thô lỗ, lại cười chê hành vi thô lỗ của con, thì cha mẹ có nỗ lực đến đâu cũng không có cách nào thay đổi được trẻ. Chúng có thể ngầm thấy rằng: “Cha mẹ có thể làm như vậy, tại sao con lại không thể”.

(2) Nêu ra cho trẻ một số kiến nghị tốt.

Nếu con nhẩy nhót trong nhà hàng, cha mẹ có thể đưa ra kiến nghị. Ví dụ dùng ngũ diệu đùa vui nói với trẻ, cuộc với trẻ sẽ không nhẩy nhót cho đến khi ăn xong. Khi trẻ đã ngoan ngoãn chấp hành, cha mẹ hãy nói với chúng, con là một đứa trẻ ngoan rất thông minh, con xem, con có thể làm được mà. Khi con do hành vi thô lỗ mà mất đi bạn bè, cha mẹ có thể đề nghị dẫn trẻ đi xin lỗi bạn, và để trẻ nhận thức được tác hại của sự thô lỗ. Khi mối quan hệ giữa con và bạn bè trở lại tốt đẹp, ý thức của chúng sẽ dần được hình thành.

(3) Giải thoát trẻ khỏi tâm lý thất vọng.

Những trẻ có hành vi thô lỗ thường thiếu suy nghĩ, làm việc không suy nghĩ, nhưng không phải trong lòng không hề suy nghĩ, không có cảm xúc, chỉ có điều không muốn bày tỏ bởi cha mẹ luôn trách mắng chúng. Làm cha mẹ cần tìm cơ hội giúp trẻ. Ví dụ khi tình cảm của trẻ đang ổn định, hãy trao đổi kỹ với con, chú ý giữ được thái độ bình tĩnh, ôn hòa, bình đẳng đối với trẻ. Khi trẻ giữ sự im lặng, không muốn nói chuyện, lúc này các bậc cha mẹ nên có cách cư xử khéo léo. Ví dụ

biết phương pháp dạy bảo của mình không đúng nên thẳng thắn xin lỗi con, hứa là lần sau sẽ không xảy ra nữa. Cha mẹ cho rằng chẳng có gì không thỏa đáng cả, cũng có thể nói rõ với trẻ: “Những hành vi gần đây của con khiến cha mẹ lo lắng cho con, chúng ta đã trao đổi nhiều lần mà không rõ tại sao, có lẽ cha mẹ đã vô ý làm con tủi thân mà không nhận ra, có lẽ ở ngoài, ở trường con gặp phải khó khăn, phiền phức, mà cha mẹ không hay biết. Con à, con biết cha mẹ rất yêu con, hy vọng con hãy nói ra những suy nghĩ trong lòng, như vậy tâm tình mới thoải mái hơn”. Chỉ cần thái độ cha mẹ tốt, phương pháp đúng đắn, con sẽ mở rộng thế giới nội tâm với cha mẹ. Làm được điều này, rồi “tìm thuốc đúng bệnh”, hiệu quả tự nhiên sẽ tốt lên.

Muốn con không thô lỗ, việc đầu tiên các bậc cha mẹ tuyệt đối không được có bất cứ hành vi thô lỗ nào, lấy sự mềm dẻo để kìm chế sự nóng nảy là phương pháp hữu hiệu giáo dục con tốt nhất.

KHẮC PHỤC BỆNH “THẦN TƯỢNG NGÔI SAO” CỦA TRẺ

Một nữ sinh tên Yến đột nhiên bỏ nhà ra đi, nguyên nhân là do mẹ cô phản đối việc “thần tượng ngôi sao” của cô.

Khi còn học Tiểu học, Yến là cán bộ lớp có phẩm chất tốt, học tập cũng rất tốt. Sau khi học lên cấp Trung học cơ sở, thành tích học tập của cô dần dần đi xuống. Mẹ Yến đến tận trường học để hỏi thầy giáo về tình hình học tập của con gái, thầy giáo nói Yến học tập rất nỗ lực, chỉ có phản ứng hơi chậm một chút. Mẹ Yến quyết tâm dạy con gái “phải lo thân trước”, bà mời một số gia sư về dạy cho con, nhưng thành tích học tập của cô bé vẫn chỉ đứng ở hạng trung bình khá của lớp.

Hai năm sau, thành tích học tập của cô bé vẫn không được tốt, ban đầu mẹ cô bé đề ra mục tiêu Yến phải thi đỗ vào trường điểm nhưng xem ra hiện nay, ngay cả việc thi vào trường bình thường cũng không dễ, vì vậy trong lòng bà vô cùng lo lắng.

Một hôm, mẹ cô bé dọn phòng, thấy phòng Yến khá lộn xộn nên bà giúp con gái dọn phòng luôn thể. Bà mẹ mở chiếc ngăn kéo đóng hờ ra và phát hiện thấy trong đó có mười mấy bức thư chưa gửi đi, trên bì thư đều đề tên người nhận là một ca sĩ.

Mẹ cô bé chợt hiểu ra, hóa ra con gái bà đang mắc bệnh “Thần tượng ngôi sao”.

Bà cố nhẫn nại chờ đến khi con tan học, nhìn thấy con gái, bà nói với con bằng giọng vô cùng tức giận: “Mẹ phải vất vả để đóng học phí cho con mà con lại không biết đăng mà liệu. “Sao” nó lấy mất tâm hồn của con rồi hả?”.

Cô bé vừa định giải thích thì mẹ đã cầm đĩa nhạc trên bàn ném xuống đất, bà còn lôi đồng thư trong ngăn kéo của con ra xé nát. Cô bé liền bật khóc, buông cặp và chạy ra ngoài.

Trời đã tối mịt nhưng vẫn không thấy con gái về nhà, mẹ Yến suốt đêm không tài nào chợp mắt được. Ngày thứ hai, Yến cũng không đi học, cũng không về nhà, bà mẹ tìm khắp nhà các bạn thân của cô bé nhưng cũng không thấy con gái. Ngày thứ ba, mẹ cô bé nhờ tất cả bạn bè thân thiết đi tìm nhưng vẫn không có tin tức gì.

Sau đó, dưới sự giúp đỡ của nhà trường, năm ngày sau họ đã tìm thấy cô bé ở một ngôi chùa.

Giáo dục của mẹ Yến sai ở điểm nào? Các bậc cha mẹ nên cư xử như thế nào đối với việc con cái “thần tượng ngôi sao”?

(1) “Thần tượng ngôi sao” cũng là chuyện riêng tư cần giữ kín, không thể can thiệp một cách thô bạo.

Đối với trẻ ở tuổi dậy thì, hiện tượng “Thần tượng ngôi sao” cũng giống như những sở thích khác, đó là quyền lợi của trẻ, tuy nhiên, sở thích này không giống với các sở thích khác bởi nó là chuyện thuộc vấn đề tình cảm. Trong vấn đề này có sự riêng tư cần giữ kín của bản thân đứa trẻ mà thông thường không thể cho người khác can thiệp vào. Sự can thiệp thô bạo của cha mẹ sẽ làm

tổn thương rất lớn đến lòng tự trọng của con khiến chúng phản đối lại một cách quyết liệt.

(2) Sai lầm trong việc quy kết nguyên nhân sẽ làm cho trẻ không thể chấp nhận được.

Mẹ Yến cho rằng kết quả học tập của con gái sa sút và việc “Thần tượng ngôi sao” có liên quan với nhau. Bà cho rằng việc “Thần tượng ngôi sao” khiến cho con gái học hành bị phân tâm, thực chất, đây chỉ là sự suy đoán hoàn toàn chủ quan bởi bà là mẹ mà không biết con gái mình bắt đầu “Thần tượng ngôi sao” từ khi nào, là trước hay sau khi thành tích học tập giảm sút, là do thành tích học tập giảm nên dẫn đến việc “Thần tượng ngôi sao” hay là do “Thần tượng ngôi sao” nên thành tích học tập mới giảm sút. Trước khi chưa hiểu rõ đã kết luận một cách vô đoán, đây là điều mà cô bé không thể chấp nhận được.

(3) Con quá chú tâm vào việc “Thần tượng ngôi sao”, việc này có nguyên nhân sâu xa của nó.

Nếu con quá hâm mộ một ngôi sao ca nhạc nào đó thì cha mẹ nên xem xét lại giữa mình và con có sự ngăn cách về tư tưởng hay không, có phải mình đã đưa ra cho con những yêu cầu không thiết thực hay không. Khi còn học Tiểu học, thành tích học tập của Yến rất khá, lên Trung học cơ sở kết quả của cô bé mới giảm sút, điều này đã tạo cho cô bé cảm giác khó khăn,

thêm vào đó là việc mẹ cô kỳ vọng quá nhiều ở con gái, tạo thành áp lực tâm lý đối với Yến. Có lẽ, những khó khăn trong hiện thực đã khiến cô bé phải lấy việc “Thần tượng ngôi sao” làm điểm tựa về tinh thần. Bà mẹ không những không hiểu và thông cảm với con mà còn mắng “Sao nó lấy mất tâm hồn của con rồi hả” khiến cô bé cảm thấy mình bị lãng nhục.

Tất nhiên khi thấy con quá đề tâm vào việc “Thần tượng ngôi sao”, cha mẹ nên nhắc nhở và chỉ bảo con, nhưng trước hết phải làm cho con hiểu và tôn trọng. Cha mẹ không phải là thượng đế, không thể chi phối, thống trị con cái. Trẻ ở độ tuổi này thường đặc biệt nhạy cảm với những điều như vậy. Cha mẹ không nên phủ định con một cách thô bạo. Nếu nhất quyết phủ định thì trẻ sẽ càng chìm đắm vào việc “Thần tượng ngôi sao” mà không thể thoát ra được, đây là những phản ứng tâm lý tất nhiên sau khi bị ức chế bởi trẻ phải thử chứng minh sự tồn tại của mình bằng chính bản thân mình.

Nếu kích thích sự phản đối của con thì chỉ bằng cha mẹ nên mở rộng lòng mình, cho con một không gian riêng, cùng con đối mặt với các giai đoạn và mục tiêu tìm kiếm của đời người.

Tôn trọng hứng thú và sở thích của trẻ là điều kiện đầu tiên để cha mẹ giao lưu với trẻ.

KHUYẾN KHÍCH TRẺ CHƠI CÙNG CÁC BẠN

Cùng với sự phát triển của thời đại, cuộc sống của trẻ dần bị những tiến bộ khoa học - kỹ thuật cao thâm nhập, “trò chơi điện tử” đã thay thế cho việc “chơi cùng các bạn”. Tuy nhiên, dù trò chơi điện tử có thông minh đến đâu thì cũng không thể sánh với người bạn cùng chơi của trẻ.

Khi còn nhỏ, mỗi đứa bé đều “theo chủ nghĩa lấy bản thân làm trung tâm”, chúng chỉ nghĩ đến nhu cầu của bản thân mà không để ý đến nhu cầu của người khác. Chính “trò chơi” đã làm cho trẻ hiểu rằng cần phải “hợp tác”, nếu không sẽ bị tách rời khỏi tập thể, không thể chỉ thỏa mãn nhu cầu của mình mà còn phải nghĩ đến nhu cầu của người khác. “Trò chơi” làm cho trẻ dần học được rằng phải suy xét vấn đề trên lập trường của người khác, “khả năng làm thay đổi tình cảm” này chính là nền tảng của đạo đức tốt đẹp.

Trong trò chơi chung, trẻ sẽ trải qua “sự cọ xát trong quan hệ xã hội”, “sự va chạm về tính cách”, những ưu điểm được tập thể chấp nhận sẽ được giữ gìn và tăng cường, những nhược điểm không được hoan nghênh sẽ tự nó mất đi, nhân cách sẽ trở nên hoàn thiện.

Chỉ khi chơi trò chơi với bạn bè, trẻ mới học được những “quy tắc trò chơi” mà mình tự đặt ra là do nhu cầu của hoạt động cộng đồng. Việc tuân thủ “quy tắc trò chơi” phải xuất phát từ sự tự nguyện,

tự giác của mỗi cá nhân mới có thể tiếp tục chơi được. Đây chính là sự mạnh mẽ của ý thức chủ thể và ý thức đạo đức kỷ luật của bản thân.

Quy tắc của trò chơi điện tử lại do người thiết kế phần mềm trò chơi quy định, đối với người chơi, họ không thể tham gia vào việc đưa ra quy định của trò chơi dù quy tắc đó có đúng đắn hay không. Khi trẻ chơi trò chơi điện tử, trẻ tuyệt đối không nghĩ đến việc những quy tắc này có hợp lý hay không, có an toàn hay không mà chỉ biết “thích ứng”. Quy tắc của trò chơi điện tử được định sẵn, việc tuân thủ quy tắc là điều bắt buộc, chỉ đến khi mặt mũi xanh xao, đầu đau nhức thì mới có thể học được cách tuân thủ những quy tắc rắc rối đó.

Khi trẻ bị những trò chơi điện tử cuốn hút, dành nhiều thời gian vào trò chơi điện tử, trẻ sẽ mất đi sự thích thú khi chơi với bạn bè. Sau khi trẻ không còn chơi với bạn, ý thức đạo đức, ý thức hợp tác, hoàn thiện nhân cách sẽ mất đi sự rèn luyện tốt nhất, nhất là đối với những đứa trẻ con một. Trò chơi điện tử đã làm rối loạn quá trình xã hội hóa bình thường của trẻ.

Các bậc cha mẹ, hãy tạo nhiều điều kiện và cơ hội để việc “chơi cùng các bạn” trở lại với các con.

Hãy để trẻ giao tiếp nhiều với bạn bè chứ không phải chơi nhiều với trò chơi điện tử, đây là nội dung quan trọng trong việc tạo dựng sức khỏe tinh thần cho trẻ.

NÊN NHẮC NHỎ TRẺ: INTERNET CÓ NHIỀU CẠM BẤY

Một nữ sinh Trung học cơ sở tên là Phương có thể tán gẫu, kết bạn trên mạng internet và còn có thể tham gia vào hội những người nghiện mạng. Một hôm, Phương gặp một người bạn trên mạng có bí danh là “kị sĩ”, không lâu sau, họ trở thành bạn bè của nhau trên mạng. “Kị sĩ” nói với Phương rằng anh ta là giám đốc của công ty tư nhân nào đó, cô bé Phương chưa tiếp xúc nhiều với cuộc đời nên tin ngay những gì anh ta nói trên mạng.

Ngày sinh nhật Phương tròn 16 tuổi, khi biết tin, “kị sĩ” quyết định chúc mừng sinh nhật Phương. Sau khi gặp nhau ở một quán cà phê, Phương bị vẻ bề ngoài và sự hào phóng của anh ta đánh gục. Sau đó, họ thường hẹn hò với nhau nhiều lần và nảy sinh quan hệ tình cảm, “kị sĩ” hứa hẹn sẽ mua nhà, đợi đến khi Phương tốt nghiệp đại học sẽ đến làm việc tại công ty anh ta rồi hai người sẽ kết hôn.

Rồi một ngày, Phương trao cho “kị sĩ” số tiền bốn triệu mà cô bé phải tiết kiệm tiền ăn sáng mới có được. Đã hơn một tháng trôi qua, Phương gọi điện cho “kị sĩ” nhiều lần nhưng không có hồi âm. Sau đó Phương mới biết anh ta đã bật vô âm tín.

Cảnh sát Smith - người điều tra các vụ án của các cuộc gặp gỡ trên mạng (Mỹ) nói rằng mạng internet là “Trường đại học của các phần tử tội phạm”. Ông nói: “Internet hiện nay cũng giống như miền Tây nước Mỹ trước kia, bạn hoàn toàn không biết người đang nói chuyện với mình trên mạng là người như thế nào, trên mạng có khoảng 80% số người đang nói dối”.

Gần đây, một công ty kinh doanh mạng đã dùng hai hình thức là đặt câu hỏi thăm dò trên mạng và những người bạn trên mạng gửi email cho nhau để triển khai một cuộc điều tra về tình yêu qua mạng. Kết quả cho thấy: Dù tình yêu trên mạng đẹp và lãng mạn nhưng tỉ lệ thành công lại quá thấp, chỉ khoảng 1/1000, điều này khiến người ta vô cùng kinh ngạc. Đặc biệt là những kẻ xấu khoác áo “tình yêu trên mạng”, chúng thường nhằm vào các cô gái ngây thơ, vẽ ra viễn cảnh tình yêu để lừa gạt, tống tiền, moi tiền, trộm cướp, làm cho không ít gia đình phải chịu tổn thất cả về tinh thần và vật chất.

Đa số các thiếu nữ là nạn nhân của “tình yêu trên mạng” bởi các cô gái ở giai đoạn này thường có những ảo tưởng quá lãng mạn về tình yêu, sự mô tả những chuyện tình đẹp trên tivi, trong sách báo đều làm cho họ mơ tưởng rất nhiều. Thêm vào đó các cô gái hiện nay hầu như đều là con một, ở nhà vốn đã thiếu sự giao lưu

và tâm lý đóng cửa đã khiến họ không muốn tâm sự với cha mẹ mình, đặc biệt là vấn đề tình cảm, họ không muốn bộc lộ cách nghĩ chân thực của mình với cha mẹ, sợ rằng cha mẹ có ấn tượng không tốt về mình.

Tuy nhiên, sự mở cửa văn hóa của xã hội khiến họ thường xuyên bị kích thích bởi văn hóa “giới tính”, họ giao lưu với những người khác giới, mơ tưởng rằng “hoàng tử” sẽ đột nhiên xuất hiện trong cuộc đời mình. Nhưng trong thế giới hiện thực, sự dạy dỗ của cha mẹ, kỷ luật của trường học và dư luận xung quanh đã khiến họ bị ức chế trong những dòng suy nghĩ của mình, họ luôn tạo ra ấn tượng về một cô gái ngoan với những hành động gương gạo, thận trọng. Trong khi đó thế giới mạng đã cho họ một không gian tự do, giải phóng họ về mặt tâm hồn.

Một nữ sinh lớp mười nói với phóng viên: “Tôi thường theo dõi tình hình tiến triển của các câu chuyện trên mạng, tôi luôn mơ tưởng rằng đến một ngày nào đó tôi cũng sẽ có một tình yêu mãnh liệt trên mạng, thật sung sướng biết bao!”.

Cũng có một số học sinh do không biết thổ lộ với ai về nhiều điều không như ý muốn trong hiện thực, như áp lực cạnh tranh trong học tập, buồn phiền về các mối quan hệ xã hội, những tranh chấp trong gia đình,... Ban đầu, các cô gái lên mạng nói chuyện thường để tìm điểm tựa về

tinh thần chứ không có mục đích yêu đương gì, nhưng chính sự mềm yếu của tâm lý con gái và trái tim hư vinh vốn có đã khiến họ không hề có phản ứng gì với sự tâng bốc, nịnh hót và theo đuổi của người khác giới trên mạng, thậm chí còn cảm thấy vinh dự. Một số kẻ có ý đồ khác sẽ lợi dụng điểm này để an ủi những người không được như ý muốn và tâng bốc, nịnh hót những người ngây thơ, nông nổi.

Do khả năng lý giải và phán đoán của các thiếu nữ còn chưa đầy đủ, họ luôn cho rằng thế giới rất đẹp đẽ, tiền đồ trước mắt rất sáng sủa, bản thân phải sống trong cảnh bất hạnh sẽ lấy mộng tưởng thay thế cho hiện thực, vì thế họ thường bị mắc lừa.

Các bậc cha mẹ nên nhắc nhở con rằng: Tình yêu trên mạng là một bức trường che dày “cạm bẫy dụ dỗ”, cần thận trọng giữ nguyên tắc “chỉ giao lưu về tinh thần, tuyệt đối không gặp mặt” là điều đảm bảo nhất.

Có hai cách để dạy con tránh xa các cạm bẫy: Một là tránh xa cạm bẫy, hai là nhận thức về cạm bẫy nguy hiểm như thế nào để có cách ứng phó.

Có hai phương pháp tránh cạm bẫy: Thứ nhất là rời xa cạm bẫy, thứ hai có nhận thức đúng đắn về nó.

DẠY TRẺ CÁCH ĐỐI PHÓ VỚI ĐỐI TƯỢNG XẤU Ở TRƯỜNG

Một ngày mùa thu, Mai - một học sinh lớp mười bước xuống chiếc xe buýt đưa đón học sinh của trường với những giọt nước mắt chảy dài trên khuôn mặt, góc mép vẫn còn đang chảy máu.

Về đến nhà, Mai khóc và kể với cha mẹ rằng một kẻ xấu ở trường đã đánh em khi trên xe buýt. Trước kia, tên này thường tranh thủ lúc thầy giáo không chú ý là tìm cách đánh Mai. Một lần, Mai bị đánh trọng thương vào mũi khiến máu ở hai lỗ mũi chảy ròng ròng làm cho chiếc áo sơ mi của Mai chỗ nào cũng dính máu.

Một nhà xã hội học đã hỏi đứa con gái 13 tuổi của mình: Tại sao ngày nào cũng dăm chiêu lo lắng? Con gái ông rất xinh đẹp, ở trường còn là một tuyển thủ chính của đội bóng chuyền, cô bé này tính tình rất hoạt bát, hiếu động, trước kia, khi về đến nhà là nói nói cười cười. Nhưng có điều làm cho ông cảm thấy kỳ lạ là mấy ngày gần đây cô bé dường như đột nhiên biến thành một người khác, sự vui vẻ trước kia không còn nữa. Khi ông gắng hỏi đến lần thứ ba, cô bé mới nói cho ông biết nguyên do. Cô bé vừa nói vừa khóc, vài tháng trước, cô thường bị một đứa trẻ xấu tính quấy rối. Mỗi khi cô bé một mình ra sân thể dục, thằng bé đó liền đi sau lưng và nói với cô bé những câu như:

“Mày là con hôi thối, ở trường này mày có mấy thằng nhân tình? Nếu không có thì chúng ta cùng chơi, thế nào?”. Hơn nữa, có khi nó còn chửi mắng cô bé với những lời rất khó nghe và làm những hành động bỉ ổi trước mặt cô bé.

Ngày càng có nhiều học sinh nhìn thấy các bạn của mình bị lăng nhục bởi những kẻ hư hỏng trong trường nhưng họ lại coi như không thấy, họ lo sợ rằng mình sẽ trở thành đối tượng bị lăng nhục của những kẻ đó vì mình “can thiệp vào những chuyện rối rời”. Nếu cha mẹ, thầy cô giáo và lãnh đạo nhà trường không can thiệp thì hiện tượng ỷ mạnh chèn ép yếu, quấy rối người khác sẽ ngày càng nghiêm trọng hơn.

Các bậc cha mẹ nên dạy con đối phó với việc bị những kẻ xấu ở trường lăng nhục như thế nào? Dưới đây là một số cách có hiệu quả tốt có thể áp dụng được.

(1) Không tiếp tay cho sự hung hăng can rở của những kẻ ỷ mạnh chèn ép yếu.

Dạy con không được phục tùng theo những kẻ xấu ở trường, không nghe và không chịu đựng sự xâm hại của bọn chúng, không tiếp tay cho sự hung hăng can rở của bọn chúng.

Minh là một học sinh lớp mười, một số học sinh lớn hơn thấy cậu có vẻ hiền lành thật thà có thể bắt nạt được nên đã nhiều lần đánh cậu và còn ép cậu phải đòi tiền cha mẹ rồi đem đến

trường cho chúng. Cha mẹ Minh nói: “Nó về nhà với một tâm trạng hoảng hốt bất an”. “Tôi nói với con, con thật nhát gan, nhẫn nhục chịu đựng những kẻ lăng nhục làm gì”. Người mẹ này nói rất có lý.

(2) Cần phải trấn tĩnh, khi gặp nguy hiểm không được sợ hãi.

Thông thường, việc trẻ chỉ không chú ý đến những kẻ ỷ mạnh hiếp yếu trong trường học là không đủ, dù trẻ không chủ động trêu chọc chúng thì chúng sẽ vẫn cố ý tìm đến, trẻ chỉ biết tránh né nhưng không thể tránh được.

Ở một trường Trung học, khi một số học sinh lớp mười hai bắt nạt một học sinh rất hay xấu hổ học lớp mười, học sinh này đã kịp thời báo với thầy chủ nhiệm. Để thay đổi triệt để tình trạng này, thầy chủ nhiệm đã rèn luyện cho cậu học trò đó giữ trấn tĩnh, không sợ hãi khi gặp nguy hiểm. Ông nói: “Tôi làm ra vẻ như mình là bọn đã bắt nạt cậu học sinh đó, tôi đứng trước mặt cậu ta, sau đó buộc cậu ta cũng phải đứng thẳng trước mặt tôi. Tôi nói với cậu ta nhất định không được cúi đầu hay lộ vẻ sợ hãi, bất an. Nhất định phải ngẩng cao đầu, mắt nhìn thẳng vào tôi và nói bằng giọng nghiêm túc rằng đối phương đừng có làm bừa”.

(3) Bảo con và các bạn cùng bảo vệ lẫn nhau.

Con trai ông Thái đang học lớp mười một, thời gian trước, khi con trai ông đang đi bộ trên sân

thể dục của trường thì bị hai tên côn đồ ở trường lăng nhục. Khi về nhà, cậu con trai vừa khóc, vừa kể cho bố nghe chuyện ở trường. Ông Thái nghe vậy rồi nói: “Con trai, chúng ta không phải sợ bọn chúng, không phải con có một vài người bạn tốt đó hay sao. Lần sau, khi bọn chúng định bắt nạt con, con và các bạn hãy tập hợp thành một nhóm”. Cậu con trai nghe lời bố, lần sau, cậu đi bộ ở sân thể dục với năm người bạn nữa, khi cậu nhìn thấy hai tên từng bắt nạt mình đang đi đến, cậu kể chuyện cho các bạn của mình. Đợi khi chúng tới trước mặt, bạn của cậu lập tức cảnh cáo bọn chúng: “Cậu ấy là bạn của tất cả chúng tôi, các anh gây sự không đúng chỗ rồi, từ sau đừng làm như vậy nữa”. Hai tên kia nghe vậy liền chùn ngay và lần sau không dám gây sự nữa.

Các nhà tâm lý học nói: “Thậm chí chỉ có một người đứng bên cạnh người bị hại thì cũng là một sự uy hiếp có hiệu quả đối với những kẻ ỷ mạnh hiếp yếu trong trường học”.

(4) Kịp thời nhờ đến sự giúp đỡ của nhà trường.

Thông thường, khi gặp phải trường hợp con của mình bị ức hiếp, cách tốt nhất là các bậc cha mẹ nên trực tiếp đến gặp giáo viên chủ nhiệm.

Bà Thịnh là Hiệu trưởng một trường Trung học, mỗi khi nghe thấy việc một số học sinh có hành vi côn đồ ức hiếp các học sinh khác, bà lại giao cho giáo viên chủ nhiệm các lớp đó điều tra

cho ra ngọn ngành, cũng có khi bà tự mình đi điều tra. Bà thường gọi học sinh này lên văn phòng của mình, và cảnh cáo rằng: Nếu cậu ta không thay đổi ngay lập tức thì sẽ phải chịu một hậu quả nghiêm trọng là phải ở lại trường sau buổi học, báo cho cha mẹ, đình chỉ học, thậm chí là đuổi học.

Hiệu trưởng và nhân viên quản lý các cấp của trường học nên cùng nhau hợp sức để tạo nên một môi trường học tập tốt, nêu cao chính nghĩa, áp chế các học sinh có hành vi côn đồ, thông qua việc thực hiện nghiêm túc chế độ quy tắc để trấn áp các học sinh đó. Một số trường học còn tổ chức định kỳ các cuộc hội đàm, nhắc nhở các thầy cô giáo chú ý ngăn chặn sự phát sinh của tình trạng bạo lực và quấy rối học đường, giúp đỡ những học sinh bị hại đấu tranh lại với những kẻ côn đồ đó.

Đa số các học sinh thường chỉ ngẫu nhiên bị lăng nhục hoặc quấy rối một lần, nhưng một số học sinh khác lại bị hại trong một thời gian dài. Các bậc cha mẹ có thể bảo vệ con tốt nhất bằng cách rèn luyện cho con sự tự tin và khả năng xử lý sự việc một cách độc lập. Chỉ như vậy mới có thể giúp con tránh được sự ức hiếp và quấy rối của những kẻ côn đồ.

Dạy cho con lòng dũng cảm và giúp con học cách tự bảo vệ bản thân là cách hiệu quả nhất giúp con sớm trưởng thành.

KHẮC PHỤC THÓI QUEN LÈ MỀ CỦA TRẺ

Hạnh - học sinh lớp mười, sau khi thi đỗ vào một trường Trung học phổ thông trọng điểm của thành phố đã viết bài “Tôi sửa chữa thói quen lè mề”. Cô bé viết:

Cũng giống như một số các bạn học năm đầu Trung học khác, mỗi khi ngồi trước bàn học làm bài tập, trí tưởng tượng của tôi vô cùng phong phú, sáng mai sẽ ăn gì nhỉ? Con chó nhà hàng xóm khi nào sẽ sinh con nhỉ? Bài tập mỹ thuật phải làm mất bao nhiêu thời gian?... Tóm lại, chỉ cần tôi nghĩ ra chuyện gì đó khi làm bài tập thì chúng đều có thể xuất hiện trong đầu tôi. Vì thế, lúc thì tôi làm bài tập, lúc lại không làm, mất rất nhiều thời gian. Hơn nữa, dù tôi có làm xong bài tập sớm thì cha mẹ cũng có “chính sách đãi ngộ” gì với tôi đâu! Ví dụ làm bài tập xong sớm sẽ được xem tivi,... thì tôi sẽ vừa làm vừa chơi còn hơn. Nhưng nói ra cũng thấy lạ là đôi khi tôi cũng được mẹ khen: “Xem kìa, con gái chúng ta hôm nay học bài đến hơn 10 giờ cơ đấy”. Thì làm sao tôi không vui cho được?

Năm học lớp mười và lớp mười một, cách học bài này khiến tôi rất vui và vẫn cảm thấy không có gì sai cả. Tuy nhiên, đến năm học lớp mười hai, cùng với độ khó của bài tập tăng lên, lượng bài tập cũng theo đó mà tăng lên. Vì thế, hàng ngày, chỉ riêng làm bài tập thôi tôi cũng phải học đến 11, 12

giờ đêm chứ đừng nói tới việc ôn bài nữa. Khó nhất là bình thường khả năng tính toán của tôi không tốt nên với tốc độ chậm, mỗi lần thi cử hầu như tôi không làm hết được bài tập. Có một lần, vì lượng bài tập khá nhiều, tôi lại làm chậm nên không làm hết được ba bài sau, lần thi đó tôi chỉ được 5 điểm. Chuyện này đã khiến tôi hiểu được rằng mình không thể lè mề như thế này nữa. Từ sau đó, tôi bắt đầu thực hiện kế hoạch “tính thời gian làm bài tập”.

Tôi quyết tâm thay đổi và sửa chữa thói quen lè mề của mình, mỗi khi làm bài tập, tôi luôn đặt chiếc đồng hồ trên bàn học, hạn định thời gian theo lượng bài tập. Khi mới bắt đầu, tất nhiên sẽ gặp phải một chút khó khăn, đôi khi không thể kiềm chế được bản thân, nghĩ đến những chuyện khác, tôi liền ra lệnh cho mình: “Quay trở lại mau!”. Lâu dần, tôi đã quen với cách làm bài tập này. Sau vài tháng luyện tập, tốc độ làm bài tập của tôi được nâng lên rất nhiều, mỗi khi thi tôi đều có thể làm hết tất cả các bài tập.

Năm nay tôi đã thi đỗ vào đại học, tôi được học tại một trường trọng điểm của thành phố, không thể nói rằng điều này không có liên hệ gì với việc thay đổi thói quen lè mề khi làm bài tập của tôi.

Lè mề, chậm chạp là căn bệnh thường thấy trong học tập và sinh hoạt của trẻ. Sự lè mề của

trẻ trong học tập chủ yếu là do ba nguyên nhân sau: Thứ nhất là không có hứng thú lắm với việc học tập, tính chủ động trong học tập không mạnh mẽ, học tập chỉ để ứng phó với cha mẹ và thầy cô giáo; thứ hai là tính khí chậm chạp, làm việc gì cũng không nhanh nhẹn, dù trời có sập thì cũng vẫn như vậy; thứ ba là quan niệm về thời gian không đúng đắn, không biết rằng quý trọng thời gian cũng chính là quý trọng sinh mệnh của mình. Vì vậy, các bậc cha mẹ khi sửa cho con thói quen lề mề, nhất thiết phải tìm ra được nguyên nhân rồi mới “xem bệnh cho thuốc”.

Vậy thì, cha mẹ phải làm gì mới có thể sửa được thói quen lề mề của trẻ? Kinh nghiệm cho thấy phải làm như sau:

(1) Giúp trẻ hiểu được rằng quý trọng thời gian chính là quý trọng sinh mạng và tài sản của bản thân.

Nói chuyện một cách bình thường với trẻ, nêu lên mối quan hệ giữa cuộc sống và học tập, làm cho trẻ ý thức được hàm ý chân chính của câu nói: “Thời gian là vàng”. Trong một xã hội mà sự cạnh tranh ngày càng quyết liệt, nếu không nắm bắt lấy thời gian, người lề mề, chậm chạp sẽ bị xã hội đào thải, cuộc sống sẽ không được bảo đảm. Thói quen lề mề sẽ làm ảnh hưởng đến cả một đời người.

(2) Giúp trẻ chủ động làm việc theo thời gian.

Thói quen lề mề không chỉ tồn tại trong việc học tập mà nó còn được phản ánh trong mọi lĩnh vực của cuộc sống như ăn mặc, vui chơi,... Vì vậy, muốn khắc phục được thói quen xấu này, cần phải bắt tay từ những góc độ khác nhau, bắt đầu từ thực tế của bản thân trẻ để lập ra các biện pháp sửa chữa. Làm việc gì, cần bao nhiêu thời gian, trước hết cần đưa ra các giả định, bảo đảm hoàn thành một cách có chất lượng trong thời gian nhất định (tất nhiên càng nhanh càng tốt). Sau khi làm xong, có thể cùng nhau thảo luận, điều chỉnh lại để lần sau làm tốt hơn. Đối với trẻ, khi thực hiện hoạt động tính thời gian như đọc, trả lời câu hỏi, lao động, nếu cha mẹ có thể tham gia cùng con thì sẽ đem lại hiệu quả tốt hơn.

(3) Cho trẻ kết bạn với những người bạn có hiệu suất làm việc cao.

Cho trẻ cùng học tập, vui chơi với những đứa trẻ làm việc nhanh nhẹn khác, giúp cho trẻ có ảnh hưởng lẫn nhau. Hơn nữa, các bạn cũng có thể liên hệ với cha mẹ của những đứa trẻ nhanh nhẹn khác, cùng với việc giúp con chịu ảnh hưởng từ phía những đứa trẻ khác, thì ngược lại những đứa trẻ khác cũng có thể nâng cao hơn sự nhanh nhẹn của mình.

(4) Rèn luyện cho con cách tận dụng thời gian có hiệu quả cao một cách có ý thức.

Hướng dẫn con lập kế hoạch thời gian học tập, nhiệm vụ cần làm và mục tiêu cần đạt được trong ngày, sau khi hoàn thành xong có thể thưởng cho con một phần thưởng nhỏ. Mỗi lần nên kết hợp rèn luyện cả ba phương diện trên. Tuy nhiên, việc rèn luyện cần phải căn cứ vào độ tuổi và đặc điểm cá tính của trẻ, cần phải biết xử lý một cách linh hoạt. Ví dụ: Khi rèn luyện cho trẻ mặc quần áo, bạn có thể làm mẫu trước cho trẻ để trẻ học cách tự mặc quần áo. Bạn cũng có thể dùng búp bê bằng vải để trẻ tự mặc và thay quần áo cho búp bê, mỗi lần trẻ hoàn thành xong, bạn nên khích lệ và khen ngợi. Đóng cúc áo, kéo khóa, cởi cúc áo,... đều có thể trở thành những bài tập rèn luyện. Lúc này, chúng ta cần phải nhẫn nại, không nên kỳ vọng rằng trẻ chỉ làm một lần là có thể được, việc này cần phải lặp đi lặp lại nhiều lần. Bạn nên làm cho trẻ thấy rằng nâng cao hiệu suất là một việc làm thú vị. Nếu trẻ quá chậm chạp trong việc mặc quần áo thì bạn hãy làm cho trẻ cảm thấy rằng mặc quần áo rất thú vị. Điều này cần phải rèn luyện ngay từ khi còn nhỏ, khi trẻ còn rất nhỏ, bạn hãy hát cho trẻ nghe một vài bài hát hay mặc quần áo cho trẻ, khi đã lớn hơn một chút, bạn có thể đưa cho trẻ một số đồ chơi để trẻ sắp đặt như những đồ chơi có âm thanh khi lắc bằng tay, những bức tranh đẹp,...

Dù là thói quen tốt hay thói quen xấu thì nó cũng đi theo suốt cuộc đời trẻ, vì vậy, việc phát hiện kịp thời các thói quen xấu và loại bỏ dần các thói quen đó là sự giúp đỡ lớn nhất của các bậc cha mẹ dành cho trẻ.

GIÚP TRẺ BIẾN SỰ DỰA DẪM THÀNH TÍNH TỰ LẬP

Ngày mùng 10 tháng Bảy năm..., một sinh viên đã nhảy từ ban công tầng năm xuống đất và chết, đó là Tân - sinh viên chuyên ngành máy tính của một trường đại học.

Trong mắt mọi người, Tân là một sinh viên ưu tú. Từ Tiểu học đến Trung học, thành tích học tập của Tân luôn đứng đầu, mỗi lần thi xong, Tân đều hỏi thầy giáo rằng: “Lần thi này ai là người đứng thứ hai?” bởi Tân rất tự tin rằng vị trí đầu tiên nhất định sẽ thuộc về mình. Một học sinh xuất sắc như vậy sẽ luôn được thầy giáo khen ngợi và được cha mẹ yêu thương. Để cho Tân có thể tập trung sức lực vào học tập, cha mẹ Tân đã hết sức lo lắng. Bất cứ việc gì ngoại trừ việc học, cha mẹ đều làm thay: Khi ăn cơm, mẹ bưng cơm đến cho tận tay, quần áo bẩn cũng là việc của mẹ, hết vở ghi bài mẹ cũng phải đi mua, khi tốt nghiệp Trung học, đến tất cả của mình Tân cũng chưa bao giờ tự giặt lấy, Tân đã quen với cuộc sống “cơm bưng nước rót”, hơn nữa, có khi cậu còn cảm thấy sung sướng

vì được hưởng thụ như vậy. Sự thực thì đến 17, 18 tuổi là cần phải có những kỹ năng sinh hoạt cơ bản như giặt quần áo, nấu ăn nhưng Tân không giống như những đứa trẻ khác, Tân không rèn luyện những kỹ năng này.

Khi Tân thi Đại học, thành tích của cậu đứng đầu toàn huyện, đứng thứ hai toàn tỉnh, thi đỗ vào một trường đại học, đó chính là trường mà Tân ao ước. Tin vui này đã làm cho gia đình vui như mở hội, bạn bè thân không ngừng ca ngợi Tân giỏi giang, thông minh. Cũng giống như các bạn mới vào học khác, Tân vô cùng vui sướng khi được ra thành phố. Tuy nhiên, sống trong môi trường mới không lâu, Tân không biết phải làm thế nào, không biết nấu cơm, không biết giặt quần áo, thậm chí thường không tìm được phòng học, không biết làm thế nào để sống được cùng với các bạn. Mặc dù những người bạn tốt thường xuyên giúp đỡ Tân nhưng vẫn không thể giải quyết được vấn đề thích nghi của Tân, điều này khiến Tân cảm thấy vô cùng khổ sở. Không còn cách nào khác, Tân đành phải xin nhà trường cho bảo lưu, nhà trường căn cứ vào những biểu hiện của cậu sau khi nhập học nên cũng đồng ý.

Năm sau, nhà trường gửi giấy báo gọi đi học lại cho Tân. Sau khi nhận được giấy báo, Tân không tỏ ra vui mừng chút nào mà ngược lại, Tân vô cùng hoảng sợ, cậu sợ lại phải xa cha mẹ, lo sợ

rằng mình vẫn không thể thích nghi được với cuộc sống ở trường đại học. Bị kích thích bởi những yếu tố này, Tân đã nhảy từ ban công tầng năm xuống đất, kết thúc cuộc đời khi còn là một thanh niên.

Câu chuyện trên của Tân không thể không khiến chúng ta phải suy nghĩ, trong quá trình dạy dỗ con cái, chúng ta có vô tình hay hữu ý làm thay con tất cả mọi việc mà chúng có thể làm được bằng sức của mình hay không, cùng với việc coi trọng thành tích học tập của con, bạn có xem thường việc rèn luyện cho con các kỹ năng sống hay không. Các nhà giáo dục học nổi tiếng từng nói: “Tất cả những gì trẻ có thể tự làm được thì phải để trẻ tự làm; tất cả những gì trẻ có thể tự suy nghĩ được thì phải để trẻ tự suy nghĩ”. Đây là một câu nói nổi tiếng phù hợp với quy luật giáo dục. Nói một cách cụ thể, muốn giúp con biến sự dựa dẫm thành sự tự lập, các bậc cha mẹ cần bắt đầu từ những việc sau:

(1) Để cho trẻ tự làm những việc mình có thể làm được, rèn luyện thói quen tự bắt tay vào làm việc.

Mục đích của giáo dục trong gia đình không phải để trẻ sống một cuộc sống quá thoải mái, an nhàn mà nên rèn luyện cho trẻ kỹ năng về các phương diện. Vì thế, các bậc cha mẹ nên thay đổi quan niệm, rèn luyện cho trẻ ngay từ nhỏ tinh thần

tự lập, tự chủ trong những sinh hoạt hàng ngày. Nếu trẻ có thể tự làm được thì không nên làm thay cho trẻ. Các bạn có thể thử làm theo cách của các bậc cha mẹ ở Mỹ: Trẻ em Mỹ ngay từ khi chào đời đã ngủ riêng, khi trẻ đã biết bú bình, người mẹ sẽ để cho con tự cầm bình để uống sữa, sau khi trẻ đã uống sữa xong, họ sẽ đặt đứa trẻ đó lên bồn cầu để nó tự đại tiện, sau đó đặt đứa trẻ đó vào một chiếc cũi để nó tự chơi, khi đứa trẻ học đi thì cũng là lúc nó tự vịn xe tập để đi. Khi lớn lên, tất cả là tự phục vụ cho bản thân mình, còn phải giúp cha mẹ làm một số việc nhà, 7 tuổi bắt đầu học cách tự kiếm tiền, trẻ em gái 13 tuổi sẽ nhận giặt toàn bộ quần áo trong gia đình và được trả công theo mức thu nhập trong xã hội, sau 18 tuổi là hoàn toàn độc lập.

(2) Những yêu cầu đưa ra phải phù hợp với khả năng của trẻ.

Khi rèn luyện cho trẻ khả năng làm việc, cần đưa ra những yêu cầu phù hợp với độ tuổi, trình độ phát triển về năng lực của đứa trẻ. Nếu yêu cầu quá cao, độ khó quá lớn sẽ làm cho trẻ nảy sinh tâm lý sợ khó, tự ti, nếu yêu cầu quá thấp thì không kích thích được sự hứng thú của trẻ. Sự thực thì trong thời kỳ còn nhỏ, cùng với sự phát triển về sinh lý của trẻ, khả năng hoạt động của cơ thể và tứ chi cũng tăng lên, tương ứng với sự bắt đầu phát triển của tính tự chủ, tính độc lập cũng dần tăng lên, đây chính là thời kỳ thích hợp

để cha mẹ giúp con hình thành các thói quen tốt. Cha mẹ nên kiên trì đưa ra một số yêu cầu và để cho con tự hoàn thành. Khi trẻ thấy rằng đôi tay mình có thể làm được nhiều việc thì sự tự tin và tinh thần trách nhiệm của trẻ cũng tăng lên, từ đó sẽ giảm bớt tâm lý dựa dẫm vào cha mẹ.

(3) Áp dụng một số biện pháp để làm thay đổi tâm lý dựa dẫm đã hình thành ở trẻ.

Một khi cha mẹ phát hiện ra rằng con mình có tính dựa dẫm thì phải kịp thời sửa chữa cho con. Trước hết, cần phải tìm hiểu nguyên nhân hình thành tính ỷ lại của con, trên cơ sở đó áp dụng một số biện pháp cần thiết. Ví dụ, nhiều ông bố, bà mẹ phải đau đầu chỉ vì vấn đề thức dậy mỗi buổi sáng của con, gọi con hết lần này đến lần khác nhưng con không dậy mà cứ nằm ỳ trên giường. Bị muộn thì lại trách cha mẹ không lôi mình dậy. Đối mặt với tình trạng này, ông bố đã phải nói với con gái rằng: “Đi học là việc của con, buổi tối đi ngủ phải đặt sẵn đồng hồ báo thức, buổi sáng con phải tự dậy, sẽ không có ai gọi con nữa đâu, bị muộn học thì tự mình phải chịu trách nhiệm lấy thôi”. Tất nhiên ông bố này rất hiểu con gái, ông biết rằng con gái rất chú trọng đến hình tượng của mình trong mắt bạn bè và thầy cô. Ngày thứ hai, khi đồng hồ báo thức vừa kêu một tiếng, cô con gái đã lập tức nhảy ra khỏi giường. Ông bố này rất hiểu con gái mình, ông đã vận

dụng một kỹ xảo nhỏ, thay đổi tâm lý dựa dẫm của con một cách nhẹ nhàng, thoải mái, cách làm này rất đáng để chúng ta học tập theo.

Dạy cho trẻ tự lập trong cuộc sống là một công việc rèn luyện quan trọng để trẻ bước tới con đường phía trước, nó quyết định vận mệnh suốt cuộc đời của trẻ.

RÈN LUYỆN CHO TRẺ KHẢ NĂNG TỰ LÀM VIỆC

Một thầy giáo dạy ở một trường đại học nói ông đã từng tận mắt chứng kiến cảnh cha mẹ của một sinh viên mới đưa con trai đi nhập học. Vào ký túc xá, cha mẹ cậu ta xuýt xoa xem con nóng lạnh thế nào, dặn đi dặn lại, ông bố giúp con sửa sang lại đồ dùng sinh hoạt và học tập, bà mẹ giúp con chỉnh lại giường và chiếu. Nhà trường cung cấp một chiếc chiếu trải giường, cha mẹ cậu ta mang từ nhà đi cho cậu ta bốn chiếc, mỗi tháng đổi một chiếc, mùa xuân được nghỉ học thì mang cả về để giặt, cả một học kỳ, cậu sinh viên đại học này đều không giặt quần áo, đến mùa xuân, cậu ta mang cả gói lớn, gói nhỏ quần áo bẩn về nhà. Những chủ nhân tương lai của đất nước mà khả năng tự lo liệu thấp đến thế sao, vậy thì tình trạng ở các trường Tiểu học và Trung học còn như thế nào nữa?

Khả năng làm việc của trẻ thấp chủ yếu có liên quan đến cách thức nuôi dạy con của các bậc cha mẹ. Có những ông bố bà mẹ rất giỏi giang, làm việc gì cũng nhận hết về mình, như vậy đã vô tình cướp mất cơ hội rèn luyện khả năng làm việc của trẻ. Có những người lại đánh giá quá thấp khả năng tự chủ của con, cho rằng con mình còn quá nhỏ, chưa thể làm được bất cứ việc gì hoặc làm không tốt, thậm chí sợ rằng con mình sẽ làm hỏng một thứ gì đó, chính vì thế họ làm thay con tất cả. Có người lại quá chú trọng đến việc giáo dục tố chất văn hóa, tri thức cho con mà xem nhẹ việc rèn luyện khả năng làm việc của con. Có những người lại hết sức sai lầm là quá coi trọng khả năng làm việc của trẻ mà không nghĩ đến đặc điểm tâm lý và nhu cầu của trẻ, mua cho con rất nhiều đồ chơi nhiều hình thù và màu sắc, chạy bằng điện, quá nhiều tính trí tuệ, không thể tháo lắp. Trẻ ngồi chơi giữa những đồ chơi xanh xanh đỏ đỏ mà không biết phải chơi như thế nào.

Vậy chúng ta nên làm gì để rèn luyện cho con khả năng làm việc? Kinh nghiệm thành công là:

(1) Rèn luyện cho trẻ khả năng tự lo liệu.

Các bậc cha mẹ nên rèn luyện cho con khả năng tự lo liệu một cách có ý thức. Khi con còn nhỏ, bạn có thể dạy con những việc nhỏ như sắp xếp các đồ chơi, tự rửa tay, rửa mặt, tự rót nước uống, thay quần áo để đi ngủ,... Khi trẻ đã lớn hơn

một chút, bạn có thể để cho trẻ tự quét nhà, giặt một số đồ vật nhỏ như khăn tay,... mang giúp cha mẹ một số thứ nhẹ, khi lớn hơn một chút nữa, trẻ có thể phụ trách việc nuôi một con mèo, tưới nước cho hoa, rửa bát, lau nhà, sửa soạn quần áo,... Trẻ có ý thức tự chủ mạnh mẽ sẽ rất thích được làm một số việc nhỏ trong sinh hoạt hàng ngày, cha mẹ nên kịp thời khen ngợi con một cách thích hợp. Khi trẻ làm không tốt, không nên lo lắng, lập tức làm thay con và cũng đừng trách mắng con để từ đó tăng thêm lòng tự tin của con. Đối với một số việc khó hơn một chút, cha mẹ nên hướng dẫn cho con. Trong quá trình làm việc nhà, trẻ vừa rèn luyện được khả năng tự lo liệu, vừa rèn luyện được khả năng làm việc và tinh thần trách nhiệm. Thông qua việc tự làm những việc nhà phù hợp với khả năng của mình, trẻ có thể hiểu được đạo lý là muốn đạt được gì thì cũng phải bỏ công sức ra. Một số đứa trẻ ban đầu rất thích làm công việc nhà nhưng khi phải làm lâu hơn một chút thì lại cảm thấy chán. Lúc này, cha mẹ nhất định phải kiên trì, rèn luyện cho trẻ thói quen tự mình làm việc nhà, rèn luyện cho con bền chí, nhất định không được bỏ dở giữa chừng.

(2) Đưa trẻ đến với thiên nhiên.

Khả năng làm việc của trẻ em ở nông thôn tốt hơn so với trẻ em ở thành phố, đó là vì trẻ em nông thôn được tiếp cận với thiên nhiên, thiên

nhiên cho chúng rất nhiều thú để chúng có thể động tay vào. Cuối tuần hoặc ngày nghỉ, các bậc cha mẹ ở thành phố có thể đưa con đến với thiên nhiên, ngoài việc tận hưởng ánh nắng mặt trời và luồng không khí trong lành ra, trước hết, bạn có thể chuẩn bị một số hoạt động mà trẻ có thể tham gia được như cùng trẻ nghịch cát, xây nhà trên cát, bảo trẻ nhặt lá cây, bắt một số loại côn trùng, cho trẻ biết đặc tính và tên gọi của các loại động, thực vật đó; khi về đến nhà, lấy những con côn trùng đã bắt được làm thành mẫu vật thực nghiệm, ép lá vào sách. Nếu có điều kiện, bạn hãy làm một chiếc lưới nhỏ để bắt cá. Đưa con đến với thiên nhiên sẽ làm cho trẻ phấn khích, hơn nữa, có thể làm cho con gắn bó với cha mẹ hơn, lại có thể rèn luyện cho con tình yêu thương và khả năng làm việc, cha mẹ có thể nghỉ ngơi thoải mái một chút, như vậy không phải là rất đáng vui hay sao?

(3) Cho trẻ chơi những đồ chơi có tính kết cấu và tính thao tác cao.

Một số bậc cha mẹ cho rằng, độ khó của đồ chơi càng lớn thì càng có lợi cho trẻ, vì thế, họ mua cho con các loại đồ chơi chạy bằng điện, đồ chơi phát triển trí tuệ, sau khi trẻ xem xong sẽ không muốn chơi, đồ chơi cũng không còn ý nghĩa nữa. Có nhiều người lại cho rằng cho con chơi càng nhiều đồ chơi thì càng có thể rèn luyện khả năng

làm việc cho con, vì thế, họ mua đồ chơi đầy nhà, trẻ nhìn xung quanh, chẳng có thứ đồ chơi nào khiến trẻ phải chú ý, kết quả cũng giống như một đứa trẻ trên cổ có đeo bảy chiếc bánh nướng mà vẫn chết vì đói, có quá nhiều đồ chơi nhưng lại không biết chơi một đồ chơi nào. Chúng tôi khuyên các bậc cha mẹ khi mua đồ chơi cho con, trước hết phải tuân theo đặc điểm tâm lý và quy luật hoạt động của trẻ, lựa chọn một số đồ chơi có tính thao tác cao, có thể thu hút được sự chú ý đặc biệt của trẻ. Khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ có thể để trẻ dọn giấy rác bỏ đi,... khi trẻ lớn hơn một chút, có thể dạy trẻ cắt giấy, xếp hình,...

THAY ĐỔI NHẬN THỨC CHO TRẺ KHI LÀM VIỆC NHÀ

Khánh bảy tuổi, vừa bắt đầu đi học. Ở trường học cậu được mọi người yêu mến, vì cậu đối xử tốt với bạn bè, nhiệt tình, vui vẻ giúp đỡ người khác, thường phụ giúp thầy, cô giáo. Mỗi lần tổ chức họp phụ huynh, mẹ cậu thường được mọi người hỏi ở nhà giáo dục Khánh thế nào? Sao cậu ta luôn tự nguyện giúp đỡ người khác như thế,... Đối với câu hỏi của mọi người, mẹ Khánh cảm thấy không biết trả lời như thế nào? Bà chỉ nói Khánh dường như bẩm sinh như thế. Điều này cũng không hoàn toàn sai, Khánh đã từng là cánh tay đắc lực rất đáng yêu. Mẹ nói: “Khánh, lấy hộ mẹ giấy ăn dềng kia”.

Thế là cậu bé vội vàng chạy đi lấy đĩa cho mẹ, trên mặt biểu lộ đầy vẻ vui mừng vì đã giúp được mẹ. Nhưng theo sự lớn lên của tuổi tác, Khánh xuất hiện sự thay đổi, dường như ngày càng lười lao động. Mỗi lần mẹ bảo cậu đi làm việc gì đó, cậu đều trợn to mắt nhìn, không động chân tay, đến khi mẹ nói có vẻ gay gắt, mới cố làm cho xong chuyện, hơn nữa trên mặt rất ít khi nhìn thấy nụ cười rạng rỡ như trước kia. Mẹ cậu cho rằng Khánh đã lớn rồi, cần phải làm việc nhà, dạy cậu tinh thần lao động và tinh thần hợp tác cùng các thành viên khác trong gia đình, vì thế phân công cho cậu một số việc, ví dụ dọn bàn trước bữa tối, sáng ngủ dậy gấp chăn gọn gàng,... Biểu hiện của Khánh làm mẹ rất thất vọng, mỗi ngày mẹ phải thúc giục rất nhiều lần, thậm chí phát cáu lên cậu mới động đậy chân tay, nhưng làm cũng rất qua loa, khiến cho mẹ thật sự tức giận, không thể không cho cậu một bài học. Mẹ cậu không hiểu, khi cậu còn nhỏ, rất yêu lao động, thường được biểu dương ở trường, vì sao lớn hơn một chút ở nhà làm gì cũng thấy rất khó khăn. Ở đây mẹ của Khánh đã coi nhẹ một vấn đề, khi Khánh đã lớn dần, nhất là khi tiếp xúc với môi trường thế giới bên ngoài, hiểu được sự khác nhau giữa tự nguyện và bị ép buộc. Khi cậu còn nhỏ, việc giúp mẹ đối với cậu là một chuyện hứng thú khiến cậu vui mừng, bởi cậu nghĩ mình có thể làm việc được như

người lớn; điều này là sự thử nghiệm đối với năng lực bản thân của cậu, là sự tìm hiểu đối với thế giới của người lớn, đối với cậu là một cái mới. Trong đầu cậu không có ý thức là bản thân đang giúp đỡ người khác, mà là hoàn toàn coi mình làm trung tâm, bởi cậu muốn học các loại kỹ năng, để bản thân hiểu có thể làm tốt việc gì, để người khác hiểu cậu có thể làm việc người lớn làm, thế là đủ rồi. Nên cậu tự nguyện đi làm và có được niềm vui vô hạn từ trong việc đó.

Khi Khánh đã dần dần học được nhiều việc, đặc biệt là ở nhà, những thứ đó đối với cậu đã rất thành thạo, hơn nữa không học được những điều mới mang lại sự kích thích cho cậu, việc nhà trở thành việc chán ngắt, thậm chí trở thành gánh nặng. Do vậy cậu không chủ động đi làm, mệnh lệnh của mẹ trở thành ép buộc, khiến cậu không thoải mái. Mà sự không thoải mái này liên quan đến sự việc làm cho cậu chán ghét đối với việc mẹ bắt làm. Điều này ngoài dự định của mẹ, khiến mẹ rất buồn, dẫn đến sự không vui vẻ giữa mẹ và cậu trong tất cả mọi việc. Còn ở nhà trường, mọi thứ đều mới lạ, cậu giúp các bạn và thầy cô giáo mà cảm thấy vui vẻ; bạn bè và thầy cô lại biểu dương khiến cậu cảm thấy mình có ích, quan trọng hơn là cậu không cảm thấy mình đang bị bắt ép mà là tự nguyện làm. Nên cậu có biểu hiện khác nhau giữa ở nhà và ở trường.

Điều mà trẻ thấy được ở trường học là một môi trường dân chủ. Thầy giáo không ép học sinh làm bất cứ nghĩa vụ lao động gì, học sinh có thể làm giúp thầy giáo một việc gì đó là điều vinh dự. Chúng đều tranh nhau đi ghi tên, mà chủ động giúp đỡ bạn khác để được coi là tích cực, làm cho Khánh cảm thấy vui vẻ thoải mái, tự hào không coi lao động là khổ sai, luôn tự nguyện đi làm. Ở tuổi của cậu, Khánh tự cảm thấy được sự khác nhau của tự giác và ép buộc. Cậu hy vọng mình được lựa chọn, không bị ép buộc đi làm việc gì cả.

Xã hội ngày càng phát triển thì quyền lực tuyệt đối dần mất đi, thay vào đó là khái niệm dân chủ, “hợp tác”. Hợp tác là mọi người cùng góp sức hoàn thành một việc, bản thân việc này thể hiện lợi ích và trách nhiệm của các bên. Trong ví dụ trên, Khánh đã thoát xa cảm giác mới lạ của làm việc, nếu muốn cậu tiếp tục tham gia lao động thì cần phải làm tăng thêm ý nghĩa mới trong đó, chứ không phải nói với cậu một cách đơn giản “đi làm cái này, đi làm cái kia”. Ví dụ Khánh không tự nguyện đi làm thì cha mẹ lại nổi giận, dạy cậu bằng đòn roi, đã sai lại càng sai. Kết quả của việc cưỡng chế là Khánh nhất quyết không làm, thà rằng chịu phạt, cha mẹ Khánh cũng không biết phải làm gì để khuyên giải Khánh, chứ chưa nói là hợp tác.

Cần giáo dục thái độ hợp tác cho con, không thể lấy tác phong của người lớn để ép buộc. Hợp tác có nghĩa là để trẻ tự do bình đẳng nhiều hơn. Trong phần lớn các trường hợp cha mẹ chỉ biết yêu cầu, chúng ta cần trẻ làm giúp một số việc nhà, nhưng không vì nhu cầu lao động, cái quan trọng hơn là giáo dục tính trách nhiệm và tinh thần hợp tác của trẻ. Nếu như quên việc này, trẻ bắt buộc phải làm việc sẽ dẫn đến ác cảm và sự từ chối hợp tác của con đối với công việc cha mẹ giao sẽ tất yếu xảy ra.

Khi khuyến khích con làm việc, cha mẹ nên kịp thời bổ sung khái niệm mới, giúp cho lao động trở nên có ý nghĩa. Chuyển từ cảm giác mới lạ bước đầu và mong muốn biểu hiện năng lực sang cảm giác tự hào vì cống hiến cho cuộc sống gia đình. Cần giúp con suy nghĩ vấn đề từ góc độ hợp tác, chứ không phải chỉ đáp ứng niềm vui và sự huy vinh của một người. Muốn dạy trẻ hiểu được gia đình là một chỉnh thể vận động, đòi hỏi mỗi thành viên phải bỏ công sức rèn luyện mới có được gia đình hạnh phúc. Trẻ cần phục vụ chỉnh thể này, đây cũng là nghĩa vụ của chúng. Khi có nhận thức như vậy chúng sẽ dễ chấp nhận hơn.

Trẻ thường có tính hiếu kỳ, luôn muốn thử nghiệm bất cứ sự vật mới lạ nào. Tham gia hoạt động gia đình sẽ thu hút sự chú ý của trẻ.

GIÚP TRẺ RÈN LUYỆN LÒNG DŨNG CẢM

Khi trèo lên một con dốc cao, Hải rất sợ hãi, mỗi bước đều quay đầu lại không ngớt nhìn bố, cậu rất muốn bố đưa lên. Người bố dường như cố ý để con rèn luyện nên không nhìn cậu. Bởi người bố biết, tuy lần đầu leo dốc nhưng Hải có thể leo lên được, đây là cơ hội rất tốt để rèn luyện lòng can đảm và trí thông minh. Nhưng người mẹ lại vô cùng lo lắng, lo cậu bị ngã và bàn tay nhỏ bé của cậu sẽ bị xước. Người mẹ luôn nhìn cậu, vừa lo lắng gọi cậu bé, vừa nói bố chậm lại một chút, cuối cùng Hải nhát gan không dám leo lên tiếp. Sau đó, bố phải bế cậu lên, không đạt được mong muốn thử leo cao. Vốn dĩ cậu có thể chiến thắng nếu người mẹ không biểu hiện dáng vẻ thấp thỏm lo lắng, Hải có thể leo lên, đây là một cơ hội để cho con tự nhận ra năng lực của bản thân, nhưng đã bị người mẹ làm hỏng.

Việc nuôi dạy con của cha mẹ cũng giống như việc thả cao diều vậy, dùng dây buộc càng chặt chúng càng không bay lên cao được. Cha mẹ không nên quá biểu hiện sự quan tâm đó, làm như thế trước mặt những đứa trẻ khác chúng sẽ cảm thấy mất mặt, thậm chí nhìn thấy đứa trẻ khác dũng cảm vui đùa mà nghĩ rằng bị mẹ chăm sóc quá là chán ghét, cho rằng mẹ nhiều chuyện, không công bằng đối với nó. Mẹ càng cảm thấy

không yên tâm với con, chúng càng bức bối, nội tâm của chúng càng cảm thấy không cân bằng, thậm chí còn nảy sinh tâm lý chống đối. Trẻ con càng không muốn mẹ ở bên cạnh, mẹ càng không yên tâm, càng chăm sóc, hướng dẫn. Trẻ càng tức giận, thường hay nói: “Mất cả hứng, con không chơi nữa”. Mẹ sống người không hiểu chuyện gì. Muốn rèn luyện dũng khí cho con, phải xem lại dũng khí của bản thân cha mẹ. Nếu chúng ta sợ hãi với những hoạt động có vẻ nguy hiểm hay những khó khăn của bản thân, thì cũng có thể hiểu được con mình sẽ như thế nào.

Có khi chúng ta lo lắng chỉ vì sự an nguy của con, mà làm mất đi cơ hội rèn luyện của chúng. Làm như thế thực tế là rất ích kỷ. Cha mẹ vì bảo vệ tình cảm của mình không bị tổn thương, sợ bản thân không thể chấp nhận được kích động, nên yêu cầu bảo hiểm để tăng sự bảo vệ, tạo nên yếu điểm làm thiếu dũng khí của con. Cha mẹ cần khắc phục tâm lý ích kỷ này, suy nghĩ vì tương lai của con, dũng cảm khuyến khích con làm tất cả mọi việc có thể, để trở thành đứa trẻ có dũng khí.

Muốn rèn luyện lòng dũng cảm cho trẻ, cha mẹ phải có dũng khí trước, đây là cách tốt nhất để rèn luyện cho trẻ hình thành tính can đảm.

NÊN GIÁO DỤC GIỚI TÍNH CHO CON

Đây là cuộc đối thoại giữa một người mẹ và cô con gái: “Mẹ ơi, con hỏi mẹ một vấn đề, mẹ đừng cười mà phải trả lời thật nhé. Khi hôn nhau có ngừng thở không ạ?”.

“Thở bằng mũi, ăn bằng miệng, dùng tay che miệng xem có thể ngừng thở không?”. Cô con gái thử làm như thế rồi hỏi: “Con xem nam nữ hôn nhau trong tivi đều hơi nghiêng, hay là sợ mũi cứng phải không?”.

“Con quan sát rất kỹ, nói đúng đấy”. Người mẹ đáp.

Đứa trẻ bước vào thời kỳ dậy thì bắt đầu nhận thấy bản thân có sự thay đổi nhỏ, nếu trước đây chúng đã tiếp nhận sự chỉ dẫn khoa học của cha mẹ thì sẽ không cảm thấy ngạc nhiên đối với hiện tượng kinh nguyệt và di tinh. Nhưng chúng vẫn cảm thấy xấu hổ, cha mẹ cần có phương thức khéo léo hướng dẫn con坦然 nhiên đối diện với vấn đề giới tính.

Một người mẹ phát hiện cậu con trai học lớp bảy của mình đỏ mặt, đang giấu vết bẩn tinh dịch chảy ra, mẹ liền bí mật thì thầm với bố rằng: “Con trai có mộng tinh rồi”. Bố vỗ vai con trai nói: “Con trai, bố chúc mừng con, điều này chứng tỏ con đã là một người đàn ông”. Sau đó, cha mẹ tặng cậu một cuốn sách nói về tuổi dậy thì. Rất nhiều

chuyên gia cho rằng, gia đình cần nhận thức giáo dục “giới tính” là điều quan trọng của cuộc sống, là con đường lý tưởng nhất trong việc giáo dục giới tính đối với con. Có nhiều cha mẹ cho rằng, nhận thức của con người đối với giới tính là một việc “không thầy đố mày làm nên”, hoặc đợi con đến tuổi dậy thì mới dạy cũng không muộn. Hai cách nghĩ này đều không khoa học.

Giáo dục giới tính rất quan trọng, cha mẹ nên là người thầy giáo dục giới tính đầu tiên của con. Giáo dục giới tính nên bắt đầu từ khi còn nhỏ.

Thường trẻ từ 3-5 tuổi bắt đầu có nhận thức về giới tính, chúng sẽ hỏi vấn đề thông thường nhất là: Con từ đâu đến? Lúc này cha mẹ không nên dùng cách trả lời qua loa cho xong chuyện, mà nên nói rất đơn giản với chúng “Con lớn lên trong bụng mẹ” thường trẻ con sẽ không dò hỏi tiếp. Nhưng cũng có một số đứa trẻ hỏi cho đến cùng “Con chui ra từ bụng mẹ như thế nào?”. Lúc này cha mẹ nên dùng lời lẽ đơn giản dễ hiểu nói với chúng rằng “Ở dưới bụng mẹ có một con đường dành riêng cho con đi ra. Nó là một cái lỗ gần chỗ đi vệ sinh, nên con gái cần đặc biệt chú ý để giữ vệ sinh sạch sẽ”. Lúc này trẻ em mới thực sự chú ý sự khác nhau giữa hai giới, cha mẹ dẫn con đi tắm, để nó tự nhiên thông qua quan sát để hiểu sự khác biệt của hai giới tính, ngăn ngừa sự phát triển tò mò không lành mạnh. Trẻ em học Tiểu

học sẽ rất xấu hổ, chúng không dám hỏi, nhưng không biểu hiện ra là mình không hiểu, chúng nghe nói những danh từ như “AIDS”, “cưỡng hiếp”, “bạo hành tình dục” trên đài, báo, tivi mà muốn biết xảy ra chuyện gì, nên khi chúng nói chuyện cùng cha mẹ, nên lấy phương pháp tự nhiên giải thích những vấn đề cho chúng hiểu. Khi học lớp hai, lớp ba cha mẹ nên giảng cho con một số kiến thức về cấu tạo cơ thể và cơ quan sinh dục để chúng biết, chúng là niềm yêu thương của cha mẹ, do tinh trùng của bố và trứng của mẹ tạo thành sau đó lớn lên trong dạ con của mẹ. Lúc này cha mẹ nên giảng cho con biết kiến thức về hệ thống sinh dục, lý giải giống như trời sẽ mưa như thế nào, không nên tạo ra bất kỳ sự kích thích nào. Học sinh nữ lớp cuối cấp Tiểu học sẽ trưởng thành hơn học sinh nam, chúng bắt đầu có hứng thú với quan hệ hai giới. Nếu cha mẹ cởi mở vui vẻ, con sẽ không nghi hoặc trong lòng mà lúc nào cũng sẵn sàng hỏi ý kiến cha mẹ.

Một nhà giáo dục giới tính Mỹ cho rằng, những em trai, em gái tuổi dậy thì thừa hưởng sự giáo dục giới tính của gia đình, đa số đều kéo dài thời gian tiếp xúc với người khác giới. Đồng thời ông còn nhấn mạnh “Không thể hy vọng vào một số loại sách giáo dục khoa học để giải quyết tất cả các vấn đề của trẻ dậy thì, mà phương pháp giáo dục giới tính gia đình là tốt nhất”.

Nhà giáo dục chỉ ra rằng: Cha mẹ có thể mượn một số vấn đề về giới tính để mở lời nói chuyện cùng con cái, giúp chúng hiểu kiến thức về vấn đề tình dục và hoạt động giới tính. Nói về những vấn đề đó không phải là cho phép con làm như thế quá sớm mà là để con hiểu rằng sớm làm như thế sẽ có hại chứ không có lợi.

Đừng để vấn đề “giới tính” luôn là những điều khó hiểu, tò mò đối với con. Cha mẹ hãy giảng giải cho con những kiến thức cơ bản về giới tính.

NÊN DÙNG TÌNH YÊU THƯƠNG ĐỂ GIÁO DỤC KHI TRẺ LẦM LỖI

Một bé gái vì chán ghét cuộc sống bình lặng, quyết định từ bỏ cuộc sống bình thường để bước vào xã hội tìm kiếm giấc mộng nổi tiếng của mình. Nhưng không lâu sau giấc mộng tan biến, đến cuộc sống bình thường cũng không có, sống nơi đầu đường cuối chợ, vì lòng tự trọng em không dám trở về nhà. Mấy năm sau, người mẹ nghe ngóng được tin tức về cuộc sống của con gái, liền quyết định đi tìm cô con gái của mình. Bà đi đăng báo nhưng chỉ dán ảnh của mình và ở dưới viết dòng chữ: “Con gái, mẹ vẫn rất yêu con, trở về nhà đi”. Cuối cùng có một ngày, khi cô con gái

đọc được thông báo trên phát hiện ra ảnh và lời nhắn của mẹ, cô khóc và quyết định trở về nhà. Lúc nửa đêm cô về đến trước cửa nhà. Cô rụt rè, không biết cư xử như thế nào mới phải, khi định đưa tay gõ cửa thì cửa tự động mở ra, cô chạy xộc vào lay mẹ tỉnh dậy nói: “Mẹ, con đã trở về”. Người mẹ chỉ nhìn con gái, nước mắt rơi trên má, hai mẹ con ôm nhau khóc nức nở. Con gái nói: “Cửa mở, mẹ không sợ kẻ xấu xông vào nhà sao?”. Người mẹ nói: “Từ ngày con đi, cửa luôn không khóa”. Cửa không khóa, cuối cùng đợi được con gái đi bao năm trở về. Trái tim nhân từ của người mẹ đã cứu được đứa con lưu lạc. Bà đã dùng tình yêu thương kêu gọi đứa con gái sa chân lỡ bước trở về.

Nuôi dưỡng con giống như khai khẩn mảnh đất hoang, cần tuổi lên đó sự nhẫn nại, thành tâm, niềm tin và lòng thương yêu mới có thể biến mảnh đất hoang thành mảnh đất màu mỡ.

Có người mẹ vì sự sa chân lỡ bước của con mà cảm thấy mất mặt nên đuổi con ra khỏi nhà, vô tình đánh mất tình mẹ con. Họ không biết rằng làm như thế là đẩy con vào con đường chết. Con vì thế trở nên tự ti, hụt hẫng thậm chí rơi vào vực thẳm. Trái tim của trẻ còn rất yếu đuối, cần sự an ủi của cha mẹ, khi chúng phạm sai lầm cha mẹ cần giúp đỡ, hiểu và hướng dẫn để chúng thoát

khỏi sự sai lầm. Tình yêu thương có thể cứu vớt đứa con lầm lỗi, sự hẹp hòi ngược lại sẽ đẩy con vào bi kịch. Trong cuộc sống có một số cha mẹ vẫn giữ quan niệm giáo dục cổ hủ, họ thường ép con học tập, mà không khuyến khích con phát triển khả năng và hứng thú của bản thân. Họ rất ít khi cùng con trao đổi tư tưởng, mà luôn lấy ý kiến chủ quan áp đặt lên con, kết quả là cản trở con phát triển tính sáng tạo.

Trẻ vẫn còn ngây thơ, sẽ có nhiều rắc rối mà bản thân không tự giải quyết được. Ví như: Mâu thuẫn với bạn bè, bị thầy giáo hiểu lầm, thi không tốt,... những điều này luôn làm cho trẻ nảy sinh một số vấn đề tâm lý. Cha mẹ cần chú ý quan sát, phát hiện tâm trạng của con có vấn đề cần kịp thời hướng dẫn, an ủi để chúng thấy được sự cổ vũ yêu thương của cha mẹ.

Một chuyên gia nói rằng: Đặc điểm tình yêu của cha mẹ là vô tư, do vậy luôn được xem là tình yêu cao thượng nhất, tình cảm thần thánh nhất. Tuy nhiên, trong hiện thực tình yêu của người mẹ dường như không còn nằm ở tình yêu đối với đứa con vừa sinh, mà là tình yêu đối với đứa trẻ đang trong tuổi trưởng thành.

Cần dùng tình yêu thương để lấp đầy những chỗ trống trong tâm hồn trẻ - đó mới chính là tình yêu thương chân chính của cha mẹ.

GIÁO DỤC TRẺ CÓ Ý THỨC VỀ SỰ AN TOÀN

Một người mẹ hay dẫn đứa con năm tuổi đi dạo chơi ven sông. Đứa bé vui chơi rất thoải mái, thoát khỏi mẹ, tự đi đến vùng nước nông nghịch. Ai biết được chỉ có một đám nước nông, còn lại là nơi nước sâu, đứa trẻ mãi chơi nên ngã xuống nơi nước sâu đó, thoáng đã không nhìn thấy nữa. Người mẹ vừa hốt hoảng gọi người đến cứu, vừa nhảy xuống nước cứu con mình. Nhưng đứa con không cứu được, và nếu không có người nghe tiếng kêu cứu chạy đến thì người mẹ cũng bị nước cuốn đi rồi. Trẻ nhỏ không biết sợ nên cha mẹ cần chú ý sự an toàn cho con, nhất thiết không được lơ là. Không vì sự lơ là đáng trí mà khiến cho đứa trẻ gặp nguy hiểm đến tính mạng.

Cha mẹ cần chú ý giữ an toàn cho con về điện, bởi điều đáng sợ nhất đối với trẻ là không hiểu gì về điện. Đã từng có một đứa bé tám tuổi, với lên cái ổ cắm bên ngoài cửa bếp mà bị giật điện chết. Các loại ổ cắm dùng trong nhà, đều cần bố trí ở nơi đứa trẻ không sờ tới được. Khi trẻ không hiểu, không nên tùy tiện để chúng bật, tắt đồ điện. Làm cha mẹ phải luôn chú ý đến con, lúc nào cũng nhắc nhở con cẩn thận mới có thể đảm bảo sự an toàn tính mạng của chúng.

Có một bé gái tám tuổi, nghịch dưới hố đất bố vừa đào, đột nhiên xảy ra sụp đổ đất đá, người bố

quên mất con gái. Ông vội vàng chạy ra khỏi, nhìn xung quanh không thấy con gái đâu, mới nghĩ rằng con gái vừa bị vùi dưới đất, ông liền liều mình dùng tay đào đất, đến khi đào lên được con gái lên thì con đã bị ngạt chết rồi.

Khi trẻ còn nhỏ, chúng không nhận thấy sự nguy hiểm với bản thân, đến khi xảy ra sự việc cũng không biết vì sao. Bởi trẻ còn nhỏ tuổi, thiếu kiến thức về phương diện này và hoàn toàn không có kinh nghiệm. Làm cha mẹ, phải luôn chú ý đến hành động của con. Dù ở nơi đông đúc phức tạp, hay nơi vắng vẻ, ít người, người mẹ phải nắm chặt tay con, mắt nhìn những cử động của con, không được lơ là, như thế mới giảm được sự phát sinh nguy hiểm. Không có ý thức về an toàn, không chỉ tính mạng của đứa trẻ không đảm bảo mà ngay khi giáo dục con họ cũng không hiểu được nhiều. Họ chỉ biết sinh con ra, ngược lại rất ít nghĩ đến tương lai của chúng, cũng rất ít nghĩ đến an toàn tính mạng và giáo dục tư tưởng cho con. Họ chỉ lo việc sinh ra chúng, còn sự sống chết của chúng, hoàn toàn là do ý trời. Cha mẹ cảm thấy rằng việc sinh ra chúng là đủ rồi, còn việc giáo dục con đã có thầy cô, nhà trường, không cần cha mẹ lo lắng. Những cha mẹ không hiểu biết này rất dễ vì sự không hiểu biết mà đánh mất đi tiền đồ thậm chí tính mạng của

con. Một đứa bé bất hạnh được sinh ra trong gia đình cha mẹ như thế, tính mạng non nớt của nó sẽ gặp rất nhiều nguy hiểm.

Làm cha mẹ không phải là một việc đơn giản. Trong quá trình con cái lớn dần lên, cha mẹ không chỉ chăm sóc bảo vệ chúng mà còn cần giáo dục cho chúng hiểu cách tự chăm sóc bảo vệ bản thân như thế nào để chúng có ý thức về sự an toàn. Điều này giúp con có một sự đảm bảo thân thể mạnh khỏe và an toàn, đó cũng là trách nhiệm và nghĩa vụ cần làm của cha mẹ.

Dạy trẻ xây dựng bức tường an toàn trong ý thức còn tốt hơn là suốt ngày lo lắng cho trẻ.

NÊN DÀNH CHO CON NHỮNG KỲ NGHỈ HÈ ĐẶC BIỆT

Chị Trà lại đón một mùa hè đáng sợ. Chị có hai cô con gái, con gái lớn 12 tuổi, con gái út 11 tuổi. Mỗi khi kỳ nghỉ hè sắp tới, chúng đều không vui, luôn nhìn mẹ giận dỗi nói: “Chúng con thật là buồn” - Chúng ngồi trước tivi, mở từng kênh từng kênh, vẫn cảm thấy buồn bã, khi chúng gọi điện cho bạn bè, phát hiện ra bạn của chúng đều không có ở nhà lại càng cảm thấy ỉu rĩ buồn bã. Chị Trà rất thất vọng với tính ỷ lại của hai cô con gái, chị nghĩ ra một biện pháp để giải quyết cho chúng.

Chị đặt câu hỏi: “Vì sao các con không đi ra ngoài chơi?”. “Thời tiết nóng quá”, chúng đồng thanh cùng nói một cách giận dỗi. Chị lại nói với hai con: “Đi thư viện đọc sách nhé? Trong thư viện có điều hòa”. “Không, mẹ ơi, bây giờ đang là kỳ nghỉ hè! Chúng con đi đọc sách, chẳng khác gì lại quay về trường lên lớp học à”.

“Đạp xe đạp ra công viên?”. “Đạp xe đạp không có nơi nào vui”.

Cứ như thế, hề đưa ra một chủ ý nào thì hai đứa con gái của chị đều lập tức phủ quyết. “Trừ khi để cho chúng xem tivi, còn không tôi chẳng còn cách nào khiến cho chúng có hứng thú đối với bất kỳ việc gì”. “Chúng luôn có lý do, ý kiến của tôi đưa ra không có ý nghĩa, hoặc là không được chấp nhận”.

Tuy nhiên, đối với chị Hương thì tình hình ngược lại. Cho dù Hương có ba con, tuổi từ 6 đến 16 tuổi, nhưng những đứa con của cô mỗi khi kỳ nghỉ hè đến chúng rất vui mừng. Hương nói: “Nếu con chúng tôi trong kỳ nghỉ hè không sắp xếp đi đánh bóng bàn, tôi sẽ sắp xếp đi đánh bóng rổ, đi bơi hoặc chơi trò chơi”. Chị giải thích như thế. “Mỗi lần hoạt động, chúng tôi thường vui vẻ chơi cùng nhau đến nỗi quên cả ăn cơm”.

Những kỳ nghỉ hè luôn mang đến cho các gia đình những thách thức và cơ hội. Đối với tuyệt đại đa số trẻ em thì thời gian nghỉ hè, trí tuệ

của chúng ở trạng thái tiêu cực, không giống như khi phải cắm đầu vào học. Tuy nhiên, cơ thể trưởng thành của trẻ lại nằm ở trạng thái tích cực, luôn yêu thích tham gia những hoạt động phong phú đa dạng, làm cho mùa hè của trẻ trở nên vui vẻ. Vậy mà với một số đứa trẻ và cha mẹ khác thì những kỳ nghỉ hè lại là một khoảng thời gian đối phó, khó vượt qua. Trên thực tế, thời gian nghỉ hè, đa số trẻ đều nghĩ cha mẹ sẽ mang đến cho chúng những hoạt động vui chơi giải trí đa dạng.

Công việc gia đình cần có sự cải tiến. “Nghỉ hè là thời gian tốt để tăng cường tình cảm giữa cha mẹ và con cái”. Nhà tâm lý nhi đồng trường Đại học Yale nói: “Ngược lại đối với trẻ, đây cũng là một thời cơ tốt để học tập các kiến thức, mở rộng tầm nhìn của bản thân”. Để làm cho những điều đó trở thành hiện thực, một ông bố trước khi kỳ nghỉ hè của con đến đã tham khảo đối sách dưới đây và đặt ra kế hoạch hoạt động nghỉ hè gia đình rất thiết thực để có thể thực hiện được.

Thời gian nghỉ hè, cha mẹ có thể cho con tham gia trại hè, học đánh đàn, luyện đánh tennis hoặc tham gia lớp bơi lội... Hãy để con sắp xếp những hoạt động phong phú. Thật ra, làm như thế cũng không thỏa đáng lắm, nguyên nhân là cha mẹ đã sắp xếp cho chúng quá nhiều. Chúng thường gặp

phải những vấn đề: Nếu dành quá nhiều thời gian tham gia các hoạt động được tổ chức sẽ không biết làm thế nào tận dụng thời gian tự do của mình. Nếu trẻ tận dụng được thời gian tự do của mình sẽ có thể từng bước bồi dưỡng niềm hứng thú và sở thích, làm cho năng lực sáng tạo tăng lên.

“Hãy để cho con sử dụng thời gian rảnh rỗi của chúng vào việc học sử dụng một loại nhạc cụ nào đó, hoặc để trẻ nghĩ ra một loại trò chơi mới.

Cha mẹ cần khuyến khích và nên nhận thức rằng chỉ khi con cái phát huy đầy đủ năng lực chủ quan, không ngừng bước vào thực tiễn, dũng cảm tìm hiểu, chúng mới có thể xây dựng được tương lai tốt đẹp sau này”.

Ngoài ra, nếu cha mẹ không tự tạo ra những hoạt động cùng với con, chỉ biết cho trẻ tham gia những hoạt động được tổ chức chuyên nghiệp thì gia đình đó mãi không thể cho đứa trẻ một hồi ức tốt đẹp đáng ghi nhớ.

Một cô giáo thông qua kinh nghiệm của bản thân trong kỳ nghỉ hè đã nhận thức sâu sắc điểm này. Cô tự nhiên nghĩ ra một sáng kiến. Dẫn bọn trẻ đi biển để luyện bơi. Cô vừa nói ý nghĩ của mình với các con, bọn trẻ liền giơ hai tay tán thành một cách vui vẻ.

Cô nói: “Lúc trước tôi không có kế hoạch này, có rất nhiều yếu tố cần thu xếp, tôi cũng không có

cách nào sắp xếp tất cả được. Đến bờ biển luyện bơi, tôi phải chọn một ngày đẹp trời, bạn của tôi cũng phải có mặt, hơn nữa bọn trẻ không thể ốm. Hôm nay, dù cho hoạt động đó đã trôi qua nửa năm nhưng những đứa con của tôi vẫn hưng phấn nói về kỳ nghỉ hè vì đó là một điều rất khó quên”.

Thời gian đặc biệt được ở bên cạnh cha mẹ là điều mà bất cứ đứa trẻ nào cũng mong đợi.

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời Nhà xuất bản</i>	5
HỌC TẬP	7
- Khơi gợi tính tự giác cho trẻ	7
- Giúp trẻ hứng thú tự giác học tập	9
- Bồi dưỡng năng lực tự học cho trẻ	12
- Hướng dẫn trẻ say mê đọc sách	15
- Nên để trẻ tự hoàn thiện bài tập về nhà	18
- Dạy trẻ cách lập đề cương làm văn	22
- Dạy trẻ phương pháp ghi nhớ hiệu quả	25
- Ngăn ngừa và uốn nắn hiện tượng học lệch của trẻ	35
- Nên quy định thời gian học ở nhà cho trẻ	41
- Hướng dẫn trẻ cách ôn tập bài vở hợp lý	44
- Hướng dẫn trẻ nâng cao kỹ năng viết và đọc	47
- Giúp trẻ nâng cao hứng thú đọc sách báo	53
- Thay đổi thói quen không tập trung trong khi học ở trẻ	57
- Khắc phục thói quen học hành “qua loa” của trẻ	63
- Giúp trẻ khắc phục tâm lý lười học	66

- Khích lệ trẻ tham gia những cuộc thi trí tuệ	71
- Hướng dẫn trẻ cách giải quyết các vấn đề	73
- Hướng dẫn trẻ xây dựng kế hoạch học tập	77
- Giúp trẻ nâng cao cấp độ học tập	81

KHOÌ GỢI TÍNH TỰ LẬP Ở TRẺ 84

- Yêu thương đúng chỗ, rèn cho trẻ tính tự lập	84
- Hướng dẫn trẻ cách thử nghiệm cuộc sống	85
- Giấu một nửa tình yêu thương với trẻ	88
- Giúp trẻ rèn luyện tính tự chủ	90
- Nên tạo cho con những bước ngoặt phù hợp	94
- Giúp trẻ tin rằng: Mình không kém hơn người khác	97
- Khích lệ trẻ mạnh dạn	102
- Dạy trẻ nâng cao ý thức độc lập	105
- Nên có biện pháp đúng đắn với trẻ hay cãi lại cha mẹ	107
- Nên đưa ra cách sửa sai chứ đừng trách mắng trẻ	112
- Cần thận trọng khi phê bình trẻ	115
- Dạy trẻ có thái độ đúng đắn với tiền bạc	118
- Nên từ chối yêu cầu không hợp lý của trẻ	122
- Cần uốn nắn những lời nói không hay của trẻ	126
- Nên ràng buộc trẻ qua việc đặt ra quy tắc gia đình	128
- Làm gì khi trẻ có hành vi thô lỗ?	130

- Khắc phục bệnh “Thần tượng ngôi sao” của trẻ	134
- Khuyến khích trẻ chơi cùng các bạn	139
- Nên nhắc nhở trẻ: Internet có nhiều cạm bẫy	141
- Dạy trẻ cách đối phó với đối tượng xấu ở trường	145
- Khắc phục thói quen lề mề của trẻ	150
- Giúp trẻ biến sự dăm dấp thành tính tự lập	155
- Rèn luyện cho trẻ khả năng tự làm việc	160
- Thay đổi nhận thức cho trẻ khi làm việc nhà	164
- Giúp trẻ rèn luyện lòng dũng cảm	169
- Nên giáo dục giới tính cho con	171
- Nên dùng tình yêu thương để giáo dục khi trẻ lầm lỗi	174
- Giáo dục trẻ có ý thức về sự an toàn	177
- Nên dành cho con những kỳ nghỉ hè đặc biệt	179

Chịu trách nhiệm xuất bản
Q. GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP
PHẠM CHÍ THÀNH

Chịu trách nhiệm nội dung
ỦY VIÊN HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP - XUẤT BẢN
NGUYỄN VŨ THANH HẢO

Biên tập nội dung: NGUYỄN THỊ HẢI ANH
Trình bày bìa: ĐẶNG THU CHỈNH
Chế bản vi tính: TRẦN PHƯƠNG HOA
Sửa bản in: PHÒNG BIÊN TẬP KỸ THUẬT
Đọc sách mẫu: NGUYỄN THỊ HẢI ANH

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT; Số 6/86 Duy Tân, Cầu Giấy, Hà Nội
ĐT: 080.49221 Fax: 080.49222 Email: suthat@nxbctqg.vn Website: www.nxbctqg.vn

TÌM ĐỌC SÁCH

- LUẬT TRẺ EM

TS. Lê Minh Nghĩa

- GUỒNG SÁNG LÀM THEO LỜI BÁC

ThS. Nguyễn Hằng Thanh

- GUỒNG SÁNG HỌC SINH, SINH VIÊN

8935211187993

9 786045 728567

SÁCH KHÔNG BÁN